

PJ Insurance, Inc.

5820 W 56th Street, Suite 1, Lafayette Rd. & 56th St. Crossing,
Indianapolis, IN 46254

For All Your Insurance Needs.
Life, Health & Disability Insurance
Home, Auto, Commercial, Worker Comp, Business
General Liability & other

"Ask us for new
Obamacare health
insurance quote"

Contact: Parjit K. Parihar
Office Manager

Ph: 317-248-4802
Email: info@pjinsuranceinc.com

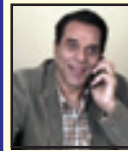
Truck Insurance Specialist

- Preferred Carriers (A++)
- Bobtail Insurance
- Cargo and Primary Liability

734 655 9090

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

AMANTEL.COM

\$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)

ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ

24/7 Customer Service

ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ

1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

USPS - PP 1

Sixteenth Year of Publication

ਮਿਡਵੇਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 16, Issue 21, May 23, 2015

20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਔਰਬਿਟ ਕੇਸ: ਸੁਖਬੀਰ ਤੇ ਹਰਸਿਮਰਤ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤਲਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੋਗਾ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਘਿਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਔਰਬਿਟ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਬੀਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਨਿਰਖ-ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਇਕ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਔਰਬਿਟ ਦੀਆਂ 62 ਬੱਸਾਂ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਜੋੜਾ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਲਡਰ ਹੈ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਾਂਡ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਮੋਗਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਟੇਜ ਕੈਰਿਜ ਪਰਮਿਟ ਹੋਲਡਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਤਲਬ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਅਸ਼ੋਕ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਮੋਗਾ ਫ਼ੇਡਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਔਰਬਿਟ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਲਡਰਾਂ ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬੈਲੈਂਸ ਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਮਿਟ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ 30 ਅਪਰੈਲ 2015 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 60 ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸ ਆਪਰੇਟਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਏ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ? ਸਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਉਕਤ ਬੱਸ ਦਾ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਰੱਦ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 27 ਮਈ

ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ 29 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮੋਗਾ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਦੇ ਅਮਲੇ ਨੇ ਇਕ 13 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਫ਼ੇਡਰੇਸ਼ਨ ਪਿੱਛੋਂ ਬੱਲੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਵੈ-ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਹੋ ਰਹੇ ਪਸਾਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਘਟਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉੱਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਬਜ਼ਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਓਟ ਲਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੰਥਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਿਥੇ 1984 ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਿੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਦੁਹਾਈ ਪਾਈ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ

ਗੁਹਾਰ ਲਾਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਕਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਕਪਤਾਨ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ ਕੋਲ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪੰਥਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇਕਦਮ ਸਰਗਰਮੀ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਛੇਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਰ 'ਔਖੀ ਘੜੀ' ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਲਾਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਾਮਬੰਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਬਦਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਏਜੰਡਾ

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੁਣ 31 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਲਿਜਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੀਮਤੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗੀ।

Dhade & Associates, PC

Immigration Lawyers

WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ

*ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
*ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
*ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
*ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Ph: 248-254-3441

Fax: (248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro

7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

Herman Singh Dhade
Immigration Lawyer

Estb. 1975
World Wide Travel
www.fly2world.com

ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ

DETROIT
734 838 9998

TOLL FREE
866 66 INDIA

CHICAGO
312 224 8800

DELTA KLM AIRFRANCE ETIHAD QATAR Gulf Air Emirates Continental Airlines Lufthansa American Airlines

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ 24 ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਮਿਡਵੈਸਟ ਦਾ 13ਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ 24 ਮਈ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਐਲਕ ਗਰੁਵ ਦੇ ਬੱਸੀ ਵਡਜ਼ ਪ੍ਰੀਜ਼ਰਵ ਫਾਰੈਸਟ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਲੇ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਮੁਫਤ ਹੈ। ਫਰੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਇਓਆ ਹੋਣਗੇ।

ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤ ਬੁਦਰਜ਼ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਦਾਦਾ ਜੀ ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਬੱਬੂ ਧਾਮੀ (ਪਿੰਡ ਧਾਮੀਆਂ ਕਲਾਂ) ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦਕਿ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਜੱਸੀ ਸਿੰਘ (ਰੀਮੈਕਸ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਬਰੋਕਰ) ਵਲੋਂ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਕਰਸ਼ਣ ਗਾਇਕ ਅਮਨ ਚੌਜੀ-ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਦੀਪ ਢਿੱਲੋਂ-ਜੈਸਮੀਨ ਜੱਸੀ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੋਸਾਂਝ, ਸ਼ਿਖਾ ਕਾਹਲੋਂ,

ਹਰਵਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (630-330-8286), ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ (630-957-8243) ਜਾਂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ (312-404-3590) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭੁਲ ਦੀ ਸੋਧ

16 ਮਈ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸਫਾ 2 'ਤੇ 'ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਐਲਕ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਖਬਰ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਟਾਈਪ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ 23 ਮਈ ਛਪ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ 24 ਮਈ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਬਸੀ ਵਡਜ਼, ਐਲਕ ਗਰੁਵ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ) ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਭੁਲ ਲਈ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। **-ਸੰਪਾਦਕ**

ਰੇਡੀਓ 'ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ' ਦੀ ਤੀਜੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 30 ਮਈ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇੰਟਰਨੈਟ ਅਤੇ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰੇਡੀਓ 'ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ' ਦੀ ਤੀਜੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਇਸ ਵਾਰ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ 30 ਮਈ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ ਇਥੇ ਮੈਡਮ ਵਾਕਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਮਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਿਰਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਬਰਾੜ, ਦੋਗਣਾ ਜੋਤੀ ਦੀਪ ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਜਸਮੀਨ ਜੱਸੀ ਅਤੇ ਜੱਸੀ ਸੋਹਲ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ ਅਤੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਸਭ ਤਿਆਰੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਗੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਥੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਸਰਾਓ

ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਨੂੰ ਬੜੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਨ੍ਹੀ ਉਚੀ ਮੰਜਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਬਸਰਾਓ ਨਾਲ ਫੋਨ 815-557-4991 ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 219-670-4579 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

H K TRANSPORT INC

Division of HK Incorporated

1401 West Ray St, Indianapolis, IN 46221

Ph: 317-408-3211, web: www.hktransportinc.com

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ, ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, 100% ਨੋ ਟੱਚ, ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੱਕ/ਟਰੇਲਰ, ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਬੋਨਸ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ

- *92% ਫਲੈਟ ਡਿਸਪੈਚ
- *30 ਸੈਂਟ/ਗੈਲਨ ਤੱਕ ਫਿਊਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ
- *ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੇਲਰ
- *ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਾਇਰ ਰਿਬੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ

- *48 ਸੈਂਟ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ
- *95% ਲੋਡ ਯਾਰਡ 'ਚ ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ
- *ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਟਰੱਕ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਵੀਕਲੀ ਪੇਅ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ:

- ਕਲਾਸ ਏ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ
- ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 23 ਸਾਲ
- ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਓ ਟੀ ਆਰ ਅਤੇ ਕੁਲ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਸਦੀਕਯੋਗ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਲੀਜ਼ ਟੂ ਬਾਈ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਪੰਪ 'ਤੇ ਫਿਊਲ ਰਿਬੇਟ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 317-408-3211

ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hktransportinc.com 'ਤੇ ਅਰਜੀ ਭਰੋ

ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲਖਾਨੇ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ 5 ਜੂਨ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਰੋਸ ਵਲੋਂ ਆਉਂਦੀ 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲਖਾਨੇ ਅੱਗੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਲਵਾਕੀ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਬੱਸ ਚੱਲੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੂਨ 84 ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ 7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਬੁਲਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੇ। ਬੰਦੋਬਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵਾਰਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

Exceed Insurance Agency, Inc.
An Independent Insurance Agency

Home

Auto

Business

Life

Retirement Solutions

Home

Auto

Business

Commercial

Life

Retirement

Call Randeep Chawla!

855-R-CHAWLA (724-2952)

Exceed Insurance Agency, Inc.
An Independent Insurance Agency

HOME | AUTO | BUSINESS | LIFE | RETIREMENT SOLUTIONS

Office Toll Free: 1-855-539-2333

Direct Office: 317-291-6300

Office Fax: 317-293-9691

E-Fax: 1-866-652-9039

Inquiries: Info@exceedinsurance.com

Visit: www.exceedinsurance.com

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਕੈਂਟਨ ਮਿਸ਼ੀਗਨ

3310 (S) CANTON CENTER RD., CANTON MI 48188, Ph# 734-397-7281

ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੇ ਏਕ ਲੜਾਉਂ॥ ਤਬੈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਕਹਾਉਂ॥

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੇ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖੀ ਵਧ ਫੁੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰਨ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤੀ ਸੇਵਾ ਸੰਗਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੀ ਮਾਈ-ਭਾਈ, ਭੈਣ-ਭਰਾ ਨੇ ਤਨ, ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਸੇਵਾ ਦਾ ਫਲ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੋਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਹਿਤ, ਬਿਰਧ ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਬਿਰਧ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਬੜੇ ਹੀ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਅੰਗੀਠਾ ਸਾਹਿਬ) ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਦੀ ਵੀ ਸੰਗਤ ਇਹ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਲਿਟਰੇਚਰ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੀ।

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੀ ਬੜੇ ਹੀ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਵਿਚ ਬੜਾ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਗਰੁਪ, ਧੜੇਬੰਦੀ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੀ ਆਰ ਸੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ ਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਬਾਕੀ ਹਨ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਬੜੇ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਜ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਹੀ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ, ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ ਸਫਲਾ ਕਰੋ ਜੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਕੈਂਟਨ ਮਿਸ਼ੀਗਨ

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚੋਲਾ ਸਾਹਿਬ ਬਦਲਣ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਵਲੋਂ: ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਫੋਨ: 734-397-7281)

PRE-MED COURSES AT
MANIPAL UNIVERSITY,
INDIA

MD PROGRAM AT
AMERICAN UNIVERSITY
OF ANTIGUA

American University of Antigua (AUA) College of Medicine, a division of Manipal Global Education Services, is proud to announce an articulation agreement with Manipal University!

Manipal University is offering a 3-year BSc in Biosciences at Manipal University in Manipal, India. Through this agreement with AUA College of Medicine, students who satisfactorily complete the first two years of the Manipal BSc degree will be automatically accepted into AUA's MD program.

Send in your application for the August 2015 class today!

For more information, please visit:

www.ManipalBScToMD.org

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮੋਗਾ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਦੁਖਦਾਈ ਹਾਦਸੇ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤੀ ਸਵੈ-ਨੋਟਿਸ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਖੁਲਾਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਵੇਲੇ 2508 ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 3543 ਨਿੱਜੀ ਬੱਸਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲੀ ਔਰਬਿਟ ਐਵੀਏਸ਼ਨ ਦੀਆਂ 62, ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ 64, ਨਿਊ ਦੀਪ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਦੀਆਂ 55, ਰੋਹਤਕ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ 42 ਬੱਸਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਸਕਰ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਤੇ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਔਰਬਿਟ ਐਵੀਏਸ਼ਨ ਸਣੇ ਨਿੱਜੀ ਬੱਸ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਗਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਾਂ ਬੈਚ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਬੈਚ ਵੱਲੋਂ ਬਕਾਇਦਾ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 (ਔਰਬਿਟ ਐਵੀਏਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ) ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜਸਟਿਸ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ

ਸਰਕਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਸਾਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਹਨ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਔਰਬਿਟ ਐਵੀਏਸ਼ਨ ਦੀਆਂ 62 ਤੇ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ 64 ਬੱਸਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਡੋ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਤੇ ਤਾਜ ਟਰੇਵਲ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਇਹ ਬੱਸਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਰੂਟਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜੁਝਾਰ ਕੰਨਸਟਰਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ 51 ਬੱਸਾਂ, ਜੁਝਾਰ ਪੈਸੇਜਰ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ 32, ਕਰਤਾਰ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ 66, ਕਰਤਾਰ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ 65, ਕਰਤਾਰ ਟੂਰਿਸਟ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ 9 ਆਦਿ ਕਈ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ।

ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਲੀਜਾ ਗਿੱਲ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ

ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਅਸ਼ੋਕ ਅਗਰਵਾਲ ਦਾ ਪੱਖ ਜਾਨਣਾ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੱਸਾਂ

ਲਿਬਤਾ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ-68
ਕਰਤਾਰ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ-65
ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ-64
ਔਰਬਿਟ ਐਵੀਏਸ਼ਨ-62
ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-59
ਨਿਊ ਦੀਪ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ-55
ਜੁਝਾਰ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ-51
ਰੋਹਤਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-42
ਜੁਝਾਰ ਪੈਸੇਜਰ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ-32
ਪ੍ਰੀਤਮ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਲੁਧਿਆਣਾ-22
ਰਾਜਦੀਪ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ-14
ਲਿਬਤਾ ਮੋਟਰਜ਼-14
ਕਰਤਾਰ ਟੂਰਿਸਟ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ-9
ਲਿਬਤਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ-4
ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ./ਪਨਬਸ/ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼-2508

ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਬਿਟ ਐਵੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਹੀ ਤਾਮਿਲ ਹੋਏ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਏ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਧਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਬੈਚ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਵੇਲੇ 1635 ਬੱਸਾਂ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਤੇ ਪਨਬੱਸ ਦੀਆਂ 873 ਬੱਸਾਂ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਇਸੇ ਸਾਲ (2015-16) ਦੌਰਾਨ 565 ਬੱਸਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਕੁੱਲ ਬੱਸ ਫਲੀਟ 3073 ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਿੱਜੀ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਗਿਣਤੀ

ਬੱਸਾਂ 'ਚ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ: ਬਾਦਲ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਮੋਗਾ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਛੇੜਛਾੜ ਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(3543) ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸ ਫਲੀਟ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਤਹਿਤ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਕੱਲ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ, ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਛੇੜਛਾੜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬੱਸ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ, ਕੰਡਕਟਰ ਤੇ ਹੋਰ ਪਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 21 ਮਈ ਤੱਕ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯਾਦਵ ਧੜਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਕਾਹਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ 'ਬੇਈਮਾਨ ਭਜਾਓ-ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ' ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਦੇ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ 'ਮਾਫੀਆ ਭਜਾਓ-ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ' ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨੀਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਨਿੱਘੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਦੌੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ।

'ਆਪ' ਵੱਲੋਂ ਜਿਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਥਿਤ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ 23 ਮਈ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗੀ, ਉਥੇ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਦੇ 'ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ' ਵੱਲੋਂ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ 'ਸਵਰਾਜ ਸੰਵਾਦ' ਰਚਾ ਕੇ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਢੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਛੇੜਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹਨ। 'ਆਪ' ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਜਿਥੇ ਆਪਣਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਿਆਸੀ ਤੀਰਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਆਪਣੀ

ਕੁਰਸੀ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਫੁੱਟ ਕਾਰਨ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਫਸੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦਵ ਧੜੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੀ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਯਾਦਵ ਧੜਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੈੱਲ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਤੇ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਫਸੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੋਂ ਤੋੜਨ ਲਈ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਧੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 'ਆਪ' ਇਕਾਈ ਦੀ ਫੁੱਟ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਯਾਦਵ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ 'ਸਵਰਾਜ ਸੰਵਾਦ' ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੁਸ਼ਣ, ਪ੍ਰੋ. ਆਨੰਦ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਅਜੀਤ ਝਾਅ ਵਰਗੇ ਆਗੂ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਫਿਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ 'ਮਾਫੀਆ ਭਜਾਓ-ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ' ਵਿਸ਼ੇ ਉਪਰ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਟੋਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ 'ਆਪ' ਉਪਰ ਸਿਆਸੀ ਵਾਰ ਕਰੇਗੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ ਦੇ ਆਗੂ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਤੇ ਖੁਦ ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਸਨ।

ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਐਵਾਰਡ

ਹਿਊਸਟਨ: ਛੇ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਬਰਤਾਨਵੀ-ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਅਰਮੀਕਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲੇ 2015 ਦੇ ਐਲੀਸ ਆਈਲੈਂਡ ਦੇ ਵੱਕਾਰੀ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਗਿਵਿੰਗ ਬੈਂਕ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮੀਰਾ ਗਾਂਧੀ, ਰਾਜਦੀਪ ਕੇ. ਧਾਮੀ, ਚਾਪ ਪੀ. ਗਿਹਾਨੀ, ਰਾਹੁਲ ਐਮ. ਜਿੰਦਲ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਵਿਮੈਨਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਐਸ. ਮੋਨਾ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਕੇ.ਪੀ. ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸਮੇਤ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲੌਰਡਸ ਦੇ ਸੰਦੀਪ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਰਾਇਨ ਮਰਫੀ ਹੋਣਗੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ (ਬਿਊਰੋ): 5 ਅਗਸਤ 2012 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਓਕ ਕਰੀਕ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਹੀਰੋ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਬਰਾਇਨ ਮਰਫੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਇਥੇ ਯੂਬਾ ਸਟਰ ਫੇਅਰ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ 21ਵੇਂ ਸਾਲਾਨਾ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਓਕ ਕਰੀਕ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਇਸ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੌਰਾਨ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਿਆਂ ਖੁਦ ਸ੍ਰੀ ਮਰਫੀ ਨੂੰ 15 ਗੋਲੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਮਰਫੀ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2013 ਵਿਚ ਸਟੇਟ ਆਫ ਯੂਨੀਅਨ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਫਿਰ 'ਟਾਪ ਕੋਪ' ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ। ਸ੍ਰੀ

ਬਰਾਇਨ ਮਰਫੀ

ਮਰਫੀ ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਤੋਂ ਜੂਨ 2013 ਵਿਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ‘ਬੇਈਮਾਨ’ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਤੋਂ 'ਬੇਈਮਾਨ ਭਜਾਓ-ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ' ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 'ਆਪ' ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਯਾਤਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ, ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਸਥਿਤੀ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਅਬਜ਼ਰਵਰ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘੇਗੀ ਤੇ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ 'ਆਪ' ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਨਿਘਾਰ ਵੱਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ

ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਮਜੀਠਾ, ਬਟਾਲਾ, ਧਾਰੀਵਾਲ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਪਠਾਨਕੋਟ ਪੁੱਜੀ, ਜਿਥੇ ਰਾਤ ਠਹਿਰਾਅ ਮਗਰੋਂ ਮੁਕੇਰੀਆਂ, ਦਸੂਹਾ, ਟਾਂਡਾ,

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਜਲੰਧਰ ਪਹੁੰਚੀ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੌਕੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਮੱਤਭੇਦ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਪੰਜਾਬ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਤੇ 'ਆਪ' ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਲੇ ਫਤਹਿ ਤੱਕ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਦੋਵਾਂ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਦੂਰੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਸ ਵਾਹਨ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਛੋਟੇਪੁਰ ਬਾਰੇ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਪਲਟੀ ਮਾਰੀ

ਜਲੰਧਰ: 'ਆਪ' ਦੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਲਟਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਥੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ 'ਬੇਈਮਾਨ ਭਜਾਓ-ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ' ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਰੈਲੀ ਮੌਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 9 ਮਈ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਪ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਟੈਲੀਕਾਨਫਰੰਸ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਨਹੀਂ ਸੱਦੀਆਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

‘ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਆਗੂ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਹਨ ਵਿਚ ਮਜੀਠਾ ਤੱਕ ਗਏ ਤੇ ਉਥੋਂ ਪਰਤ ਗਏ। ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 700 ਸਮਰਥਕ ਤੇ 50 ਈਕੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੇ ਫਤਹਿ ਸਾਂਝੀ ਨਾ

ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਛੋਟੇਪੁਰ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।

ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਦਮਾ ਪਤਨੀ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ (ਬਿਊਰੋ): ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣੀ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇੱਥੇ ਅਮੈਰੀਕਨ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਅਮੈਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਪੁਜਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਭਜਨ ਕੌਰ 77 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਲੰਘੀ 16 ਮਈ ਨੂੰ ਨਕੋਦਰ, ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇੰਡੀਆ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੋਣ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਾਨਲੇਵਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ 17 ਮਈ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਆਉਂਦੀ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਨਕੋਦਰ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਰਹੂਮ ਬੀਬੀ ਭਜਨ ਕੌਰ ਦਾ ਪੇਕਾ ਪਿੰਡ

ਤੰਦਾਂ ਉਚਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਫਿਲੌਰ, ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਪਿੰਡ ਰੂਪਵਾਲੀ (ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ) ਵਾਸੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਬੇਟਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨੂੰ ਹਰਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਦੋ ਧੀਆਂ-ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੋਤਰਿਆਂ-ਦੋਹਤਰਿਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਬੀਬੀ ਭਜਨ ਕੌਰ 1994 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਆ ਵਸੇ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਘੇਰਾ ਬੜਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਕਿਸਾਨਾਂ/ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਭਜਨ ਕੌਰ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ

ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਥ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਠਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਰਖਿਆ।

ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ, ਸਨੇਹ ਭਰੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ, ਸੇਵਾ ਦੀ ਮੂਰਤ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਭਜਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਾਦ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਇੱਥੇ ਅਮੈਰੀਕਨ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਅਮੈਰੀਕਾ, ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਨੇ ਬੀਬੀ ਭਜਨ ਕੌਰ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਉਪਰ ਦੁਖ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੁਖ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 7 ਨੂੰ

ਗਰੀਨਵੁਡ, ਇੰਡੀਆਨਾ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਗੁਰੂ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਆਉਂਦੀ 7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:00 ਵਜੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜੇਗਾ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਹਜੂਰੀ ਰਾਗੀ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦਾ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ 2 ਜੂਨ ਤੋਂ 7 ਜੂਨ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ) 317-661-0005 ਜਾਂ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਨ (ਚੇਅਰਮੈਨ) 240-381-2266 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੂਨ 84 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪੰਥਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 13 ਜੂਨ ਨੂੰ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਬਿਊਰੋ): ਜੂਨ 1984 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਪੰਥਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਅਮੈਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਇੰਡੀਆ ਪੋਲਿਸ ਬੈਕਾਇਟ ਹਾਲ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ 13 ਜੂਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮੀਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ ਦਾ ਭਗਵਾਂ ਏਜੰਡਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਘਾਤਕ ਕਿਵੇਂ? ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ; ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਡੀਟਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਜੂਨ 84 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਕਿਉਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਸਦੇ ਜ਼ਖਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਘਦੇ ਰਹਿਣੇ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ? ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ; ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਮੁਖੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਫੇਅਰ ਸੈਂਟਰ) ਭਾਰਤੀ

ਖਿੱਤੇ ਅੰਦਰ ਬਿਪਰਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਫਾਵੇਂ ਹੇਠ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ? ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਚੀਫ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ, ਏ ਐਸ ਓ) ਗੁਰਮੁਖੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ? ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਪਰਚੇ ਪੜ੍ਹਨਗੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ (317) 560-0019, (765) 987-5197 ਅਤੇ (570) 604-3177 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

UMA TRAVELS

2535 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659

For Lowest Fares & Reliable Service

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

Liquor Store Sale by Owner

Liquor store with Grocery, Beer, Wine and lottery in Kalamazoo, Michigan is on sale.

Very good location, 2 acres of land, Huge building for extra business or storage, huge parking lot and

Monthly Sale: \$85,000+

For more info, Call (972) 838-8370

ਕੈਲਮਜੂ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਵਿਕਾਊ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਰੋਸਰੀ, ਬੀਅਰ, ਵਾਈਨ ਅਤੇ ਲਾਟਰੀ-ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੋਕੇਸ਼ਨ, ਦੋ ਏਕੜ ਦਾ ਪਲਾਟ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਬਿਜਨਸ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ

ਮਾਸਿਕ ਵਿਕਰੀ \$85,000+

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ (972) 838-8370

ਵਿਰਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਦਮਾ, ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਏਰੀਏ ਦੀ ਸਬਰਬ ਹੰਟਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 32 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਜੈ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ।

ਜੈ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਲੈ ਕੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। 18 ਮਈ ਦੀ ਰਾਤ ਸੁਤਿਆ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਭੈੜੀ ਖਬਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਮਿਲੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 847-754-8975 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Wanted Tanduria, Cook & Helper

Indian Restaurant in Indianapolis, IN needs Tanduria, Cook, Waiters & Helper immediately.

Good Salary, Free accommodation

Contact: Kulwinder Singh

Ph. 317-437-0367

ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੁੱਕ, ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੁੱਕ, ਹੈਲਪਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਟਰਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 317-437-0367

INDIAN BAZAAR

ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

334 S. Emerson Ave.,
GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
DESIGNER LEHANGAS,
SUITS, SAREES,
KIDS WEAR

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ

Gidha Bhangra Dressess On Rent

Preet BOUTIQUE

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call: 317-603-4018, 317-332-1387

E-mail: spkaurus@yahoo.co.in
Facebook preetboutique

ਭਾਰ ਘਟਾਓ, ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰ ਵਧਣ, ਸੂਗਰ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਬਜ਼, ਕਮਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਹਰਦਮ ਥਕੇ ਰਹਿਣ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ 32 ਸਾਲ ਤੋਂ 72 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਰਬਲ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Safe & Easy Weight Loss

Ph:317-886-4858

www.punjabweightloss.blogspot.com
www.goherbaliife.com/skaur

Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

Punjab TimesEstablished in 2000
16th Year in PublicationPublished every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746**Fax:847-705-9388**Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

Correspondents**Detroit, MI**

Rajinder Syan

734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia

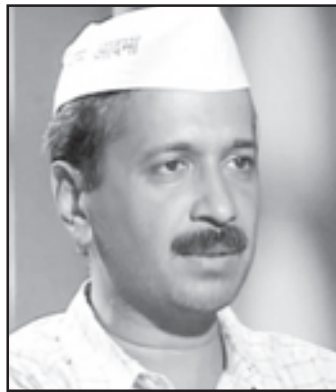
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Ne-
vada, Washington, Oregon, Arizona,
Georgia, Florida, New York, New
Jersey, Connecticut, Oklahoma, Penn-
sylvania, Missouri, Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ****ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,****ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ****ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਫਿਰ ਛਾਇਆ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੰਕਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ
ਰਾਜਪਾਲ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਰਮਿਆਨ
ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੱਫਤਰ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ
ਬਰਾਬਰ ਭਿੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਉਪ
ਰਾਜਪਾਲ ਨਜੀਬ ਜੰਗ ਵਿਚਾਲੇ ਕਲੇਸ਼ ਹੁਣ
ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਯ ਮੁਖਰਜੀ ਕੋਲ ਪੁੱਜ ਗਿਆ
ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਉਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ
ਦਾਇਰਾ-ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ
ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ
ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਕਈ ਘੰਟੇ
ਪਹਿਲਾਂ ਅਚਨਚੇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੰਗ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ
ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ
ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ
ਤੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਜਾਰੀ
ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਦਿੱਲੀ
ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ 'ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ-ਸੰਕਟ' ਵਰਗੀ
ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜੰਗ ਇਹੋ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ
ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ
ਦੇ ਉਲਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀਆਂ
ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਦੇ
ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁਝ ਵੀ
ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਫਿਰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ
ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਵਾਂ) ਅਨਿੰਦੋ ਮਜ਼ਮਦਾਰ ਦੇ ਦਿੱਲੀ
ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ
ਉਧਰ ਉਪਰਾਜਪਾਲ ਨਜੀਬ ਜੰਗ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰ
ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਮਜ਼ਮਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਕੱਤਰ ਗੋਮਲਿਨ ਨੂੰ
ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ

ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਬਾਬਤ ਲੰਘੇ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ
ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਤੋਂ ਖਫ਼ਾ ਹੋ ਕੇ
ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ
ਨਿਯੁਕਤੀ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਵਾਂ) ਉਤੇ
ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ
ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਨਿੰਦੋ ਮਜ਼ਮਦਾਰ
ਨੂੰ ਉਪਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸਕੱਤਰ ਗੋਮਲਿਨ ਦੀ ਥਾਂ
ਉਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ
ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ
ਅਹੁਦੇ ਉਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਲਾਇਆ
ਸੀ ਪਰ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ
ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਜਿਹੇ
ਅਹੁਦਿਆਂ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ)
ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦਾ
ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ
ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪਿੱਛੋਂ
ਹੀ ਸਾਰਾ ਰੱਫਤਰ ਵਧਿਆ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਨਾ ਲੈਣ
ਦੇ ਆਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ
ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ
ਸਾਂਭ ਲਿਆ ਸੀ।

ਉਧਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਟਵੀਟ
ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ
ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਚਿੰਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਲੀਕ
ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ
ਸਵੀਕਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ
ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੋਮਲਿਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ
ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਓਟ ਲਈ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ
ਥੱਲੇ ਸੁੱਟੇ ਕੇ ਮਾਰੀ ਗਈ 13 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ
ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ
ਕਤਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਤੀਆਂ
ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ
ਲਾਕਾਨੂੰਨੀ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਔਖਾ ਹੋਇਆ
ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ
ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੱਸਾਂ
ਵਿਚ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀਆਂ ਉਦਹਾਰਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਖਹਿਤਾ
ਛਤਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ
ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ
'ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ' ਦਾ ਪੱਤਾ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੀ
ਕੁਰਸੀ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ 2017 ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ
ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ
ਵਿਚ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ
ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ
ਨਾਅਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਿੱਤ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖਰਾ ਨਾ ਉਤਰਨ
ਦਾ ਡਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ
ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ, ਸ. ਬਾਦਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ
ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਅਣਦੇਖੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ
ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ
ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ
ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਬੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ
ਵਿਚ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ 84 ਸਾਲਾ
ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਾਪੂ ਸੁਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਪਿਛਲੇ ਸਵਾ
ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਅੰਨ ਛੱਡੀ ਬੈਠਾ ਹੈ ਪਰ
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ
ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਰਿਹਾਈ ਵਿਚਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਿੱਕੇ
ਗਿਣਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ
ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ 12613 ਪੁਸਤਕਾਂ, 512 ਹੱਥ
ਲਿਖਤ ਬੀੜਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗਾਇਬ
ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ
ਕੋਲੋਂ ਸਾਰੇ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ
ਮੂੰਹ ਫੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਿਆਂ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ
ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਉਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ
ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ
ਬਾਰੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਣਸੁਣੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਰੱਦ
ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਕਈ ਵਾਰੀ
ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਸੁਣਿਆ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ
ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ
ਸੜ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਇਕ
ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ
ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਇਹ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ
ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ
ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈ.ਬੀ. ਵਲੋਂ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ
ਦੀਆਂ 75 ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਜਿਸਟਰ

ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ
ਰਜਿਸਟਰ ਉਤੇ ਸਮੂਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਦੂਜੇ
ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ
ਦਰਜ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲੇ
ਸਮੇਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਹੋਏ ਜਾਨੀ
ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ 100 ਕਰੋੜ
ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਕੇਸ ਵੀ ਦਿੱਲੀ
ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ,
ਪਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਕਿਸੇ ਤਣ-ਪੱਤਣ
ਲੱਗਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ।

ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਰਸੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਕਾਹਿਰਾ: ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ
ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਰਸੀ, ਮੁਸਲਿਮ
ਬ੍ਰਦਰਹੁਡ ਮੁਖੀ ਮੁਹੰਮਦ ਬਾਦੀ ਤੇ
ਤਕਰੀਬਨ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ
ਇਸਲਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2011 ਦੇ
ਵਿਦਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ
ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਦੀ
ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ
ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬ੍ਰਦਰਹੁਡ ਆਗੂਆਂ ਦਿੱਤੀ।

ਬਾਦੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਦ ਅਲ-ਕਤਾਤਨੀ, ਏਸਾਮ
ਅਲ-ਏਰਾਨ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਲ-
ਬਲਤਾਗੀ ਤੇ ਸਵਾਫਤ ਹੇਗਜ਼ੀ
ਸਣੇ ਮੁਰਸੀ ਤੇ 130 ਸਹਿ
ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ।
ਮੁਰਸੀ (63) ਕਾਹਿਰਾ
ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ
ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ
ਸਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ

ਔਰਬਿਟ ਕੇਸ: ਸੁਖਬੀਰ ਤੇ ਹਰਸਿਮਰਤ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਔਰਬਿਟ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ 2007
ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ
ਤੇ ਇਸ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੂੰ
ਰੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ
2007 ਵਿਚ 26 ਬੱਸਾਂ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ
ਨਾਂਵਾਂ ਤਹਿਤ ਤਕਰੀਬਨ 400 ਬੱਸਾਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ
ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤੀ ਸਵੈ-ਨੋਟਿਸ ਵਾਲੇ
ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ
ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 2508 ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ
ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 3543 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਪੰਜਾਬ
ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲੀ ਔਰਬਿਟ ਐਵੀਏਸ਼ਨ ਦੀਆਂ 62,
ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ 64, ਨਿਊ ਦੀਪ
ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਦੀਆਂ 55, ਰੋਹਤਕ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ
ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ 42 ਬੱਸਾਂ ਪੰਜਾਬ
ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲ ਕੌਮੀ ਸਕੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਮੁਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੀ
ਵੇਕੋਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ
ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ 300
ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ
ਦੀ ਸਕੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ
ਮੰਤਰੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਮੁਤਾਬਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ
ਨੂੰ ਹੁਨਰਮੰਦ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ
ਸਮਝਦਿਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੌਮੀ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ
ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ
ਸਨ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਸੂਬੇ ਦੇ 100 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ
ਨੌਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਛੇ ਕੋਰਸਾਂ ਦੀ ਵੇਕੋਸ਼ਨਲ
ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਇਹ
ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ
ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ
ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਅਕ
ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ 300 ਹੋਰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵੇਕੋਸ਼ਨਲ
ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਨੇ ਝੰਬੇ ਕਿਸਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਧੰਦਾ ਹੁਣ ਲਾਹੇਵੰਦ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨਾ ਕਿਸਾਨ ਲਈ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿਚ ਹੋਏ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਨੇ ਝੰਬ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੀਂਹ ਤੇ ਗੱਤੇਮਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ 96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਬੇਮੌਸਮੀ ਬਰਸਾਤ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੇ ਘਟੇ ਝਾੜ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਚੁੱਪ ਹਨ।

ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗੰਨੇ ਦੇ ਬਕਾਏ ਬਾਰੇ ਧਾਰੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੰਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਬਜਟ ਵਿਚ ਰੱਖੇ 600 ਕਰੋੜ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਤੇ ਨਿਜੀ ਮਿੱਲਾਂ ਵੱਲ 700 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਆਲੂਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਮੰਦੇ ਤੇ

ਕਣਕ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਦਲ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ: ਕੈਪਟਨ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੁਦਰਤ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਪਈ ਕਣਕ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਸ. ਬਾਦਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਸਬੰਧੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਕਣਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ 14640 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੈਸ਼ ਕਰੈਡਿਟ ਲਿਮਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 10 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਖਰੀਦ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਜਦਕਿ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਭਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਸਾਲ ਮੌਸਮ ਤੇ ਮੰਦੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਨੇ ਆਲੂ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਦਾ ਕਚੂਮਰ ਹੀ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਪਿਛਲੇ 8-9 ਸੌ ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਲੂ ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 200 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਤੱਕ ਹੀ ਬੈਂਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵਿਕ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਸਲ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਮੌਕੇ ਹੀ ਯੂਰੀਆ ਖਾਦ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਕਾਰਨ ਕਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਯੂਰੀਆ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਫਿਰ ਬੇਮੌਸਮੀ ਬਰਸਾਤ, ਗੱਤੇਮਾਰੀ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਦਾਣਿਆਂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ

ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੇ ਝਾੜ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਪਈ ਕਣਕ ਉੱਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬਰਸਾਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖੀਸੇ ਅਜੇ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਕਣਕ ਦੇ ਝਾੜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਕੁਇੰਟਲ ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ਪਰ ਜਿਥੇ ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਗੱਤੇਮਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਤਾਂ ਫਸਲਾਂ 50 ਤੋਂ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ 1,20,70,000 ਟਨ ਕਣਕ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਕਣ ਲਈ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਇਕ ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇਗਾ। ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ 21 ਲੱਖ ਕੁਇੰਟਲ ਕਣਕ ਦਾ ਮੁੱਲ ਜੋ 3000 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਦੂਸਰਾ ਇਸ ਵਾਰ ਯੂਰੀਆ ਖਾਦ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਤੇ ਬਰਸਾਤ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਫਸਲ ਦੀ ਵਢਾਈ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਰਗੜੇ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 3000 ਕਰੋੜ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ 40 ਰੁਪਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਦਿਹਾੜੀ

ਕੌਮੀ ਸੈਪਲ ਸਰਵੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ 50 ਤੋਂ 70 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਲੋੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਉਪਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 2012-2013 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਔਸਤਨ ਆਦਮਨ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 6426 ਰੁਪਏ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਜੀਅ ਗਿਣੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ 1250 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਇਕ ਜਣੇ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਉਜਰਤ ਉਪਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਰਗ ਨਹੀਂ। ਉਚ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸੂਬੇ ਇਸੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਮੀ ਤੇ ਉਪਰਲੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਇਸੇ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭਰੋਸਾ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪੱਲਾ ਝਾੜਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸਰਵੇਖਣ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਿਹਾ। ਸਾਲ 2000 ਤੋਂ 2010 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਰੀਬ 6000 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੇ 90 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਹਨ। ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ, ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਸ.ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਰੋਪੜ ਵਿਚ 322 ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਇਕੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ 184 ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ 41 ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਸਾਲ ਅੰਦਰ ਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ, ਸੰਗਰੂਰ, ਬਰਨਾਲਾ, ਮੁਕਤਸਰ ਤੇ ਮੋਗਾ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ

ਆਇਓਵਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ
ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਮੁਫਤ ਖਾਣਾ, ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ
ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ
ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 515-291-1961

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ
ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ, ਡਿਸ਼
ਵਾਸ਼ਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 317-313-9651

20-21

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

J FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
J FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਚ
ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਖੁਲ੍ਹਾ ਗਿਆ ਹੈ

Truck Driving School

Lic. # 0027

A-One Truck Driving School

2302 South West Street, Indianapolis, IN 46225

Gurinder Nagra, Ben Singh Bashal, Gurnam Dhaliwal

Ph: 317-653-6666

10-13

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਆਪਸੀ ਭਰੋਸਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਦ

ਪੇਇਚਿੰਗ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਚੀਨ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ 24 ਸਮਝੌਤੇ ਸਹਿਬੰਦ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਵੱਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਤੇ ਚੀਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਧ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਦੇ ਅਹਿਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਰਹੱਦੀ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਤੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ 'ਨੱਥੀ' ਵੀਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਗਿਲਗਿਤ/ਕਰਾਕੁਰਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਰਾਚੀ ਤੱਕ ਸਿੱਧਾ ਚੀਨ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਰਥਿਕ ਗਲਿਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਤੇ ਗਿਲਗਿਤ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹੱਕ ਜਤਾਇਆ। ਚੀਨੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਵਧਾਉਣ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਚੀਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਾਲ 2019 ਤੱਕ 22 ਅਰਬ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰੇਲਵੇ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਮੇਤ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ 24 ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਏ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੀਨੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਲੀ ਕੇਕਿਆਂਗ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 24 ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੋਗਡੂ ਤੇ ਚੇਨਈ ਵਿਚ ਕੌਸਲ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਲਾਹਮਸ਼ਵਰਾ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਤੇ ਚੀਨੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰੇਲਵੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੇਲਵੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ

ਚੀਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਆਸਾਂ

ਪੇਇਚਿੰਗ: ਚੀਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੀਨ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦਰਮਿਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਮਲੀ ਕਦਮਾਂ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਟਣਗੇ ਤੇ ਆਪਸੀ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਰਕਾਰੀ ਰੋਜ਼ਨਾਮਾ 'ਗਲੋਬਲ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਘਾਈ ਸਥਿਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਧਿਐਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਐਨ ਬਾਰੇ ਰਿਸਰਚ ਫੈਲੋ ਲੂ ਜ਼ੋਂਗਜ਼ੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੀਨੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਲੀ ਕੇਕਿਆਂਗ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਮਲੀ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਖ਼ਦਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਟਾ ਦੇਣਗੇ।

20) ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਤੇ ਪੱਕਿਆਈ ਤੇ ਸਾਡੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀ ਹਾਪੱਖੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਚੋਗਡੂ ਤੇ ਚੇਨਈ ਵਿਚ ਕੌਸਲਖਾਨੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਪਸੀ ਭਰੋਸੇ ਤੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਝਲਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਤੇ ਪੁਲਾੜ ਸਹਿਯੋਗ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਚੀਨ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਮੰਚ ਕਾਇਮ ਕਰਨ, ਸਮੁੰਦਰੀ

ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਾਇੰਸਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਰਨਾਟਕ ਤੇ ਸਿਚੂਅਨ ਸੂਬੇ, ਚੇਨਈ ਤੇ ਚਾਂਗਕਿੰਗ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੇ ਕਿੰਗਦਾਓ ਤੇ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਤੇ ਦੁਨਹੁਆਂਗ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਸਟਰ ਸਟੇਟ ਤੇ ਸਿਸਟਰ ਸਿਟੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਾਰ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਮੁਹਾਰਤ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ. ਵੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਖਾਣਾਂ ਤੇ ਖਣਿਜ, ਮੁਹਾਰਤ

ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਚੀਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਚੀਨ ਦੀਆਂ 22 ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓਜ਼. ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ 22 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਚੀਨੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਏ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਲੀਬਾਬਾ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੈਕ ਮਾ ਸਮੇਤ 22 ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓਜ਼. ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਘੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ 22 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਤੇ ਮੰਗੋਲੀਆ ਹੋਏ ਹੋਰ ਨੇੜੇ

ਉਲਾਨ ਬਟੋਰ: ਭਾਰਤ ਨੇ ਮੰਗੋਲੀਆ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਇਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਮੰਗੋਲੀਆ ਵਿਚਕਾਰ 14 ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮੰਗੋਲੀਆ ਦੇ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਦੌਰੇ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਚਿਮੇਦ ਸਾਈਖਾਨਬਿਲੇਗ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੁਵੱਲੇ ਆਰਥਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੁਹਰਾਈ। ਦੋਵੇਂ ਪਿਰਾਂ ਨੇ 14 ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਚੌਕਸੀ, ਪੁਲੀਸਿੰਗ ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਧਾਉਣ, ਹਵਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਸਾਈਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕੋਰੀਆ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 10 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਸਿਓਲ: ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਸਮਾਰਟ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਰੇਲਵੇ, ਬਿਜਲੀ ਉਤਾਪਦਨ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ 10 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਸੱਤ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ। ਕੋਰੀਆਈ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਜਿਥੇ ਪੁੱਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਾਰਕ ਗਿਊਨ ਹਾਈ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਤੱਤ, ਤੇਜ਼ੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ।

ਵਿਕਾਸ, ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਤੇ ਵੇਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਯੋਗਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇ ਗਾਂਧੀਅਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਸਭਿਆਚਾਰਕ

ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਸਲ ਤੇ ਯੂਨਾਨ ਮਿੰਜੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਫੂਡਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਵਿਰਾਸਤੀ ਥਾਂਵਾਂ ਲਾਈਵ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ

ਪਟਿਆਲਾ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਹੋਰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਥਾਂਵਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੈਮਰੇ ਲਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈਵ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਕਾਲੀ ਮਾਤਾ ਮੰਦਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ, ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਦੇਵੀ ਤਾਲਾਬ ਤੇ ਅਟਾਰੀ ਬਾਰਡਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰੇਕ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜ ਵਿਰਾਸਤੀ ਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕੈਮਰੇ ਲਾ ਕੇ ਲਾਈਵ ਦਿਖਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਵਿਰਾਸਤੀ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੰਜ ਕੈਮਰੇ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਦੋ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 130 ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦਾ ਘਿਰਾਓ

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਆਰੰਭੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਕੜੀ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕੋਠੀ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕੋਠੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਅੰਤੋਵਾਲੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਦੀਵਾਨ ਟੇਡਰ ਮੱਲ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ ਥਾਣਾ ਮੂਲੇਪੁਰ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਦੀਵਾਨ ਟੇਡਰਮੱਲ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਉਪਰੰਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਕਾਫ਼ਲਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹੋਏ

ਅਗਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਉਲੀਕੀ

ਸਨ ਤੇ ਬੈਰੀਕੇਡ ਲਗਾ ਕੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਸਰੇ ਰਸਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਾਰਚ ਪਿੰਡ ਅੰਤੋਵਾਲੀ ਪੁੱਜਿਆ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ

ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਨਮੂਨੀਆ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈ.ਸੀ.ਯੂ. ਵਿਚ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਏ। ਅਰੁਣਾ ਸ਼ਾਨਬਾਗ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ

ਤੱਕ ਬੇਸੁਰਤ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਮਹਿਲਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਮਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਨਰਸ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਰੁਣਾ ਦਾ ਸੂਫਨਾ 27 ਨਵੰਬਰ 1973 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਧੂਰਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਵਾਰਡ ਬੁਆਏ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਭਾਰਬਾ ਵਾਲਮੀਕੀ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਜੰਜੀਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਗਲ ਘੁਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਰੁਣਾ ਦਾ ਸਾਹ ਰੁਕਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਜਾਣੀ ਰੁਕ ਗਈ ਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ।

ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕੌਮਾ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਉਠੀ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 'ਫੋਲਡ ਸਟੇਟ' ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਇਹ ਚਰਚਾ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੱਠੀ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 'ਫੋਲਡ ਸਟੇਟ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਏਦਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਯੂ ਐਨ ਓ ਦਾ ਇੱਕ ਥਿੰਕ ਟੈਂਕ, ਫੰਡ ਫਾਰ ਪੀਸ, ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰਖਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਨੁਕਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਮਾਜੀ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਗਲੇ ਦੋ ਨੁਕਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਛੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਬਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਯੂ ਐਨ ਓ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸੋਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕੋਈ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 'ਸ਼ਹੀਦ-ਆਜ਼ਮ' ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੀਰੋ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂ ਐਨ ਓ ਦਾ ਫਤਵਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯੂ ਐਨ ਓ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿਚ ਚੌਕਸੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਲੋਕ ਇਸ ਤੋਂ ਆਸ ਹੀ ਲਾਹ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕੋਈ ਦਰਜਾ ਨਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਰਾਹ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ 'ਫੋਲਡ ਸਟੇਟ' ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

'ਫੋਲਡ ਸਟੇਟ' ਦੇ ਦਰਜੇ ਲਈ ਬਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਨੁਕਤੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲਾ ਚੌਥਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਪੇਸ਼ੇਵਾਰਾਨਾ ਮਾਹਰਾਂ ਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਪਰਵਾਸ ਕਿੰਨਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਉੱਤੇ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਸੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਵਿਦੇਸ਼ ਉਡਾਰੀ ਲਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ। ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਭੱਜਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਭ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। 'ਬਰੇਨ ਡਰੇਨ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਪਰਵਾਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਰੋਕਣ ਦੀ ਇਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸੇਬਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਸੌਖੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਰਥਿਕ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਨੁਕਤਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਣਸਾਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿੱਘਰਦੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ। ਸਮਾਜੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਠੱਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ

ਸਕੂਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੋਬ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਜੋਗਾ ਸਾਮਾਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ। ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਇਸ ਲਈ ਖਰੀਦਿਆ ਨਹੀਂ

ਕਿਸਾਨ ਗਰੀਬੀ ਦੁੱਖੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰੀ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਅਵਾਰਾ ਫਿਰਦੀਆਂ ਗਾਂਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਉਚੇਚਾ ਫੰਡ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਨਵਾਂ ਟੈਕਸ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਫੌਜ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬੱਜਟ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਗਰੀਬੀ ਦੁੱਖੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰੀ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਅਵਾਰਾ ਫਿਰਦੀਆਂ ਗਾਂਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਉਚੇਚਾ ਫੰਡ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਟੈਕਸ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੀਡਰਾਂ ਲਈ ਅਹੁਦੇ ਦੇਣ ਲਈ ਇੰਜ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੋਚੀ ਕਿ ਮੱਝ ਕਦੇ ਆਵਾਰਾ ਫਿਰਦੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਅਤੇ ਗਊ ਨੂੰ ਲੋਕ ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪੇ ਕੋਈ ਗਊ-ਸ਼ਾਲਾ ਸਾਂਭਦੀ ਫਿਰੇਗੀ।

ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨਿਘਾਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਨੁਸਖੇ ਸੁੱਝਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਗੀਚੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਪੇਸ਼ਾਬ ਨਾਲ ਸਿੰਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਖਿੜ ਪਿਆ ਹੈ। ਲੰਮੀ-ਚੌੜੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਬਗੀਚਾ ਵੀ ਲੰਮਾ-ਚੌੜਾ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਆਪਣਾ ਮਹਿਕਮਾ ਵੇਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਏਹੋ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ!

ਜਿਹੜੇ ਛੇ ਨੁਕਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਸੀ ਪੱਖੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਜਮਾਤ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਭੱਜਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਉਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਰਾਜ ਏਦਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਜਿੱਥੇ ਅੱਜ ਇਹ ਕੰਮ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਹਤ, ਸਫਾਈ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਨਿਘਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਟਰਾਂਸਪੈਰੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਗਰਕ ਜਾਵੇ। ਸਿਸਟਮ ਗਰਕ ਜਾਣ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਥੇ ਗਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਖਬਰ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਚੱਲਦੀ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਏਨਾ ਭੱਠਾ ਬਿਨਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਰੇਲਵੇ ਇੰਜਣ ਤੇ ਡੱਬੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ ਉਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉਤੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਤਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਇੱਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੋਚਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ 'ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇਨ ਸਟੇਟ', ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜ, ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਫੋਰਸ ਖੜੀ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਲੱਖ-ਮਾਰ ਹਰ ਬੱਸ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹੇ ਫਿਰਨ ਦਾ ਇਹੋ ਅਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉਡੀਕਦੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਲੈਣ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਖਾਸ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਰਾਜਸੀ ਦਖਲ ਤੋਂ ਹੱਦੋਂ

ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਘਰ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਟਾਫੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਕਲੇਟ ਜੋਬ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ 'ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ' ਦੀ ਧਾਰਾ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸੱਤ ਜੋਬ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਿਧਪਾਲਕਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਧਾਰਾ ਜੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਛੇਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਉਹ ਕੇਸ ਗਿਣੇ ਜਾਣ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਹੇਠ ਬੰਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਧਾਰਾ ਵਾਪਸ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਚਾਰੇ ਚੱਕ ਜਾਗੀਰ' ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੱਧੇ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਖੁਦ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਉਜ ਸੁਣ ਕੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਰੋਹ 'ਚ ਆਉਣਾ ਵਾਜਬ ਸੀ, ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣ-ਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਉਜ ਰੋਲੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰੁਲ ਗਈ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਮੀਦ ਦੀ ਆਖਰੀ ਕਿਰਨ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਨਾਉਮੀਦੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਜ-ਕਾਜ ਕਿਹੜੇ ਨੇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅਫਸਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸ ਗਜ਼ ਨਾਲ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮਿਣਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗਲੀ ਦੇ ਗੇਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਛੋਟੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਤਜਰਬਾ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿ ਗਲੀਆਂ ਅੱਗੇ ਗੇਟ ਕਿਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿਤੇ ਲੱਗਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਉਸ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਦੂਸਰਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਰ ਵਾਰੀ ਲੋੜ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਗੇਟ ਲੱਗਦਾ ਰੋਕਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਗੇਟ ਕਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹੋ? ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਂ ਹਦਾਇਤ ਇਹ ਹੋਵੇ ਕਿ ਗੇਟ ਲਗਵਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹ ਗੇਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ?

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸੁਣੀ ਸੀ ਕਿ ਹੈਸੀਅਤ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਮੋਮ ਦਾ ਨੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਇਹੋ ਹਾਲ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੋਮ ਦਾ ਨੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੋਮ ਦੇ ਨੱਕ ਵਾਂਗ ਮਰੇਤ ਕੇ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਰਦੂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੇਅਰ ਵਰਗੀ ਹੈ:

ਵੀਰਾਨ ਗੁਲਿਸਤਾਂ ਕਰਨੇ ਕੋ,
ਬਸ ਏਕ ਹੀ ਉਲੂ ਕਾਫੀ ਹੈ।
ਹਰ ਸ਼ਾਖ ਪੇ ਉਲੂ ਬੈਠਾ ਹੈ,
ਅੰਜਾਮ-ਇ-ਗੁਲਿਸਤਾਂ ਕਿਆ ਹੋਗਾ!

ਬਠਿੰਡਾ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ 'ਬੇਈਮਾਨ ਭਜਾਓ ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ' ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦਾ ਪ੍ਰਰਾਣਾ ਜਲੌਅ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਵਿਚ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮੁੱਖ

ਮੁੱਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡਾ ਅਪਨਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਨਾਰਾ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੀ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਗਏ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਖਸੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਦੀ 'ਜੰਗਲ ਰਾਜ' ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਕਿਸਾਨ, ਵਪਾਰੀ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਸਭ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਰੇਲਵੇ, ਰੱਖਿਆ, ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਪਰਚੂਨ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣਾ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ, ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਅਤੇ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੇਸਰ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਹੱਥ ਉਤੇ ਹੱਥ ਧਰੀ

ਬੈਠੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜੇ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਬੰਧੀ ਫਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਥਾਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

**11 Pumps, 30 Trucks Parking
Diesel & Gas With Restaurant, Liquor, Lottery**

Good Profit Margin

**Prime Location (4 States Traffic Area
on State Hwy I-44/I-49 in Missouri)**

**Also available commercial building (SCF), partially
rented in Mohali, India
Commercial plot in business growing area
(in Walmart, Home Office area)**

Serious Parties Only, Please.

Contact: 417-825-7602

Email: shaanmann5@gmail.com

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ
Punjabi RADIO USA
Uniting Punjabi's All Over

24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ

Listen on :
Radio Sets (CA, WA, NV)
Dial in
832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App
www.PunjabiRadioUSA.com
Ph: 408-272-5200

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 23 ਮਈ 2015

ਮੋਦੀ ਦਾ ਮੰਤਰ, ਬਾਦਲ ਦੇ ਬੋਲ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਪਾਸੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਮੋਦੀ-ਮੋਦੀ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਖਤਮ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਖੂਬ ਜਚਾ ਕੇ ਅਤੇ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਨੁਕਤਾ ਹੈ। ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੋਦੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਚਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਉਹ ਪੂਰੇ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅੱਜ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਰਮਨ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਸਾਥੀ ਗੋਇਬਲਜ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵਾਰ ਬੋਲਿਆ ਝੂਠ ਆਖਰਕਾਰ ਸੱਚ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੋਲਿਆ ਝੂਠ ਹੁਣ ਸੱਚ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਉਤੇ ਜੇ ਤਰਦੀ ਜਿਹੀ ਨਿਗੂਾ ਵੀ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ-ਸੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਹਾਂ, ਇਸ ਨੇ ਧਨਾਢਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਢਾਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ‘ਮੋਕ ਇੰਨ ਇੰਡੀਆ’ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ‘ਮੋਕ ਇੰਨ ਇੰਡੀਆ’ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ; ਸਗੋਂ ਸਖਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਲਿਆ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਹੱਥ ਕੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਪੱਛੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਕਿਉਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਸ਼ੱਤ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਰਾਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੇ ਹੀ ਮੋਕਲਾ ਕੀਤਾ। ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਬਣਾ ਧਰਿਆ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਜੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਨੁਕਤਾ-ਨਿਗੂਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਾਈ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਕੀ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਹਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਂਡ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਅਜੇਹੇ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਸਰਕਾਰੀ ਦਾਬੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰਿੰਦੇ ਖੁਦ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਵਧੀਕੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਵਰ੍ਹੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਇਕ ਗਰੀਬ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਉਤੇ ਜੋ ਬਿਆਨ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਹੀ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਹ ‘ਅਕਾਲੀ’ ਆਗੂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠਲੀ ਉਤੇ ਲਿਆ ਦੇਣੀ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਸੀ ਕਲੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਕੋਈ ਮੂੰਹ-ਮੱਥਾ ਬਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਜੂਝ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਡੰਡੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੁਸਕਣ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ। ਲੈ-ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨਵੀਂ ਉਠੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ‘ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜੋ ਘਮਾਸਾਣ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਸੰਜੀਦਾ ਸ਼ਖਸ ਹੁਣ ਇਹੀ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਹੁਣ ਪਹਾੜ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਠਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੰਤਰ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰਾਂ ਅਤੇ ਬੋਲਾਂ ਪਿਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਬਗੈਰ ਜ਼ਾਲਮ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਦੇ ਭਰੇ ਘੜੇ ਨੂੰ ਠੇਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘੜੇ ਨੂੰ ਕੌਣ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਠੇਰਦਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਅੱਤ-ਖੁਦਾ ਦੀ ਦੋਸਤੀ?

ਹਾਕਮ ਦੇਣ ਆਉ ਘਰੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ, ਬਣੇ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਦੇ ‘ਯੋਗ’ ਪਹਿਲਾਂ। ਹੱਥ ਜੋੜ ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨ ਵੀ ਆਣ ਪਹੁੰਚ, ਪਾਓ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੀਅ ਦਾ ‘ਭੋਗ’ ਪਹਿਲਾਂ। ਜਾਲਮ ਜੱਫੀਆਂ ‘ਪਿਆਰ’ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਵੇ, ਢਾਅ ਕੇ ਸਿਤਮ ਵਰਤਾਉਂਦਾ ਏ ਸੋਗ ਪਹਿਲਾਂ। ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਜਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ, ਆਉਣੀ ਚੁਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਚੋਗ ਪਹਿਲਾਂ। ਗੱਪਾਂ ਸੁਣਨ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਲੋਕ ਜਾਂਦੇ, ‘ਰਾਜਾ’ ਜਿੱਥੇ ‘ਅਫੀਮੀ’ ਜਾਂ ਪੋਸਤੀ ਐ। ਹੁੰਦਾ ਅੱਤ ਤੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵੈਰ ਕਹਿੰਦੇ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਐ।

ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ

ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਬਾਬਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ 2014 ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ, ਸੱਚ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦਲਿਤਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਰੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਵੀ ਹਾਂ ਤੇ ਚਿੰਤਤ ਵੀ ਕਿ ਨਿਆਂਸੰਗਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨੀਂਹ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਖੁਦ ਹੀ ਲੀਹੋਂ ਲਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਛੇ ਤੋਂ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਤਾਂ ਗਿਣਾਤਮਕ ਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਬਦਤਰ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਹਤ ਵੀ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਹਿਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਖਸੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਵਗਾਰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਬੱਚੇ, ਮਾਪੇ, ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਸਰਕਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਮਰਜ਼ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਤੇ ਹੱਲ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦਾ

ਡਾ. ਪਿਆਰਾ ਲਾਲ ਗਰਗ
ਫੋਨ: +91-99145-05009

ਰੁਝਾਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਹੀਣ ਮੰਨ ਕੇ ਦੁਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸ ਲੱਭਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਸਲ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਬਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਚਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਮਿਥੇ ਹਨ- ਜਾਣਨਾ, ਕਰਨਾ, ਸਹਿਹੋਂਦ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਚਾਰ ਪੜਾਅ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਜਾਣਨ ਦਾ ਪੜਾਅ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ, ਅੰਕ ਗਿਆਨ ਤੇ ਕਿੱਤਾ ਸਿਖਲਾਈ। ਦੂਜਾ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵਾਕਫੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਉਪਜੀਵਕਾ ਕਮਾਉਣ ਤੇ ਵੰਡ ਕੇ ਛੱਡਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਪੜਾਅ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਕਿਰਤ ਵਿੱਦਿਆ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਬਿਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਸਮੂਹਿਕ ਜੀਵਨ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਵੈ-ਅਧਿਐਨ ਤੇ ਅਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਠੀਕ ਗਲਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪੜਾਅ ਹੈ, ਸਿਰਜਣਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਉਚ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਸਿਧਾਂਤ ਘੜਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਤੇ ਸਹਿ-ਹੋਂਦ ਵਾਲਾ ਸਮੂਹਿਕ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿੱਟਾ ਹੈ, ਸਮੂਹਿਕ ਜੀਵਨ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ, ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸਮਝਣਾ, ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸਹਿਹੋਂਦ, ਧਨ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਧਨ ਮੰਨਣਾ, ਨਾ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਨਿਸ਼ਾਨਾ, ਸਮੂਹਿਕ ਪੁੱਗਤ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੁੱਗਤ, ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਕਾਸ, ਸਮੂਹਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਸਮੂਹਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਭਲਾਈ, ਸਮੂਹਿਕ ਇਨਸਾਫ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਇਨਸਾਫ ਵੇਖਣਾ।

ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ, ਹੁਨਰ ਸਿਖਲਾਈ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਵਿਧੀਆਂ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ, ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਉਚਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ

ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀ ਜਾਂ ਕਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡੇਗ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ/ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤਾਂ ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ ਤੇ ਕਿੱਤਾ ਸਿਖਲਾਈ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੱਧਰਾਂ ਤਕ ਹੀ ਸਮੇਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਪੜਾਅ ਤਾਂ ਉਚ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਤਰੁਟੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੁਝਾਨ, ਆਪਾ-ਧਾਪੀ, ਅਰਾਜਕਤਾ, ਲਾਈਲੱਗਪੁਣਾ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਹਿੰਸਾਤਮਕ ਵਰਤਾਰਾ, ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਵਾਧਾ (ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ, ਪਹਿਨਣਾ, ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਜੰਮਣਾ ਤੇ ਮਰ ਜਾਣਾ), ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਦੋਹਨ, ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਢਾਅ, ਸਮਾਜਕ ਪੁੱਗਤ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੁੱਗਤ ਵੱਲ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਟੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਰਿਸਤੇ ਤਿੜਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਦੇਵਾਂ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਹਿਨਸੀਲਤਾ ਤੇ ਠਹੇਰਾ ਘਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 15486 ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ 13,185 ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ, 2889 ਮਿਡਲ, 1825 ਹਾਈ ਤੇ 1579 ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਹਨ। ਮਿਡਲ ਕਲਾਸਾਂ 6263 ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹਨ, 65 ਆਬਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। 5869 ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੇ 3962 ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਜਦਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹਨ।

2011 ਦੀ ਮਰਦਮ-ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਫਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ 4,83,690 ਬੱਚੇ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ। ਕੁੱਲੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਢਹੇ, ਸਿਕਲੀਗਿਰ, ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਧਾਨਕੇ, ਸਿਰਕੀਬੰਦ, ਜੋਗੀ, ਸਾਂਸੀ, ਸਤਕਾਂ ‘ਤੇ ਲੁਕ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਭੱਠੇ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਕੋਲੇ ਚੁਗਣ ਵਾਲੇ, ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਚੁਗਣ ਵਾਲੇ, ਭੇਡਾਂ-ਬੱਕਰੀਆਂ ਚਾਰਨ ਵਾਲੇ, ਘਰੇਲੂ ਨੌਕਰ ਅਤੇ ਢਾਬਿਆਂ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਕੂਲ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਪਰ ਤੱਥ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਬਾਬਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ 2014 ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। 2014 ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ, 6-14 ਸਾਲ ਦੇ ਕੇਵਲ 48.8 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਹੀ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਦੂਜੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ 16.0 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ 11.1 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ 32.3 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦੇ 18.6 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ 39.1 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦੇ 26.2 ਫੀਸਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੂਜੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ। ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ 10.4 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦੇ 3.3 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਇਕ ਤੋਂ 9 ਤਕ ਅੰਕ ਵੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਤੀਜੀ ਦੇ 42.4 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ 99 ਤਕ ਦੇ ਹਿੰਦਸਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਚ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 62.9 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ 46.1 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਭਾਗ

ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵੀ 0.8 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਤੇ 13.8 ਫੀਸਦੀ ਦੂਜੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ; 5 ਫੀਸਦੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ। ਅੱਠਵੀਂ ਦੇ 0.6 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਇਕ ਤੋਂ 9 ਤਕ ਹਿੰਦਸੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਜਦਕਿ 38.2 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਕ ਨਾਲ ਵੀ ਭਾਗ ਕਰਨੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਫਤ ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਾਲ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਲੋਂ ਫੇਲ੍ਹ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਮਿਆਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਵਜ਼ਨ ਨਹੀਂ।

2010 ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਪੇਂਡੂ ਸਕੂਲਾਂ ਸਬੰਧੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ 30 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਦੇ 12 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਪਹਿਲੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਟੱਪੇ। ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਪੰਜਵੀਂ ਦੇ 3.6 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਦੇ 2.1 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦਸਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਤੋਂ 9 ਤਕ ਦੇ ਹਿੰਦਸੇ ਹੀ ਪਛਾਣ ਸਕੇ। ਪੰਜਵੀਂ ਦੇ 31.2 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਦੇ 17.9 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਗੁਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸਰੋਤ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਲੈਣਗੇ। ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉਪਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤਕ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜੇ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਰਹੇਗਾ ਪਰ ਜੇ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਣਵਤਾ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਕਾਦਮਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੂਲ ਸੂਤਰ ‘ਜਾਣੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣੇ’, ‘ਸੋਧੇ ਤੋਂ ਅੱਧੇ’ ਤੇ ‘ਸਥੂਲ ਤੋਂ ਸੂਖਮ’ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਬਸਤਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਹੀ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦੀ 100 ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਹਿਲੀ ਦੀ ਗਣਿਤ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਨਾ ਪੈਂਗੂਇਨ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਬਜਟ 1967-68 ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਬਜਟ ਦਾ 36.62 ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਜੋ ਘਟ ਕੇ 2014-15 ਵਿਚ 12.40 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦਲਿਤਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਰੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੜੇ ਔਖੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਆਏ ਨਿਘਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਗੋਡਿਆਂ ਪਰਨੇ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਔਖੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਜੁਝਾਰੂ ਲੋਕ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮੁਤਾਬਕ, ਮੂੰਹਜ਼ੋਰ ਹੋਈ ਸੱਤਾ-ਧਿਰ ਨਾਲ ਡਟ ਕੇ ਲੋਹਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਜ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ, ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਸਰੋਕਾਰ ਘੱਟ ਹੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਛੇਤੀ ਕੀਤੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਜਾਂ ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ ਟੁੱਟਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਐਤਕੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਤਿੱਖੀ ਅਤੇ ਭਾਵੁਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦਿਆਂ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ...

ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ 39 ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਧੁੰਧਲਕਾ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਦਸ਼ੇ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਪੁੱਜੇ ਮੁੰਡੇ ਮੁੜ ਪਿਛੇ ਪਰਤਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਰਾਕ 'ਚ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਜ਼ੋਰ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਤੇ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਨਾਲ ਇਹ ਰਾਹਤ ਸੰਭਵ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਵੀਹ ਮੁੰਡੇ ਇਰਾਕ ਪਰਤ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ; ਕਈ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਸਲ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਬੰਦੀ ਬਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਖਬਰਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਇਰਾਕ ਕਿਉਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਜਦੋਂ ਬੰਦੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: +91-97811-21873

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦਰ-ਬ-ਦਰ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਸੋਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਮਾਲਟਾ ਕਾਂਡ ਵਿਚੋਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਆਏ ਕਈ ਮੁੰਡੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਾਹਾਂ ਉਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਏ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ? ਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਚ ਕੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਲਾਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਉਂਦੇ ਪਰਤੇ ਸਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਚ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਕਲੇ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਖਦਸ਼ੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਉਥੇ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ; ਮੌਤ ਸਹੇੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਥੇ ਦੋ ਬੁਰਕੀਆਂ ਘੱਟ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਇਹ ਤਵੱਕੋਂ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਹਰ ਅਦਾਰੇ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਤਰਦੱਦ ਕਰੇ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ? ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸੁਆਲ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮੁਲਕ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਕਿਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?

ਕੀ ਇਰਾਕ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਸਹੇੜਨਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਉਂਦ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ? ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਰੂਮ ਸਾਗਰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਅਫਰੀਕਾ, ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਰਿਆਇਤਾਂ ਭਾਲਦਾ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦਾ ਤਰਦੱਦ ਕਰਦਾ ਮੁਲਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਹੈ। ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਵਡੇਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸੁਆਲ ਦੀ

ਅਹਿਮੀਅਤ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੁਆਲ ਦਾ ਆਲਮੀ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਕਾਮੀ ਤੰਦਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਢਕੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਜੇ ਕੋਰਲਾ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਬੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਸੁਆਲ ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸੁਆਲ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਰਦਮੰਦ ਆਲਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਜੋਂ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਪੁਗਾਉਣ ਦੀ ਤਵੱਕੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮੁਕਾਮੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਮਸਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਸਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਉਤੇ ਹੱਕ-ਪਿਆਰ ਜਤਾਵੇ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਰਗਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਰੁਕ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅੰਦਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਹੱਕ-ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਜੜ੍ਹ ਫੜਦੀਆਂ ਹਨ? ਇਸ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਭਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਗਾਰ-ਕਾਰੋਬਾਰ-ਵਪਾਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡਾ ਤਬਕਾ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਵਾਇਤੀ ਸਨਅਤ ਅਤੇ ਧੰਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੀ ਰਕਮ ਮੁਖੀ ਜੀਵਨ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਭਾਰੂ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਹਲੇ ਫਿਰਨਾ ਗਿੱਥੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਹਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸਨਅਤ ਇਸੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਉਘਾੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਨੌਜਵਾਨ ਸਮਾਜਕ-ਸਿਆਸੀ ਜ਼ਲਾਲਤ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚੇ? ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚੇ? ਜੇ ਉਹ ਸਿਦਕਦਿਲੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿਉਂਦ ਦਾ ਖੇਤਾ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਵੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਿਉਂਦ ਦਾ ਚਾਅ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਜਗਾਵੇ?

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰੀਆਂ ਮਿੱਧ ਕੇ' ਮਾਣ-ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਉਹ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਵਰ੍ਹਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 'ਤੀਹ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ' ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਣ? ਜੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਾਅਦੇ (ਚੋਣ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਜੇ ਗੱਲ ਛੱਡ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ) ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਚਲਦੀ ਬੰਦੂਕ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਡਰੇ? ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ਲਾਲਤ ਅਤੇ ਬੁੜ੍ਹ ਨਾਲ ਸੁੱਕ ਜਾਣ ਜਾਂ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਣ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਬਿਹਤਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ? ਉਂਜ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਉਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੈ? ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦਾ ਨਵੰਤਰ ਸਿੰਘ ਜੁਲਾਈ 2014 ਵਿਚ ਇਰਾਕ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੰਤਰ ਨੇ ਇਰਾਕ ਤੋਂ 'ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ' ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅੰਜੂ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਚਾਬਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, "ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਦੋ ਡੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜੁੜੀ।" ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਗੌਰਵ, ਪਟਿਆਲੇ ਦਾ ਗੁਰਜੀਤ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੰਤਰ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹਨ ਸਗੋਂ ਹੋਣੀ ਦੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਵੀ ਹਨ।

ਇਹ ਮੁੰਡੇ 'ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ' ਦੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਅੱਗੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਗਏ ਹਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਕੁਝ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ ਜਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਜਾਣ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਨ ਦਾ ਜੋਖਿਮ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਾਜਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਕੇ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਬਦਲਣ ਦਾ ਤਰਦੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਮੀਰਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਤਬਕੇ ਦੀ ਰੂੜੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਥਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੱਟਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਜਖਮੀ ਹੋਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਦੀਆਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ

ਪਿੰਡ ਹਮੀਰਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਜਬਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੀਆਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ।

ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਸੱਤ ਜੀਆਂ ਉਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਆਗੂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉਤੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਧਵਾਂ ਬੇਟਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੰਨੀਆਂ ਹੁਸੈਨੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਬੀਬੀਆਂ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦਰਜਨ ਮਰਦ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ।

ਜੇ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਪਾਤਾ ਉਘਾੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹ-ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸੇਦਾਰੀ ਉਤੇ ਹੱਕ ਜਤਾਉਣ ਲਈ ਬਾਉਪੁਰ ਤੋਂ ਬਾਲਕ ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਮਤੋਈ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹੀ ਡੱਕਣ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਜੇ ਬਠਿੰਡੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ ਮਾਮਲਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਕੰਵਲਜੀਤ ਪੰਨੂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟੀਆਂ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਰਾਜਵੰਤ ਕੌਰ ਪੰਨੂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਮ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖਤ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, "ਤੇਰੇ ਜਬਰ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਸਬਰ ਵੱਡਾ, ਇਹ ਅਸੀਂ ਸਾਬਤ ਕਰਾਂਗੇ। ਤੇਰੇ ਭਰਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਕੂਮਤੀ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬਥੇਰਾ ਜਬਰ ਕੀਤਾ। ਤੇਰੇ ਪੁਲਸੀਏ ਸਾਡੇ ਘਰ-ਘਰ ਹਰਲ-ਹਰਲ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ, ਉਸ ਹਾਕਮ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬੜੇ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵੀ 307 ਦਾ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਬਥੇਰਾ ਚਿਰ ਸਾਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਰੱਖਿਆ ਪਰ ਉਹ ਹਾਕਮ ਹਾਰਿਆ ਸੀ। ਸਾਬੀ ਪੰਨੂ 'ਤੇ 14 ਪਰਚੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ ਹਨ। 15ਵੇਂ ਲਈ ਤੇਰਾ ਬੜਾ ਧੰਨਵਾਦ। ਪੰਨੂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ, ਪਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬ ਅਲੱਗ ਲਿਖਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਤੇਰਾ ਤੇ ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਸ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ। ਮੈਨੂੰ, ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਪੰਨੂ ਤੇ ਸਾਡੀ 14 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਭਰ ਜਵਾਨ ਹੋਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹਰਾ ਲਓਗੇ?"

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਢਾਈ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਅਵਾਜ਼ਾਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਢਿੱਲਵਾਂ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਆਤਮਦਾਹ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਮਨਾਥ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢਾਈ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਥਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ

ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਜੂਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਨਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮੀਰਗੜ੍ਹ ਵਾਲੀਆਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੌਰ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਇਰਾਕ ਤੁਰ ਗਏ ਨਵੰਤਰ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਮ੍ਹਾਂਜੋੜ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੀ ਨਕਸ਼ਾ ਉਘੜਦਾ ਹੈ? ਇਸੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਮਤ੍ਰੀਆਂ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਥਾਂ ਮਤ੍ਰੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਰਾਕ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਥਾਂਵਾਂ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਥਾਂਵਾਂ ਉਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਿਹਲ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕਿਉਂਦਣ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸਵੰਧ ਵਿਚੋਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਪੱਖਿਆਂ ਤੋਂ ਏਅਰ-ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਤੱਕ ਜੁੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਮੈਚਿੰਗ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਵੰਤਰ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਬੋਲੀ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇ? ਜੇ ਕਿਸੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੌਰ ਜਾਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ (ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ) ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਨ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸੁਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ 'ਚਰਖੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ...' ਵਾਲਿਆਂ/ਵਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰੀਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝੇ? ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜੇ ਇਹ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਚਰਖੜੀਆਂ ਕੌਣ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਤਵੀਆਂ ਥੱਲੇ ਝੋਕਾ ਕੌਣ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸਿਰ ਵਿਚ ਤੱਤਾ ਰੇਤਾ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਜੇ ਇਹ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਹੀਆ ਨਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਸੂਰ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬੋਲ ਲੱਭੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, "ਦਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹਸ਼ਰ ਅਜਾਬ ਦਾ, ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ; ਵਿਚ ਹਾਵਿਆਂ ਦੋਜਥਾਂ ਮਾਰਿਆ, ਸਾਨੂੰ ਆ ਮਿਲ ਯਾਰ ਪਿਆਰਿਆ।" ਨਵੰਤਰ ਦੇ ਨਾਮ ਪੈਂਦੀ ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜੋਟੀ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ, ਗਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਇਕ ਜਾਣੂ ਸੱਜਣ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਦੇ ਬੜੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹਾਣੀ ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਮੇਲੇ-ਮਸਾਵੇ ਦੇਖਣ ਤੁਰੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਪਡ ਲੈ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੇ-ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਹ ਮੋਪਡ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਲਿੰਕ ਰੋਡ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੋਡ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਆਉਂਦੀ ਬੱਸ ਬੱਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਪਡ ਆ ਗਈ। ਫਿਸੀ ਪਈ ਮੋਪਡ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਿਆ, ਪਰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਜਦ ਮੈਂ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਹਸਪਤਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਬਰਸਾਰ ਲੈਣ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਡਿਆਂ, ਗਿੱਟਿਆਂ ਤੇ ਕੂਹਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੱਟੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਇਕ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜਾਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਸ਼ੁਕਾਰਨੇ ਦੇ ਰਲੇ-ਮਿਲੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛ ਬੈਠਾ ਕਿ ਚਾਚਾ ਜੀ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ ਕਿੱਦਾਂ? ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਇਉਂ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਪੋਹ ਮਹੀਨੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਭਿਜੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੰਬਣੀ ਛਿੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੈਠ ਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜੁੜੇ ਬੈਠੇ ਉਹਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਦਮ ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਧਰ ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਰਲ ਪਰਲ ਹੰਝੂ ਕਰਦਾ ਬੁੜ-ਬੁੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਦੀ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹਿਲਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ਪਲੋਸਦੀ ਸੁਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਉਠਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਫੜ ਕੇ ਪਾਸੇ ਲੈ ਗਿਆ, “ਭਾਅ ਜੀ, ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ ਹੀ ਐਨਾ ਭਿਆਨਕ ਹੈ ਕਿ ਭਾਪਾ ਜੀ ਚੇਤੇ ਕਰ ਕੇ ਭੁੱਬੀਂ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਆ, ਨਾਲੇ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਆ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬੋਲਦੇ-ਚਾਲਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਹੈਗੇ ਸਦਮੇ ਵਿਚ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਲੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਛੇਤਿਓਂ।”

ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬਚ ਕੇ ਆਏ ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸਦਮੇ ਨਾਲ ਝੰਬੇ ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਾਂਗ, ਮੈਂ ਵੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਰਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਤੇ ਦੇਖੀਆਂ, ਦਰਦਨਾਕ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਗੁੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਚੱਲੀ 13 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬਾਲਤੀ, ਬੇ-ਹਯਾ ਕਾਮੁਕ ਹਰਕਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ, ਚੱਲਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟੀ ਗਈ। ਸੜਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਰਧ-ਨਗਨ ਲਾਸ਼ ਬਣੀ ਪਈ ਅਰਦਸ਼ਦੀਪ ਕੌਰ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ, ਕਿਹੜਾ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਰੂਹ ਨਾ ਕੰਬੀ

ਮੋਗਾ...ਹੁਣ ਨਿਆਂ ਹੋਗਾ?

ਹੋਵੇ?...ਕਿਹੜੀ ਕੋਈ ਐਸੀ ਬੇ-ਤਰਸ ਜ਼ੁਬਾਨ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਨਾਲ ਅਤਿ ਦੀ ਬੇ-ਹਯਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦ-ਅਸੀਸਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ?

‘ਅੰਦਰੇ ਹੀ ਅੱਗ ਤੇ ਅੰਦਰੇ ਪਾਣੀ’ ਵਾਲੀ ਮਾਯੂਸੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਈ ਦਿਨ ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਦੀ ਉਧੋੜ-ਬੁਣ ਕਰੀ ਗਿਆ। ਨਾਨਕਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਨੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਣਗੇ...ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਲੈ ਕੇ ਬੱਸੇ ਚੜ੍ਹੀ ਬਾਲਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਕੈਂਚੀ ਨੇ ਕੱਟ ਕੱਟ, ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬੇ-ਦਰਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਸੜਕ 'ਤੇ ਡਿਗਦਿਆਂ ਸਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੇ ‘ਬਚ ਜਾਣ’ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖੀ ਹੋਵੇ...। ਗਲੇ ਵਿਚੋਂ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਨਿਕਲਣ ਵੇਲੇ, ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੀ ਕੁਝ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਪਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਢਹਿੰਦੇ ਸਾਰ ‘ਹਾਏ ਮਾਂ’ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ...ਬੁੱਚਤ ਡਰਾਈਵਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈਡ੍ਰੋਲਿਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵੇਲੇ ਉਹਨੇ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਹੋਰ ਸਵਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਮਦਦ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ ਤਰਸ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਿਆਨਕ ਪਲਾਂ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਦਾਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬੁੱਝਿਆ, ਮੈਂ ਜ਼ਰਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਬਾਰੇ ਚਿਤਵਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਪਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਮਾਨੋ ਜ਼ਖਮਾਂ 'ਤੇ ਲੁਣ ਭੁੱਕ ਗਈ:

ਇਕ ਦਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਸਾਰਾ ਹੀ ਬਦਨ ਛਲਨੀ ਹੈ,

ਅਬ ਤੋਂ ਦਰਦ ਭੀ ਪਰੇਸ਼ਾਂ ਹੈ

ਕਿ ਕਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ।

ਸਿਆਸੀ ਹੈਂਕੜ ਅਧੀਨ ਬਦ-ਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਦੀ ਮਾਰ ਸਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਦੀ ਖਾਨਦਾਨੀ ਰਿਆਸਤ ਬਣਨ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇਕ ਟੱਬਰ ਦੀ ਜਗੀਰ ਬਣ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਇਸ ਘੋਰ ਪਾਪ ਬਾਰੇ ਕੀ ਲਿਖਾਂ? ਲਿਖਾਂ ਜਾਂ ਨਾ ਲਿਖਾਂ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਚੀਸ ਵਿਚ ਕਰਾਹੁੰਦੇ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਰਾਹੀਂ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ ਕਾਰਕੁਨ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਗਾ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਦੀ ਤਹਿਕੀਕਾਤ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦੋ ‘ਮਿੱਤਰ ਵਕੀਲ’ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਮਾਨਵੀ ਹੱਕ-ਹਕੂਕਾਂ ਅਤੇ ਜਨ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਸੀ. ਅਰੋੜਾ ਅਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ. ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦੇ ‘ਈ-ਮੇਲ’ ਐਡਰੈਸ ਦੇ ਕੇ, ਆਮ ਪਬਲਿਕ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲੂਆਂ (ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਕਾਰਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ) ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਭੇਜੇ ਜਾਣ। ਸ਼ੇਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੁੱਝਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਹਿਲਾ, ਧਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਗੜੇਲ ਕਰਿੰਦਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਬਾਲਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਦਰਦ। ਦੂਜਾ, ਅੱਠ ਕੁ ਸਾਲ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਬੰਦੇ ‘ਖਰੀਦਣ’ ਲਈ ‘ਬੱਸਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ’ ਦੇ ਚਰਚੇ। ਤੀਜਾ, ਉਮਰ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ। ਸੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਸਦਕਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਮੈਂ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਭੇਜੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰ-ਅੰਸ਼ ਇਉਂ ਹੈ:

...ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ (ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬੱਸਾਂ) ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਨ। ਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹੀ ਵਖਰੇਵਾਂ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਗੜੇ ਲਾ ਕੇ ਖੁਦ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਲਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ‘ਸਿਰਮੌਰ ਨਾਮ’ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮ ਟੱਬਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਕਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਵਤਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਹੋਏ ਘਰੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਉਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸੱਦ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਲੈਣੀ ਗਨੀਮਤ ਸਮਝੀ?

...ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਦੋ-ਦੋ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਇਕ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਦੂਜਾ ਕੰਡਕਟਰ; ਪਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਡਰਾਈਵਰ-ਕੰਡਕਟਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਇਕ ਮੋਹਰਲੀ ਤਾਕੀ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪਿਛਲੀ ਤਾਕੀ ਕੋਲ। ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਰੁਕਦਿਆਂ ਸਾਰ ਸਮੇਤ ਕੰਡਕਟਰ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਭੁੱਖੇ ਬਘਿਆੜਾਂ ਵਾਂਗ ਬੱਸ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦੇ-ਬਦੀ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਜੇ

ਅੱਡੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਬੱਸ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇਹ ਦੋਵੇਂ, ਬਾਹੂਬਲੀਏ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਬੱਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਬਦ-ਸਲੂਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕੀਆਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਪੱਖੋਂ ‘ਮੁਲਾਜ਼ਮ’ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਪਾਏ ਹੋਏ ਬਾਸ ਵਰਗੀ ਭਰਤਾਈ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਜਦ ਇਹ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟੁੱਟ ਟੁੱਟ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਹਲਕੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਸਹਿਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

...ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਚਾਰ ਚਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਰੱਖ ਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ ਕਿਉਂ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋ-ਦੋ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਤੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਲਗਾਤਾਰ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਉਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੀ ਚੇਤਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਤੇ ਲਿਖਾਰੀ, ਕਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਾਰ ਲੇਖ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਅਸਲੀਲ ਗੀਤ ਵਜਾਉਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਸੈਂਕੜੇ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ, ਕਈ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਜੁੱ ਨਹੀਂ ਸਰਕੀ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਫਿੱਟ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਫੂਹਤ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨਿਸ਼ੰਗ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ (ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਚਲਦੀਆਂ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ) ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨੀਵੀਆਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

...ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਤੰਬਰ 1956 ਵਿਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਰੇਲ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਤਤਕਾਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੀ ‘ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ’ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ‘ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ’ ਵਾਲੀ ਤਖ਼ਤੀ ਹੁਣ ਕਿਹਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਜਵਾਬ ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

...ਅਣਿਆਈ ਮੌਤੇ ਮਾਰੀ ਗਈ ਲੜਕੀ ਦੇ ਗਰੀਬ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰਤ-ਫੁਰਤ ਲੱਭ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਅਰਬ ਮੁਲਕ ਚੇਤੇ ਆ ਗਏ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਕਾਤਲ, ਮਕਤੂਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ‘ਬਲੈਡ ਮਨੀ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਮੰਗੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਕਤਲ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਲਤੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੂਰਜ ਅਸਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਪਹਿਰੇ ਹੇਠ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਦਿਨ ਭੁੱਬੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁਣ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

...ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲੇ ਜਿਹੇ ਭੋਲੇ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੜਿੱਕੇ ਆ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾ ਬਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ‘ਕੱਲੇ’ ਕੱਲੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਮੁਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਵਰਤਾਉਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਚੌਕਸ ਰਿਹਾ ਜਾਵੇ। ‘ਈ-ਮੇਲ’ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਪੁਲੰਦਾ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ‘ਵਾਲ’ ਉਤੇ ਮੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਲਿਖੀ ਇਕ ਬੈਂਤ ਵੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।

ਮੋਗਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਦੋਸਤ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉਥੇ ‘ਮੋਗਾ ਚਾਹ ਜੋਗ’ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਜੋਂ ਹੀ ਕਿਹਾ-ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਮਨ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਗਾ, ਹੁਣ ਨਿਆਂ ਹੋਗਾ?...ਜਾਂ ਬੀਬੀ ਜੈ ਲਲਿਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਮਧਾਣੀ ਹੀ ਫਿਰੀ ਜਾਵੇਗੀ?

ਹਵਾਈ ਝੂਟਿਆਂ ਨੇ ਉੜਾਇਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੰਘੇ ਇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਟੈਂਡਰ ਤੋਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਮੂੰਹੋਂ ਮੰਗਿਆ ਕਿਰਾਇਆ ਤਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਕਿਰਾਏ ਉਤੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੈਨਲ ਉਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਡਿਟ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਟੈਂਡਰਾਂ ਤੇ ਕੁਟੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵੀ ਉਂਗਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਅਸਲੀਲ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਨਾਂਹ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ‘ਅਸਲੀਲ ਕਵਿਤਾ’ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਬੈਂਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਵਿਤਾ 1994 'ਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਬੈਂਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਰਸਾਲੇ 'ਚ ਛਪਵਾਈ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਵੀਦਾਸ ਰਾਮਚੰਦਰ ਤੁਲਜਾਪੁਰਕਰ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਹ ਮਰਾਠੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਬਦਲੇ ਲਾਏ ਦੋਸ਼, ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਹਿਤ ਮਿਲੇ ਬੋਲਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਤਹਿਤ ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨਵੰਬਰ 2013 ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ 2014 ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾੜੇ ਉਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ 6.64 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਹੀ ਕਿਰਾਇਆ ਤਾਰਿਆ ਜੋ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਮੰਗਿਆ। ਆਡਿਟ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤੀ ਰੂਲਜ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟੈਂਡਰ ਆਦਿ ਉਤੇ ਭਾੜੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕਟੌਤੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਹੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਮੰਗਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾੜਾ ਵੀ ਵੱਧ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ

ਆਡਿਟ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਫਜ਼ੂਲਖਰਚੀ ‘ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼

ਆਡਿਟ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਫਜ਼ੂਲਖਰਚੀ ‘ਤੇ ਉਂਗਲ ਉਠਾਈ ਹੈ। ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਕੰਮ ਸਸਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੂਤਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਜਾ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਟੈਂਡਰ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਉਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕੈਪਟਨ ਅਭੈ ਦਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਈ.ਪੀਜ਼. ਦੇ ਇਕੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕਈ-ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿਚ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਭਾੜੇ ਉਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਐਨ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਟੈਂਡਰ ਆਦਿ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਰੰਮਤ ਵਾਲੀਆਂ ਫਰਮਾਂ ਬੰਗਲੌਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀਜ਼. ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਂਵਾਂ ਉਤੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ‘ਤੇ ਵੀ ਇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ 93.30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਏਅਰ ਵਰਕਸ ਇੰਡੀਆ (ਇੰਜ.) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ 2013

ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ 2014 ਤੱਕ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਟੈਂਡਰ ਤੇ ਕੁਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਸ ਫਰਮ ਨੂੰ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸ਼ੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਬਕਾਏ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਢੇ ਵਰਤਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਬਰਕਤਾਂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਭਰਨ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬ ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 11,08,025 ਚਲਾਨ ਕੱਟ ਕੇ 36,07,70,016 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਹਰੇਕ ਘੰਟੇ ਵਿਚ 127 ਚਲਾਨ ਕੱਟਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਤੇ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ, ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਤੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਸੁਣਦਿਆਂ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਔਸਤਨ 3036 ਵਾਹਨ ਚਲਾਨਾਂ ਦੇ ਚਲਾਨ ਕੱਟ ਕੇ 9,88,411 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਸਬੰਧੀ 2625 ਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ 3066 ਚਲਾਨ ਕੱਟੇ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ 11,914 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਚਲਾਨ ਕੱਟੇ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਹੈਲਮਟ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਦੇ 1,82,381, ਬਿਨਾਂ ਸੀਟ ਬੈਲਟ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਦੇ 1,74,550, ਗਲਤ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੇ 85,235, ਸਿਗਰਟ ਪੀਦਿਆਂ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਦੇ 931 ਤੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ

ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਥਾਂ ਚਲਾਨ ਕੱਟਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

2,40,404 ਚਲਾਨ ਕੱਟੇ ਹਨ। ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ./ਟਰੈਫਿਕ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜ਼ੈਬਰਾ ਕਰਾਸਿੰਗ ਤੇ ਹਾਈ ਬੀਮ ਤਹਿਤ ਚਲਾਨ ਕੱਟਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਟਰੈਫਿਕ ਵਿੰਗ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਤੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਨਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਟੱਡੀ, ਪਤਛੋਲ ਜਾਂ ਸਰਵੇ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ। ਟਰੈਫਿਕ ਵਿੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਡ ਬ੍ਰਿਜਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੋਰਡ, ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਗਵਰਨੈਂਸ ਰਿਫੋਰਮਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਟੱਡੀ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਚਲਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ।

ਸੂਬੇ ਵਿਚ 2013 ਵਿਚ ਕੁੱਲ 5426 ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 3357 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ 4647 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦਕਿ 2014 ਵਿਚ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ 3908 ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ 2380 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ 3144 ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੇ ਟਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੇਖ ਕੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸਰੀ ਮੰਟੇ ਦੀ ਪਪੜੋਂਦੀ

ਸਮਰਾਲਾ: ਉਰਦੂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੇ ਦੇ 103ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੱਕ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਸਮਰਾਲਾ ਨੇੜਲੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਪਿੰਡ ਪਪੜੋਂਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਵਾਮ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮੰਟੇ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਦੇਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ (ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਮੰਟੇ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ 'ਪਪੜੋਂਦੀ ਮੰਟੇ ਦੀ' ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੇ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨਿਗਾਹਤ, ਨੁਸਰਤ ਜ਼ਲਾਲ ਤੇ ਨੁਜ਼ਹਤ ਵੀ ਮੰਟੇ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਅੱਬਾ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਾਲਾ ਪੁੱਜੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੇਟ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਪੱਥਰ ਵੀ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਮੰਟੇ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਪੱਖੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੇ ਦੇ ਅੱਜ 103ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਣਗੌਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਗਿਲਾ ਸਭ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪੀੜ੍ਹ ਬਣ ਕੇ ਝਲਕਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। 11 ਮਈ 1912 ਨੂੰ ਸਮਰਾਲਾ ਨੇੜਲੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਪਪੜੋਂਦੀ ਵਿਖੇ ਜੰਮੇ ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੇ ਦੇ ਅੱਬਾ ਗੁਲਾਮ ਹਸਨ ਸਮਰਾਲਾ ਦੀਆਂ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਬ-

ਟਰੈਫਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰੱਬ ਆਸਰੇ...

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਟਰੈਫਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਰੱਬ ਆਸਰੇ ਛੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ (ਟਰੈਫਿਕ) ਪੰਜਾਬ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਟਰੈਫਿਕ ਵਿੰਗ ਵਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਤੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟੱਡੀ, ਪਤਛੋਲ ਜਾਂ ਸਰਵੇ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡ ਬ੍ਰਿਜਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੋਰਡ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗਵਰਨੈਂਸ ਰਿਫੋਰਮਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਹੀ ਟੋਕ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਾਪਰਦੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਸਟੱਡੀ ਕਰ ਕੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਬਾਰੇ ਖੁਦ ਕੋਈ ਸਰਵੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਚਲਾਨ ਕੱਟ ਕੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਸੂਲਣ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲੋਕ ਟਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਟਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੂਬੇ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਸਿਰਫ 1892 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ

ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 34 ਇੰਸਪੈਕਟਰ, 41 ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, 200 ਸਹਾਇਕ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, 939 ਮੁੱਖ ਸਿਪਾਹੀ, 479 ਸਿਪਾਹੀ ਤੇ 117 ਹੋਮਗਾਰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਹਿਲਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 44 ਮੁੱਖ ਸਿਪਾਹੀ ਤੇ 38 ਸਿਪਾਹੀ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਧਾਉਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ 4-6 ਮਾਰਗੀ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਠੱਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ 4-6 ਮਾਰਗੀ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਹਨ ਚਲਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਿੱਨੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ।

ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਨ। ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਮੰਟੇ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੰਡ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਹੰਢਾਇਆ ਸੀ ਤੇ 'ਟੋਭਾ ਟੋਕ ਸਿੰਘ' ਵਰਗੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

Khehra Productions

ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ, ਕੈਨਸਸ ਅਤੇ ਕਨਟੋਨੀ ਵਿਚ

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

Professional HD Video & Digital Photo Production
Multiple Camera Shooting/Digital Still Photography
(With Flush Mount Album)

Call For Enquiry
Sonu Khehra
734-394-9998
Bob Khehra
734-925-0177

E-mail: sonu@khehraproductions.com
www.khehraproductions.com

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG
MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

Sukhpal Gill 10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich 2:30 pm to 4 pm (IST)

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

*Refinance up to 125% value of the house.

Loans
Available
In
Most
States!

>100% FHA Financing>Residential (Purchase & *Refinance)>Self Employed>Cash Out Refinance>Investment Property Loans>Jumbo Loans>Commercial Property With Business or Business Only

Madan Khatri

Want to Buy/Sell Homes, THs, Condos, Apartments, Motels!

Call Madan Khatri

847-530-1550

www.PropertyZoo.com

Top Producer at the office in 2011-2013-2014

*****A Broker who can work with you from Beginning to End, Call Now!!!!*****

BHHS American Heritage

25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰੇਤਾ ਵਿਕਦਾ ਹੈ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭਾਅ

ਮਾਫੀਵਾੜਾ: ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੇਤੇ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰੇਤਾ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਥਾਂਵਾਂ ਉੱਤੇ ਰੇਤੇ ਦੇ ਭਾਅ 1800 ਤੋਂ 2300 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਊਬਿਕ ਫੁੱਟ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵਲੋਂ ਰੇਤਾ-ਬਜਰੀ ਦੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਖੁਦਾਈ ਵਿਰੁਧ 17 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰੇਤਾ-ਬਜਰੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਸੀ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਨਮੋਸ਼ੀਨਤਾ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ 'ਪਰਨਾਲਾ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ' ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਐਲਾਨਣ ਵੇਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 800 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਊਬਿਕ ਫੁੱਟ ਰੇਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਹਵਾ ਹੋ

ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰੇਤੇ ਦੇ ਭਾਅ 1800 ਤੋਂ 2300 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਊਬਿਕ ਫੁੱਟ ਹਨ। ਬਜਰੀ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਗਿਰਾਵਟ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਰਸੂਖਵਾਨ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਐਂਡ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤਾ ਰੇਤਾ-ਬਜਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੇ। ਰੇਤਾ-ਬਜਰੀ ਮਾਫੀਆ ਇਸ ਦੇ ਭਾਅ ਘਟਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਮਾਫੀਏ ਨੂੰ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਇਕ ਵਰਗ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹਾਸਲ ਹੈ।

ਇਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਮਾਫੀਆ, ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ

ਬਲਬੂਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 90 ਤੋਂ 95 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੁਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੋਪੜ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਟੋਨ ਕਰੋਸਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਰੇਤਾ-ਬਜਰੀ ਰਾਹੀਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਮਾਫੀਆ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਫੀਆ

ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੌਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਤੇ ਭਖੀ ਸਿਆਸਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜਵਾਈ ਰਾਬਰਟ ਵਾਡਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੌਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਭਖਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਬਦੀ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਘੁਟਾਲੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਅਨਿਲ ਵਿਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਐਸ.ਐਨ. ਚੰਡਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣਾਏ ਇਕ ਮੈਂਬਰੀ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਉਂਜ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖਰੀਦ ਕੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 58 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੀ.ਐਲ.ਯੂ. ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਬਰਟ ਵਾਡਰ ਨੂੰ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸੀ.ਐਲ.ਯੂ. ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 16 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕਪਤਾਨ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ ਨੂੰ 290 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ 22,000 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੀ.ਐਲ.ਯੂ. ਹੋਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਗਠਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਏਰੀਆ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਗੁਜਰਾਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਰਣ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾ ਲਵੇ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਧਦੇ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ।

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਜ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਜਸਟਿਸ ਜਤਿੰਦਰ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੱਕ ਅੱਠ ਫ਼ੀਸਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮਿਲਣ ਦੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਰਕਮ ਮੌਜੂਦ ਜਾਵੇ। ਡਾਕਟਰ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕਟਿੰਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੈਂਸ ਭਰਾ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ

ਬਲਾਚੌਰ: ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ 31 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 14 ਦਿਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ 'ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ ਮੁਰਦਾਬਾਦ, ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਤੇ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜੈ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ ਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ, ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ਼ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 14 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਅਜੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਰੂਪਨਗਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਹੈ।

‘ਆਪ’ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਤਾਂ ਰੇਤਾ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇਵਾਂਗੇ: ਮਾਨ

ਪਠਾਨਕੋਟ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੇਬਲ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਤੇ ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 2017 ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇਗੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੇਤ ਮੁਫ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਭ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦਾ ਹੀ ਰਾਜ ਚੱਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਵੀ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਰਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਇਕ ਐਸੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰੇਤਾ-ਬਜਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਭਾਅ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰੇਤਾ-ਬਜਰੀ ਦੇ ਭਾਅ ਘਟਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ। ਇਹ ਮਾਫੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਖੱਬਾਂ ਦੇ ਰਕਬੇ ਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ

ਹੈ ਬਲਕਿ ਖੁਦਾਈ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਡੂੰਘਾਈ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ 300 ਕਰੋੜ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲ ਭਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਹਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਕਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਭਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਘਰ ਦਾ ਬਜਟ ਵੀ ਉਲਟ ਪੁਲਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਬਿੱਲ ਨਾ ਭਰੇ ਤਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮੀਟਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵੀ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਗਿਆ। ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਕ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਦੇ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਬਿੱਲ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਭੇਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਬਾਰਡਰ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਸਿਟੀ ਸਰਕਲ ਹੇਠ ਆਉਂਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ 300 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਿੱਲ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਬਿੱਲ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਫਾਇਨਾਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ 42 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਪਾਵਰਕਾਮ ਸਿਟੀ ਸਰਕਲ ਦੇ ਐਸ.ਈ. ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਖਤੀ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬਿੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

‘ਬਿਜਲੀ ਸਰਪਲੱਸ ਪੰਜਾਬ’ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪਹਿਲੇ ਹੱਲੇ ਹੀ ਹਵਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਪੱਖੋਂ ਸਰਪਲੱਸ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਗਰਮੀ ਵਧਣ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਸੰਕਟ ਵੀ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ 10 ਤੋਂ 12 ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਲੱਗ ਰਹੇ ਲੰਮੇ ਕੱਟਾਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪਾਵਰਕੋਮ ਦੇ ਵਾਧੂ ਬਿਜਲੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਪਾਜ ਉਘਾੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਪਾਵਰਕੋਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮੰਗ 1450 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਤੱਕ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਪਾਵਰਕੋਮ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 1325 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਬਿਜਲੀ ਕੱਟ ਲਗਾਉਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਇਸ ਸਮੇਂ 1600 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਇਸ ਦੇ ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਤੋਂ 500 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਵਰਕੋਮ ਨੂੰ 4500 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ

ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 215 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੰਗ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬਿਜਲੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੇ 14 ਵਿਚੋਂ ਛੇ ਯੂਨਿਟ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਤੇ ਚਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਤੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨਾਂ

ਕਰਕੇ ਤੈਅ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਕੋਲਾ ਸਪਲਾਈ ਲਾਈਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਚੱਲਣ ਉੱਤੇ ਹਾਲੇ ਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪਾਵਰਕੋਮ ਕੋਲ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਤੇ ਮੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਫਰਕ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਤੇ ਅਣਐਲਾਨੇ ਬਿਜਲੀ ਕੱਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਬਿਜਲੀ ਵੇਚਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ!

ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਲੰਘੇ ਵੀਰਵਾਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਚੈਂਬਰਜ਼ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ (ਫਿੱਕੀ) ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਬਿਜਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪਣੇ ਨਹੀਂ ਖੁੰਝੇ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਧੂ ਬਿਜਲੀ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਵਰਕੋਮ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਧੂ ਬਿਜਲੀ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾ ਹੋਣ ਦੇ ਝੂਠ ਦਾ ਸੱਚ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਵਰਕੋਮ ਵਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ 35000 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਬਾਹਰੋਂ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵੱਧ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਬਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੇਟ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿਤਕਰੇ ਬਾਰੇ ਉਠਾਈ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦੇ ਦਖਲ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਵਿਚ 10 ਫੀਸਦੀ ਕਟੌਤੀ

ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਪਾਵਰਕੋਮ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਮਝਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਵਰਕੋਮ ਹੱਥੋਂ ਤੀਹਰੀ ਮਾਰ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਉਪਲਬਧਤਾ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਅੰਤਰ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪਾਵਰਕੋਮ ਬਿਜਲੀ ਵਾਧੂ ਹੋਣ ਦੇ ਝੂਠੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਦਲਬਾਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ

ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਖੇ ਲੰਬੀ 10 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਕੈਡਮੀ ਕੈਂਟਨ (ਡਿਟਰਾਇਟ) ਦੀ ਸਾਖਾ ਟੀਮ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਰਵਾਇਤੀ

ਸਾਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਬੀਬੀ ਸੁਖਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਜ਼ਰੀਏ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰੋਪਾਓ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਜ਼ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਡਾ. ਸੁਖਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਐਸ. ਸਿੰਘ (ਯੂ. ਕੇ.) ਨੇ 1994 ਵਿਚ ਰਾਜ ਅਕੈਡਮੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੇਖ ਕੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਬਣਵਾਏ ਗਏ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਅਕੈਡਮੀ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਜ਼

ਵਜਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਕਲਾਸਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਰਸ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ: 248-789-6389 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿੱਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲ ਦੀ ਸੀ ਡੀ 'ਪਿਛੋਕੜ' ਤਿਆਰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਐਚ.ਵਾਈ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਿੱਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲ ਦੀ ਸੀ ਡੀ 'ਪਿਛੋਕੜ' ਜਲਦ ਹੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਟਾਈਟਲ ਗੀਤ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦ ਹੀ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ

ਗੀਤ ਰੇਡੀਓ ਚੈਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ੀ ਉਤੇ ਵੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਸੰਗੀਤ ਅਮਦਾਦ ਅਲੀ ਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ (ਯੂ ਕੇ) ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨੀ ਹਰਦੀਪ ਹਨ।

ਨਿੱਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਗੀਤ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੂਤਰਧਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਸੁਖਵੀਰ ਬਾਨ ਅਤੇ ਜਯਤਾ ਤਿਵਾੜੀ ਹਨ। ਇਹ ਗੀਤ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਨਾ ਵਿਸਾਰਨ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਸੀ ਡੀ 'ਚ ਤੁੰਬੀ, ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਕੋਰਸ ਲਈ ਗੀਤਕਾਰ ਜੈਲੀ ਮਨਜੀਤਪੁਰੀ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਨਿੱਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨਾਲ ਫੋਨ 513-432-9754 ਉਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵ੍ਹਾਈਟ ਸੈਂਕਸ ਬੇਸਬਾਲ ਗੇਮ ਮੌਕੇ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਭੰਗੜਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਪੀ ਸੀ ਐਸ) ਦੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਥੇ ਯੂ ਐਸ ਸੈਲੂਲਰ ਫੀਲਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਬੇਸਬਾਲ ਗੇਮ ਮੌਕੇ ਢੋਲ ਦੇ ਡਰੇ 'ਤੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਸਟੇਡੀਅਮ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਢੋਲ ਦੀ ਡਮ ਡਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਨੇ ਅਜੇ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਸ਼ੀਰੀਸ਼ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਢੋਲ ਦੇ ਡਰੇ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਭੰਗੜਾ ਪਾਇਆ।

ਮੈਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵ੍ਹਾਈਟ ਸੈਂਕਸ ਅਤੇ ਡਿਟਰਾਇਟ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਵਿਚਾਲੇ ਸੀ ਜੋ ਵ੍ਹਾਈਟ ਸੈਂਕਸ ਨੇ 6 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 7 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਵ੍ਹਾਈਟ ਸੈਂਕਸ ਦੇ ਪਿੱਚਰ ਡੇਵਿਡ

ਰਾਬਰਟਸਨ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੇਡ ਦਾ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੋਈ 18 ਹਜ਼ਾਰ ਦਰਸ਼ਕ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਵ੍ਹਾਈਟ ਸੈਂਕਸ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਏਸ਼ੀਆ ਹੈਰੀਟੇਜ ਨਾਈਟ ਵਜੋਂ ਮਨਾਈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਗੇਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭੰਗੜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤ ਆਈਟਮਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵ੍ਹਾਈਟ ਸੈਂਕਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਫੁਕੁਡੋਮ, ਤਦਾਹੀਤੋ ਇਗੁਚੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿੰਗੂ ਤਕਾਤਸੂ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਨੇ ਵ੍ਹਾਈਟ ਸੈਂਕਸ ਗੇਮ ਦੌਰਾਨ ਭੰਗੜਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2005, 2009 ਅਤੇ 2010 ਵਿਚ ਭੰਗੜਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਨੇ ਮਾਰਚ 2009 ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਬੁਲ'ਜ਼ ਬਾਸਕਿਟਬਾਲ ਗੇਮ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਭੰਗੜਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਯੂ ਆਈ ਸੀ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ

ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਸੀਮ ਜੈਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸਤੰਬਰ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਜੈਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਨਸੂਨ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ, ਹੜ੍ਹਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜੈਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲਾ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਹਿਊਸਟਨ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਹਿਊਸਟਨ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਸ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ

ਏ. ਮੈਕਲੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਹਿਊਸਟਨ ਦੀ ਮੇਅਰ ਐਨਿਸ ਪਾਰਕਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 44 ਸਾਲਾ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਅਗਸਤ

ਦਾ 'ਸਿਵਲੀਅਨ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਆਫ ਦਿ ਯੀਅਰ' ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ।

ਇਥੇ ਡਾਊਨਟਾਊਨ ਵਿਚ ਹੋਟਲ ਹਜ਼ਾਤ ਰੀਜੈਂਸੀ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਇਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਚਾਰਲਸ

1998 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਲਾਂਬੜਾ (ਜਲੰਧਰ) ਹੈ। ਉਹਨੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇਸ਼ਬੰਧੂ ਕਾਲਜ, ਕਾਲ ਕਾਜੀ (ਦਿੱਲੀ) ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਹਿਊਸਟਨ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਮਾਰਚ 2000 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਜੁਆਇਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੂਨ 2005 ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ 'ਆਫਿਸ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ' ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਮਿਲੀ ਸੀ।

SPORTS PHYSICALS ONLY \$35

Hours
Monday - Friday
9am - 9pm
Saturday/Sunday
9am - 5pm

Location
770 E. Dundee Rd
Palatine, IL 60074

epic URGENT & FAMILY CARE

Walk-ins Welcome On-site Lab Tests On-site Digital X-rays On-site Pharmacy

We treat your non-life threatening illnesses and injuries without the long wait or cost of going to the ER. In addition, our on-site digital x-ray and lab tests ensure you have fast results. We also offer the convenience of on-site prescription dispensing so you leave our clinic with your prescription filled.

www.epichealthsystems.com 708-733-7750

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ
✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

\$25 2,800 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

800.914.1013 • 408.659.9400

‘ਰੋਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ’ ਦੀ ਭੀਜੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ‘ਤੇ ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੈ

ਚੰਗਾਰੰਗ ਪ੍ਰਗਰਾਮ

30 ਮਈ 2015

ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ

The Madame Walker

617 Indiana Avenue, Indianapolis, IN 46202

Tickets: VVIP \$100, VIP \$50 & \$35

Listen to Live: 832-225-5354

www.channpardesi.com

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ

ਜਿਮੀ ਬਰਾੜ

ਅਮਰਜੀਤ ਢੀਂਡਸਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ 815-557-4991
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ 219-670-4579

ਸਾਡੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਰਾਇਲ ਕਲੱਬ ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ

ਨੌਜਵਾਨ ਅਣਸਰਦੇ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਪਰਵਾਸ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਧੌਖੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ 1276, ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ 299, ਬਹਿਰੀਨ ਵਿਚ 123 ਤੇ ਓਮਾਨ ਵਿਚ 116 ਭਾਰਤੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਇਰਾਕ ਸੰਕਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ 45,784 ਨੌਜਵਾਨ ਖਾੜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਗਏ ਹਨ। ਖਾੜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਸਮੇਤ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅਪਰੈਲ 2014 ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ 2015 ਤੱਕ 7.38 ਲੱਖ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅੰਡਰ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਖਾੜੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਬਣਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੱਡੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਅਕਸਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਾਘ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਲਾਇਆ, ਕੀਨੀਆ ਤੇ ਫਿਰ ਬਰਤਾਨੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਮੌਤ

ਸਰਕਾਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ ਬਹੁਤੇ ਭਾਰਤੀ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਗਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਨਵਰੀ 2011 ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਈ 2015 ਤੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ 26,781 ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਸਾਲ 2015 ਵਿਚ 1207 ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ 38 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ 2705 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ 1788 ਤੇ ਓਮਾਨ ਵਿਚ 1771 ਭਾਰਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਇਹ ਪਰਵਾਸ ਇਕ ਸਥਾਈ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਲੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ 1171 ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ

ਪੁੱਜੇ ਹਨ ਜਦਕਿ 2.99 ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਅਪਰੈਲ 2011 ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ 2015 ਤੱਕ (ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਸਾਲ) 29.85 ਲੱਖ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਮੁਲਕਾਂ (ਸਮੇਤ ਖਾੜੀ ਮੁਲਕਾਂ) ਵਿਚ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਚੈੱਕ ਰਿਕਾਰਡਿਡ ਕੈਟਾਗਰੀ

ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ

ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫਸੇ 39 ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਬੇਯਕੀਨੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਉਤੇ ਮਾਮਲਾ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਯਤਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਥੋਂ ਬਚਾਅ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਧੌਖਾਧੜੀ ਕਾਰਨ ਰਿਆਦ ਵਿਚ ਫਸੇ 22 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਬੰਧੂਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਾਂਗ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਗਸਤ 2014 ਵਿਚ ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਮਿਸਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 25 ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ 700 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਬੜੀ ਔਖੀ ਦਿਨ-ਕਟੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਯਤਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਦਖਲਾਸੀ ਹੋ ਸਕੀ ਸੀ। ਉਂਜ ਵੀ ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਮੋ-ਕਰਮ ਉਤੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਬਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਤੇ ਤਨਖਾਹ ਵੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਰਾਕ ਵਿਚ 11,528 ਤੇ ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ 2.55 ਲੱਖ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਜੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 13.16 ਲੱਖ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਗਏ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚੋਂ 2177 ਨੌਜਵਾਨ ਖਾੜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚੋਂ 43,966 ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚੋਂ 2.09 ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾੜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਹਨ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੰਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਫੜੀ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 1276 ਤੇ ਕੁਵੈਤ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 299 ਭਾਰਤੀ ਬੰਦ

ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੁੱਲ 6310 ਭਾਰਤੀ ਬੰਦ ਹਨ ਜਦਕਿ ਇਰਾਕ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 9 ਭਾਰਤੀ ਬੰਦ ਹਨ। ਬਹਿਰੀਨ ਵਿਚ 123 ਤੇ ਓਮਾਨ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 116 ਭਾਰਤੀ ਬੰਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਧੌਖਾਧੜੀ ਕਾਰਨ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 42 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਅੱਠ ਏਜੰਟਾਂ ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫਸੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਉਤੇ ਸਿਆਸਤ ਤੇਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇਰਾਕ ਦੇ ਮੋਸੂਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਈ.ਐਸ. ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸਤ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਮਗਰੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਦਿਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੌਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵੇਰਕਾ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਤੱਕ ਅਸਲੀਅਤ ਸਬੰਧੀ ਤੱਥ ਲੁਕਾਏ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਕਈ ਵਾਰ

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਰ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਜੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੀ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੰਦੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਕੋ ਇਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਹਰਜੀਤ ਨੂੰ ਡਰਾ ਧਮਕਾ ਕੇ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹਰਜੀਤ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨਾ ਗੱਲੀ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਕਲੈਂਡ 'ਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਦਰਿਆਦਿਲੀ ਦੇ ਚਰਚੇ

ਆਕਲੈਂਡ: ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਕਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹੂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ (22) ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਉਠਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸੁਨੇਹੇ ਮਿਲੇ। 'ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਹੈਰਾਲਡ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਾਇਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਟੱਕਰ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਉਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਤਾਕਾਨੀਨੀ ਵਿਚ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰ ਨੇ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਰਮਨ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਉਤੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸੁਨੇਹੇ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੱਦਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਵਾਰ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਤੋਂ

ਆਕਲੈਂਡ ਵਿਚ ਬਿਜ਼ਨਸ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਕਦਮ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ।

ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਪਿੱਛੋਂ ਡੋਲੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਇਰਾਕ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਆਏ ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ 39 ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਦੇ 25 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਥੇ ਮੀਡੀਆ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਰਾਕ ਸਥਿਤ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ 39 ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਐਸ. ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 11 ਜੂਨ ਨੂੰ ਆਈ.ਐਸ. (ਇਸਲਾਮੀ ਸਟੇਟ) ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੇ 50 ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਤ 40 ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 4-5 ਰਾਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਖ਼ੂਨੀ ਖੇਡ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਚਮਤਕਾਰੀ ਨਾਲ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਸੀਹ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਰਾਓ, ਬੰਗਲੌਰ, ਨੋਇਡਾ ਆਦਿ ਵਿਖੇ ਲੁਕੇ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ 33

ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮੁੜ ਦਿੱਲੀ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਮੀਡੀਆ ਮੂਹਰੇ ਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਗ਼ੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਖ਼ਤਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸ. ਮਾਨ ਤੇ

ਹੋਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਨੇ ਸ. ਮਾਨ ਸਮੇਤ ਮੀਡੀਆ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 2013 ਵਿਚ ਇਰਾਕ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ 40 ਹੋਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਸਣੇ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 30 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜਾਬੀ, ਛੇ ਬਿਹਾਰੀ ਤੇ ਦੋ ਬੰਗਾਲੀ ਸਨ। ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ 11 ਜੂਨ ਨੂੰ ਆਈ.ਐਸ. ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਉਪਰ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਲੈਣ ਪਿੱਛੋਂ ਬੈਠਣ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ: ਬਾਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਅਗਵਾ ਹੋਏ 39 ਭਾਰਤੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦੀ ਨੂੰਹ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਹੁਣ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫਸੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ।

ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫਸੇ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ, ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਹਨ ਤੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਕੋਈ ਪੁਖ਼ਤਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁਤੱਲਕ ਖ਼ੁਦ ਖਾੜੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਛੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਮੱਦਦ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਭਰੋਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਆਪਣੀ ਹੜਤਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕਦਮ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਉਸ ਦੀ ਲੱਤ ਨੂੰ ਫੂਹ ਕੇ ਗੋਲੀ ਨਿਕਲ

ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਮਸੀਹ ਅਨੁਸਾਰ 15 ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਠਿਆ ਤਾਂ ਚੁਫੇਰੇ ਸਾਰੇ ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਸਨ।

ਸਰਾਭਾ ਬਾਰੇ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਸਣੇ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿ ਬੀਤੇ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਇਕ ਰਿਪਰੀਜੈਂਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਛੇਤੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਹਿੱਤ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਚਾਰ ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ

ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਸੀ. ਅਰੋੜਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਖਾਸਕਰ ਡਾਕ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਰਿਪਰੀਜੈਂਟੇਸ਼ਨ (25 ਦਸੰਬਰ, 2014) ਭੇਜਦਿਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਈ ਜੁਝਾਰੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰੀ ਵਧੀਕੀ ਹੈ।

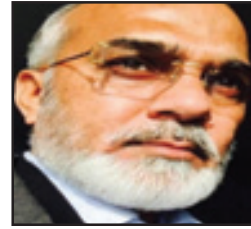
ਪਾਵਨ ਵਸਤਾਂ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਿੱਕੇ ਦੂਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਵਿੱਤਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੀ ਰੱਖੇ ਜਾਣਾ ਹੁਣ ਤੈਅ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਜਸਟਿਸ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਾਸਕਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੀ ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਾਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਭਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਈ.ਡੀ. ਅਫਸਰ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਦਲੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਵਧਾਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਜਲੰਧਰ) ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਉੱਤੇ 9 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਸ. ਸਾਰੋਂ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਰਮੇਂਦਰਾ ਜੈਨ ਵਾਲੇ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਦਲੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ।

ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਮਿੱਤਲ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਰੇਖਾ ਮਿੱਤਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋ-ਥਲੀ 5-6 ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਈ.ਡੀ. ਕੋਲੋਂ ਨਵੀਆਂ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੰਗਾਈਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਰਿਕਾਰਡ (ਸਣੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਕੋਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੇ ਸੰਮਨ ਬਾਰੇ ਸਮਗਰੀ) ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

Syan Video Production, Inc.

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ-ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera shooting/Digital Still Photography (with flush mount album)

Live Video Display With Large Screens
DJ Service with Laser Lights

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

Call Toll Free:
1-800-RAJ-SYAN

(with 17 years Experienced)

Call: 734-261-0936
734-890-1767

e-mail: raj@syanvideo.com

visit at: www.syanvideo.com

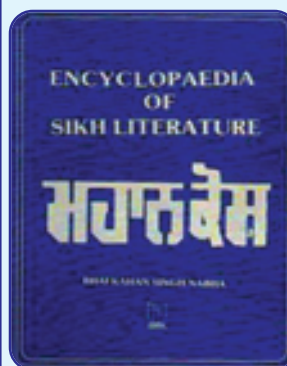
ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਮਿਤ

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ

31 ਮਈ 2015

ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ

700 N North Ct, Palatine, IL. 60067

ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਆਉਂਦੀ 31 ਮਈ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਇਕ ਵਜੇ ਤੋਂ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੀਆਂ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ 13 ਵਰ੍ਹੇ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਖਾਤਰ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਈ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਈ-ਮੇਲ: Basatit@aol.com 'ਤੇ 24 ਮਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਫੋਨ 847-736-6092
ਪ੍ਰੋ. ਜਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਫੋਨ 847-543-7565
ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਫੋਨ 630-995-0670
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਫੋਨ 224-628-5522

ਕਾਰ ਖੁਸ਼...ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼

ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

Car Happy...You're Happy

Craig Graham (Owner), Roger Helm (Mechanic)

Craig's Auto Care

1205 S. Northwest Highway,
Barrington, IL 60010

Ph: 847-809-3527

Call also at 224-848-4563

CraigsBac@comcast.net

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 5 ਮਿੰਟ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਿਸਕਾਊਂਟ

Quick Oil Change
(No Waiting)

ਪਿਕਾਸੋ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ

**ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ
ਰਿਕਾਰਡ
ਮੁੱਲ ਪਿਆ**

ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਪਾਬਲੋ ਪਿਕਾਸੋ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ 'ਵਿਮੈਨ ਆਫ ਅਲਜੀਰਸ' ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਹੋਈ ਨਿਲਾਮੀ ਦੌਰਾਨ 179 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ (17.90 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ) ਦੀ ਵਿਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਲਾਮੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਪਾਬਲੋ ਪਿਕਾਸੋ ਨੇ 1945-55 ਵਿਚ 15 ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਲੜੀ ਪਿਕਾਸੋ ਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਯੂਜੇਨ ਫੈਲਾਕਰੇਕਸ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਇਸੇ ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਲੜੀ ਦੀ ਬੜੀ ਧੁੰਮ ਪਈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ 'ਵਿਮੈਨ ਆਫ ਅਲਜੀਰਸ' ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਇਕ ਸੀ।

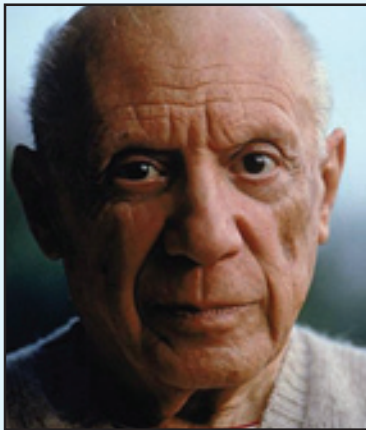
ਕੀਰਤ ਕਾਸ਼ਣੀ

ਪਾਬਲੋ ਪਿਕਾਸੋ (25 ਅਕਤੂਬਰ 1881-8 ਅਪਰੈਲ 1973) ਸਪੇਨੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਲਾ ਵਿਚ ਕਿਊਬ ਅੰਦੋਲਨ ਛੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਕਿਊਬ ਬਹੁਤ ਸੁਰਜ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਉਤਰੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਊਬ ਅੰਦੋਲਨ 1909 ਦੌਰਾਨ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਜਾਰਜਸ ਬਰਾਕ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪਾਬਲੋ ਪਿਕਾਸੋ ਦੀ ਜੰਗ-ਵਿਰੋਧੀ ਤਸਵੀਰ 'ਗੁਰਨਿਕਾ' ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪੇਂਟਿੰਗ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ। ਇਹ ਵਿਰਾਟ ਪੇਂਟਿੰਗ 11 ਫੁੱਟ ਉਚੀ ਅਤੇ 25.6 ਫੁੱਟ ਚੌੜੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਂਟਿੰਗ ਪਿਕਾਸੋ ਨੇ 1937 ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਮੈਡਰਿਡ (ਸਪੇਨ) ਦੇ ਸੇਫੀਆ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੇਨੀ ਖਾਨਾਜੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜਰਮਨ ਅਤੇ

ਇਟਲੀ ਦੇ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਪੇਨੀ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਚਿੱਤਰ ਜੰਗ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰਾਲਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਬਿੰਬ ਹੋ ਨਿਬੜੀ। ਜੰਗ-ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਜਰਮਨਾਂ ਨੇ ਪੈਰਿਸ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਨਾਜ਼ੀ ਜਰਮਨਾਂ ਨੇ ਪਾਬਲੋ ਨੂੰ ਬੜਾ ਤੰਗ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਹ ਧਾੜਵੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰੇ ਆਣ ਵੜੇ ਅਤੇ

ਪਾਬਲੋ ਪਿਕਾਸੋ: ਦਗੀ ਅੱਖ

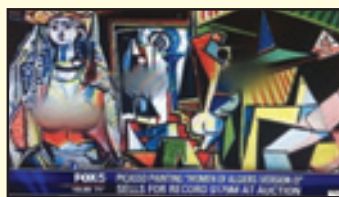
'ਗੁਰਨਿਕਾ' ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੀ ਫੋਟੋ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਾਰ ਭੜਕ ਉਠੇ, "ਇਹ ਸਭ ਤੂੰ ਕੀਤਾ ਹੈ?" ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, "ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।" ਉਸ ਦਾ ਭਾਵ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜਰਮਨਾਂ ਵਲੋਂ ਸਪੇਨ ਵਿਚ ਮਚਾਈ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਸੀ। 'ਗੁਰਨਿਕਾ' ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਜੰਗ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ।

ਪਿਕਾਸੋ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ 'ਵਿਮੈਨ ਆਫ ਅਲਜੀਰਸ' ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਮਤ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਸਿਰਫ 11 ਮਿੰਟ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2013 ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਫਰਾਂਸਿਸ ਬੇਕਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਰਿਕਾਰਡ 142 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ (14.20 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ) ਦੀ ਵਿਕੀ ਸੀ। 'ਵਿਮੈਨ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਆਫ ਅਲਜੀਰਸ' ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਫਿਲਹਾਲ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹਿਸ ਵੀ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀ ਮਹਿੰਗੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਲਾ ਵਸਤੂ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ 21 ਬੱਚੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਭਲਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਲਾ ਕਿਰਤਾਂ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੀ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਉਹ ਪੈਸਾ, ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿਕਾਸੋ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਚਿੱਤਰ ਅਨਮੋਲ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਫੌਕਸ ਨਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਈ

ਪਾਬਲੋ ਪਿਕਾਸੋ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ 'ਵਿਮੈਨ ਆਫ ਅਲਜੀਰਸ' ਬਾਰੇ ਖਬਰ ਨਜ਼ਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਫੌਕਸ ਨਿਊਜ਼ ਨੇ ਇਹ ਪੇਂਟਿੰਗ ਧੁੰਦਲੀ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਈ। ਚੈਨਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਪੇਂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਔਰਤ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਊਜ਼ ਐਂਕਰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਭੜਕੀਲੇ ਲਿਬਾਸ ਪਾ ਕੇ ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਦੀ ਇਸ ਹਰਕਤ ਦੀ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਬਹੁਤ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਊਜ਼ ਫੌਕਸ ਵੀ ਬਿਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 30 ਮਈ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-170

ਮੋਪਡ ਉਤੇ ਲੱਦੀ ਹੋਈ, ਦੇਖੋ ਮੀਆਂ-ਬੀਵੀ ਨੇ ਸੰਤਾਨ।
ਕੁਰਬਲ ਕੁਰਬਲ ਹੋਣੀ ਉਥੇ, ਜਿਸ ਘਰ ਜਾਣੇ ਇਹ 'ਮਹਿਮਾਨ'।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-168

ਲੋੜ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਕਾਢ ਕੱਢ ਲਈ
ਡਰਨਾ ਜੱਟ ਬਣਾਇਆ।
ਬਿਨ ਤਨਖਾਹੋਂ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ
ਖੇਤ ਦੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾਇਆ।
ਜਾਨਵਰ ਕੋਈ ਕੱਲ ਨਾ ਆਵੇ
ਭੁਲੇਖਾ ਐਸਾ ਪਾਇਆ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਦਾਣੇ ਦਾਣੇ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਨਾਮ ਜਿਸ ਦਾ
ਕਿਉਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਨੈ।
'ਡਰਨਾ' ਗੱਡ ਕੇ ਖੇਤ ਦੇ ਵਿਚ ਤਾਈਂ
ਕਿਉਂ ਬੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਡਰਾਈ ਜਾਨੈ।
ਚਿਤੀ ਚੁੰਝ ਭਰ ਲਏ ਨਦੀ ਸੁੱਕਦੀ ਨਹੀਂ
ਕਿਉਂ 'ਸੋਤ ਕਬੀਰ ਜੀ' ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਈ ਜਾਨੈ।
ਮੰਡੀ ਗਈ ਫਸਲ ਤੇਰੀ ਜੋ ਰੋਲ ਦਿੰਦੇ
ਕਿਉਂ ਲੋਟੂਆਂ ਤੋਂ ਛਿੱਲ ਲੁਹਾਈ ਜਾਨੈ।
ਭਰ ਭਰ ਝੋਲੀਆਂ ਦਾਤਾ ਜੋ ਦੇਈ ਜਾਂਦਾ

ਕਿਉਂ ਸਿਦਕ ਤੂੰ ਉਸ ਦਾ ਭੁਲਾਈ ਜਾਨੈ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ
ਫੋਨ: 408-912-3438

ਹਾਅਤ-ਹੁਅਤ ਹੋਕੇ ਮਾਰ ਕੇ
ਬੜੀ ਵਾਰੀ ਪਸੂ ਖੇਤਾਂ 'ਚੋਂ ਭਜਾ ਲਏ।
ਬੇ-ਘਰੇ ਹੋਏ ਆਵਾਰਾ ਫਿਰਦੇ
ਡਾਂਗਾਂ ਸੋਟਿਆਂ ਨਾਲ ਡੰਗਰ ਡਰਾ ਲਏ।
ਬਾਪੂ ਵਾਲੇ ਝੱਗੇ ਪਾ ਪਾ ਕੇ
ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਵਾਰੀ ਡਰਨੇ ਬਣਾ ਲਏ।
ਗੋਪੀਆ ਸੰਭਾਲ ਘੁੱਕਰਾ!
ਨੂੰਗ ਜਾਣ ਨਾ ਮੰਡੀ 'ਚ ਤੋਲ ਵਾਲੇ,
ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਬਚਾ ਕੇ ਫਸਲਾਂ
ਸੰਨ੍ਹ ਮੰਡੀਆਂ 'ਚ ਬੋਹਲਾਂ ਨੂੰ ਲੁਆ ਲਏ।
-ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕੈਲ, ਸਿਆਟਲ

ਫਸਲ ਆਉਂਦੀ ਜਦ ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ 'ਤੇ
ਪੰਛੀ ਆ ਝਪਟਦੇ ਭੁੱਖੇ ਬਘਿਆੜ ਵਾਂਗ,
ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ
ਸੋਚਾਂ ਕਈ ਕਿਸਾਨ ਲੜਾਉਂਦਾ।
ਡੰਡੇ 'ਚ ਪਾ ਡੰਡਾ ਗੱਡ ਦਿੱਤਾ ਬੰਨੇ 'ਤੇ,
ਪੁਰਾਣਾ ਘਸਿਆ ਕੁਤਰਾ
ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਵਿਚ ਫਸਾ।
ਸਿਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤੌੜੀ ਦਾ
ਬੁੱਤ ਬਣ ਜਿਵੇਂ ਖੜਾ ਬੰਦਾ,
ਨਾ ਮੰਗਦਾ ਉਜਰਤ ਨਾ ਪਾਣੀ-ਧਾਣੀ
ਬੋਤਾ ਬਹੁਤਾ ਬੁੱਤਾ ਸਰ ਹੀ ਜਾਂਦੇ।
ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਪਵੇ ਭੁਲੇਖਾ ਦੂਰੋਂ
ਅਣਜਾਣ ਖੋਭ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ।
-ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਦੇਸਾਂਝ

ਪਾਬਲੋ ਪਿਕਾਸੋ: ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਪਲ

ਮਨੁੱਖ ਬਾਹਰੋਂ ਸਿਆਣਾ ਬਣ ਰਿਹੈ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼। ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਲਾਲਚੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ, ਲੋਭ ਦੇ ਮੋਕੇ ਬਹੁਤ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਰਾਂ 'ਤੇ ਟੋਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਜੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਉਹ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੰਦਾ ਜੇਕਰ ਕਿਤੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਮੁੜਕੇ ਨਾਲੋਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਰਾਹੂ-ਕੇਤੂ ਦਾ ਭੂਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਟੱਕਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਜੋਤਿਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੇ ਜਨਮ ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੱਢ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਅਗਿਆਨੀ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਮਨੁੱਖ ਸਿਆਣਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਤਦ ਵੀ ਠੀਕ ਸੀ, ਥਾਂ-ਥਾਂ ਸਿਆਣਪ ਦੀ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈ ਹੈ।

ਇਕ ਲਤੀਫ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਬਰ ਨੇ ਬੀਰਬਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਣਾ ਲੱਭ ਕੇ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਸਕਾਂ। ਬੀਰਬਲ ਗੱਲ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਕਹਿ ਕੇ ਸਿਆਣਾ ਲੈਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਆਬਣੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਇਕ ਸਿੱਧ ਪੱਧਰੇ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅਕਬਰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਬੀਰਬਲ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਆਹ ਜਮੁਰਾ ਸਿਆਣਾ ਕੀ ਹੋਊ? ਸਿਆਣਾ ਸਾਹਮਣੇ ਪੀੜ੍ਹੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਬੋਲਿਆ, ਫਿਰ ਦੂਜਾ ਪੁੱਛਿਆ ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ, ਤੀਜੇ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਅੱਖਾਂ ਹੀ ਨਾ ਚੁੱਕੀਆਂ। ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਨਾਲੋਂ ਬੀਰਬਲ 'ਤੇ ਵੱਧ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹੇ ਤੇ ਖਿੜ ਕੇ ਬੋਲ ਹੀ ਪਿਆ, ਬੀਰਬਲ ਤੂੰ ਆਹ ਸਿਆਣਾ ਲਿਆਇਐਂ ਮੈਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ? ਬੀਰਬਲ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਜਵਾਬੀ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ, ਇਹਨੂੰ ਹੀ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੇ ਆਂ ਕਿ ਇਹ ਬੋਲਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?

ਹਾਲੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਆਣਾ ਬੋਲ ਪਿਆ, ਮੈਂ ਹਜ਼ੂਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਪਈ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਗਲਤ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਚੁੱਪ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਸੁੱਖ ਸਮਝਦਿਆਂ ਜੀਭ ਦੰਦਾਂ ਹੇਠ ਦੇ ਲਈ। ਅਕਬਰ ਨੇ ਉਹਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਸਗੋਂ ਹਰ ਅੱਖੇ ਵੇਲੇ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਪੱਕਾ ਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਿਆ।

ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਨੇ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਸਿਆਣੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਚੁੱਪ ਨੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਿਆਣਪਾਂ ਵੰਡ ਰਹੇ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਫਲ ਕਾਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਧਰਮ ਅਲੋਚਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ

ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਮਸ਼ਕਰੀ

ਥਾਣੇ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੁਰਖਤਾ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਤੇ ਕਿਸਮਤ ਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜੇ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹੀਏ ਕਿ ਸਿਆਣਪ ਕੀਹਨੇ ਗੋਡਿਆਂ ਹੇਠ ਲਈ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕ ਅੱਗਿਓਂ ਘਸੁੰਨ ਕੱਢ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਨੇ, ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਸੋਚਦੇ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਨੂੰ ਕਮਲੈ! ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੰਗੇ ਨੂੰ ਤਨ ਢੱਕਣ ਲਈ ਲੀੜੇ ਦਿਓਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹੇਗਾ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਢੱਕ ਲੈ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਵੇਖਦੇ? ਹਰ ਧਰਮ ਇਹੋ ਸਿੱਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਬਣੇ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੁਹਾਡੀ ਉਂਗਲ ਫੜਨ ਲਈ ਆਪ ਕਾਹਲੈ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ, ਭਗਵਾਨ ਲੱਭਣ ਤੁਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੂਰਜ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕਈ ਲੋਕ ਲੰਬੇ ਤਾਂ ਸੀਗੇ ਪਰ ਰਹੇ ਸਫੈਦੇ ਵਰਗੇ ਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਛਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਖਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਵੀਹ-ਬਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਮਨੁੱਖ ਮੁਹੰਮਦ ਆਲਮ ਚੰਨਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਹ ਰੋ ਪਿਆ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਲੰਬਾ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਹਾਲੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਲੱਗੇ, ਇਦਾਂ ਕਿਉਂ ਹੋਈ ਜਾਂਦੈ, ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵੀ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵਿਹਲਾ ਤਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੈ ਠੀਕ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੀ ਘਟਾ ਰਿਹੈ ਪਰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਤੇ ਗੂਗਲ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਭੂਤਾਂ-ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਵਹਿਮ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਿਮਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਨਿਕਲੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੈ। ਧਰਮ ਨੇ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨਾਂ ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਤਮਾਵਾਂ ਭਾਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਭੂਤ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ ਲੇਖਕ ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਚੱਕਰਧਾਰੀ ਦੇ ਕਾਵਿ ਵਿਅੰਗ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਜੀਤ ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਲਮ 'ਡੰਗ ਤੇ ਚੋੜਾਂ' ਲਿਖਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖੀ ਇਕ ਗੱਲ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਵਸੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇਤਲੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਤੀਂ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਭੂਤ ਆਏ ਸਨ।

ਸਵਾਲ ਸਿਆਣੇ ਨੇ ਕਰ 'ਤਾ ਜਨਾਬ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਹਾਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਟੋਪੀਆਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਸਨ...

‘ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਪਗੜੀਆਂ ਵੀ।’

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਸੁਪਨਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਇਆ ਪਤਾ ਇਹਨੂੰ ਆ...ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ ਬਈ ਦੱਸ ਭੂਤ ਹੁੰਦੇ ਆ? ‘ਜਨਾਬ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਨਗੇ।’

‘ਕੀ ਮਤਲਬ?’

‘ਜਵਾਬ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਫਿਰ ਲੋਕ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣਗੇ...?’

‘ਹਾਂ। ਉਹ ਫਿਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣਗੇ, ਇਹ ਭੂਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜੇ ਨਹੀਂ ਲੱਥਣੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਭੂਤ ਹੀ ਜੰਮਣਗੇ...ਫਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭੂਤਾਂ ਤੋਂ ਜਨਾਬ ਤੁਸੀਂ ਡਰ ਰਹੇ ਓ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਿਕਲਦੇ ਆ, ਇਹ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਫਿਰਿਆ ਕਰਨਗੇ...।’

ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਕੱਢ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਸ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਉਮਰ ਭਰ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਵਾਹ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਹਿ ਸਕਦਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਵਿਗਿਆਨ ਕੋਲ ਤਰਕ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਵਹਿਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਥੇ ਤਰਕ ਮੁਕੱਦਾ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਧਰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਘਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੱਸਣੀਆਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਪਰ ਸੱਚ ਦਾ ਸੱਖ ਵੱਜਦਾ ਵੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦੈ...

ਗੱਲ ਕੋਈ ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਿੰਡ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਜੂਹ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਦਸ ਕੁ ਵਜੇ ਸਨ, ਸਵੇਰ ਦੇ। ਗੱਡੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੋੜ ਹੀ ਕੱਟਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਕ ਘਰ ਅੱਗੇ ‘ਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਆਇਆ।

ਘਰ ਮਿਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਸੀ, ਰੌਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਗੈਸ ਵਾਲੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਦੇ ਸਨ, ਭਾਂਡੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਡਿਗਦੇ ਸਨ, ਰਸੋਈ ਦੀਆਂ ਝੀਤਾਂ ਵੀ ਬੰਦ ਸਨ, ਸਿਲੰਡਰ ਠੀਕ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਤੜਕੇ ਜਿਹੇ ਏਨੀ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਪਟਾਕਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਕੰਧ ਨੂੰ ਤਰੇਤ ਆ ਗਈ ਸੀ।

ਅਗਾਂਹ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਖੰਨਾ ਸਿੰਹੁ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਜੁਆਕਾ ਇਥੇ

ਦੱਸ ਤੇਰੀ ਕਿਹੜੀ ਸੈਂਸ (ਸਾਇੰਸ) ਆ, ਇਸ ਮਿਹਨਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਬਾਹਰ ਚੱਲੇ ਗਏ ਨੇ, ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਝੱਲ ਹੁੰਦੇ ਨੇ! ਕਰ'ਤਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ। ਇਹ ਓਪਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਖਤ ਲਗਦੀਆਂ ਨੇ, ਮਾੜੇ-ਧੀੜੇ ਤੋਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਆਉਣੀਆਂ।

ਹਾਲੇ ਉਹ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿਆਣੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੋਲ ਪਈ, ਆਂਹਦੀ, ਵੇ ਕਾਕਾ ਬੋਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਪਟਾਕੇ ਚੱਲ ਕੇ ਹਟੇ ਨੇ...

‘ਮੈਂ ਤਾਂ ਪੰਜ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਪਿੰਡ ਆਇਆਂ...ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ?’

‘ਤੇਰੇ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰ ਕਰ'ਤਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਟੂਣਾ...ਦੇਖ ਲੈ ਜਾ ਕੇ...ਆਂਹਦੇ ਬਚਾ ਹੋ ਗਿਆ...ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ।’

ਸਿਧਾ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਇਕ ਲਾਲ ਮਹਿੰਦੀ ਦਾੜੀ ਵਾਲਾ ਲਪੇਟਵੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਬੈਠਾ ਇਕ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਸਭ ਕਾਸੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਾਂ ਤੇ ਉਹ ਸਿਆਣਾ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪੰਜ ਕਾਲੇ ਮੁਰਗਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਪਊ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੈਗੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਭਾਰੀਆਂ, ਦਾਰੂ ਚੰਗੀ ਪਿਆ ਕੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕਰੂੰ ਫਿਰ ਮੰਨਣਗੀਆਂ, ਤੇ ਨਾ ਪੀਣ, ਨਾ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀ ਭਰਾ ਨੇ ਰੰਮ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਓਦਣ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਫੌਜੀ ਭਰਾ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਚੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਦੋ ਉਤਰ... ਕਿਉਂ ਕਿ ਦੀਵੇ ਥਲੇ ਨੇਰੂ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਈ ਐ...ਇਥੇ ਤਾਂ ਨੇਰੂ ਆਈ ਪਈ ਸੀ।

ਕਹਾਣੀ ਕੀ ਸੀ ਕਿ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਤਾਲਾ ਲਾ ਕੇ ਚਾਬੀ ਦੂਜੇ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰ ਤਾਂ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਪਾ-ਮੰਮੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚਾਬੀ ਲੈ ਕੇ ਦਰ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈਣਗੇ।

ਉਹ ਤਾਂ ਚੱਲੇ ਨਾ ਆਏ ਪਰ ਮੁੰਡਾ ਜਦੋਂ ਖੇਡ ਕੇ ਘਰ ਆਇਆ। ਘੰਟੇ ਬਾਦ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਟੂਣਾ। ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਚੌਕਾ ਪੂਰਿਆ ਪਿਆ। ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ, ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਧੂਰ, ਟੁੱਟੇ ਆਂਡਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਨਾਲ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੇ ਇਕ ਕਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੁਝ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁੰਡਾ ਕੰਬ ਗਿਆ, ਭਰਾ ਨੇ ਆ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬੂਹੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਜਰਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਇਕ ਮੌਲਵੀ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਹ ਅੱਗਿਓਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਾਰਾ ਕਰ'ਤਾ ਕਿਸੇ ਨੇ, ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਉਤਰਾਈ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਥੇ ਤਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਐ, ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਨੇ, ਕੋਈ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਇਓ, ਮੈਂ ਚੱਕ ਕੇ ਸੁਟਾਂਗਾ, ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਦੇਣੀ ਪੈਣੀ ਆ ਮੈਨੂੰ, ਸਾਲ ਭਰ ਤਾਂ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਦੇਗ ਛਕਣਗੀਆਂ ਰੂਹਾਂ...ਬੋਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸੀਵੇਂ ਤੱਕ ਬੈਠੀਆਂ ਨੇ ਰੂਹਾਂ...ਬਚ ਕੇ...ਕੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਗਾ ਘਰੇ ਪਿਐ?’

ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਕੰਜੂਸ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਆਂਹਦਾ, ਚਲੇ ਸਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲ।

ਤੇ ਉਸ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੌਲਵੀ ਨੇ ਕੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ, ਗਿਆਰ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਆਪਣਾ ਜਾਣੀ ਬੜਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਜੇਬੂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਤਵੀਣ ਜਿਹੀ ਲੈ ਕੇ, ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਝਟਕਿਆ, ਦੋ ਕੁ ਦੀਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਔਲਾ ਔਲਾ ਕਹਿ ਸਮਾਨ ਏਦਾਂ ਕੱਠਾ

ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ...ਅੱਸੀ ਕੁ ਕੋਹ 'ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਵੇਂਦੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ...ਮਗਰ ਭਾਂਗ ਫੜਾ ਕੇ ਭਰਾ ਤੋਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਡਰਦੀ ਨਾ ਮੁੜੇ।

ਵੇਂਦੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਮੌਲਵੀ ਚੀਕਿਆ, ਫੌਜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿ ਜਿਹੜੀ ਫਕੀਰਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਉਹਦੇ ਲਈ ਪੰਝੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇਵੇ, ਰੂਹਾਂ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਾਵਾਂਗੀਆਂ। ਭਰਾ ਕੰਬਦਾ ਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਉਹ ਵੀ ਹੁਣੇ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ।

ਮੌਲਵੀ ਨੇ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਬਾਰਾਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸੁਟਾ ਕੇ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਟੁਣੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਧੋਣ ਲਈ ਲਾ ਦਿਤਾ।

ਬੜਾਲੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੱਚੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਾਲੇ ਮੁਰਗਿਆਂ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਤੇ ਪੰਜ ਵੀਰਵਾਰ ਇਕ ਲੱਤ ਭਾਰ ਹੋ ਕੇ ਰੂਹਾਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਤੇ ਕੁਲ ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਜੇਬੂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮੌਲਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿ ਗਿਆ ਘਰ ਵਿਚ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਵੜ੍ਹੇ, ਆਂਡਾ ਨਾ ਬਣੇ, ਮੀਟ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੋ ਤੇ ਪੂਰੇ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਟੁਣੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੀਵਾ ਚੌਂਦੀ ਘੰਟੇ ਜਗਦਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦੈ।

ਬੜੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਈ ਦਿਨ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ, ਭਰਜਾਈ ਸਾਡੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਗੁਆਂਢੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰੇ, ‘ਗੱਡੀ ਜੂ ਲੈ ਲਈ ਮੁੰਡੇ ਨੇ, ਦੋ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਝੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੋਣੀ ਤਾਂ ਬੇੜਾ ਬੈਠਾ ਕਿਸੇ ਦਾ...ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਨੀ ਆਂ ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਚਲੇ ਸੱਤਰ ਲਗ ਗਿਆ, ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਸੱਤ ਲੱਖ ਲੱਗੇ।’

ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਾਲ ਕੁ ਗੁਜਰ ਗਿਆ। ਆਈ ਟੀ ਕਰਦੀ ਮੇਰੀ ਭਾਣਜੀ, ਘਰਵਾਲੀ

ਨੌਕ-ਝੌਕ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ
ਫੋਨ: 510-415-3315

ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਹੱਸੇ ਪਈ, ਮੱਖੀ ਦੂਸ ਮਾਮਾ, ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਘਾਟਾ ਖਾ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪੈ ਗਿਆ ਉਲਟ।

ਦਰਅਸਲ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਚਾਬੀ ਦੂਜੇ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰ ਰੱਖ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਤੀਜੀ ਤੇ ਭਾਣਜੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਮਾਮਾ ਡਰਾਉਂਦੇ ਆਂ। ਪੱਠੇ ਕੁਤਰਨ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਕਾਲਾ ਤੋਲ, ਉਹਦਾ ਬਣਾਇਆ ਚੌਕਾ, ਕੂੜੇ ਵਿਚੋਂ ਰਾਤ ਖਾਧੇ ਮੁਰਗੇ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਕੱਢ ਉਤੇ ਲਾਇਆ ਰੰਗ, ਹਲਦੀ ਤੇ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਸੰਧੂਰ ਲਿਆ ਕੇ, ਕਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਦਾਣੇ ਬੰਨ੍ਹੇ, ਫੌਜੀ ਦੀ ਫਰਿਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਆਂਡੇ ਕੱਢ ਕੇ ਭੰਨੇ, ਖੋਲ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਲਿਖ ਕੇ ਡਰਾਉਣ ਦੀ ਮਸ਼ਕਰੀ ਕਰ'ਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫਿਰ ਓਪਰੀਆਂ 'ਤੇ ਏਨੀਆਂ ਸਖਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੂਹਾਂ ਬਣ ਕੇ ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਪਤੈ ਪਰ ਭਰਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਸ ਸੱਚ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੇ ਕਿ 'ਹਮਲਾ ਤਾਂ ਰੂਹਾਂ ਨੇ ਫੌਜੀ 'ਤੇ ਕਾਰਗਿਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੌਲਵੀ ਦੀਆਂ ਬੋਫੇਰਜ਼ ਤੋਪਾਂ ਨੇ ਫਨਾਹ ਕਰ'ਤਾ ਸਭ ਕੁਝ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਭਰਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੈ।

‘ਮੈਨੂੰ ਪਤੈ ਤੁਸੀਂ ਕਾਹੜੇ ਰੱਸਦੇ ਓ...ਨਿਆਣਾ ਨੀ ਮੈਂ...।’

ਕਹਿੰਦਾ ਉਹ ਹਰ ਵਾਰ ਏਦਾਂ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਪਤਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਹੈ ਈ ਨੂੰ।

ਵਹਿਮ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਐ।

ਅਕਲ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਵਕਤ ਸਿਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸੂਈਆਂ

ਟੁੱਟੀ ਮਾਲੂ ਤੇ ਵਿੰਗਾ ਤੱਕਲਾ ਨਾ ਗਲੇਟਾ ਨਾ ਪੂਣੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਬੀਬੀ ਕੱਤਣ ਲੱਗ ਪਈ ਜੀਨ ਪਹਿਨ ਕੇ ਚਰਖਾ।

ਰੱਬ ਨਾਲ ਆਢਾ ਰੇਜ਼ ਲੈਣ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਡਾਢੀ ਹੋ ਗਈ, ਹੁਣ ਵੀ ਪੁੱਛਦੇ ਸਾਉਣ ਮਹੀਨੇ ਪੈਂਦੀ ਕਿਉਂ ਨੂੰ ਵਰਖਾ?

ਮਾਂ ਤੇ ਧੀ ਨੇ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਾ ਤਾਂ ਓਹਲਾ ਕਾਹਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਚਰਿਤਰ ਤੇ ਇਖਲਾਕ ਦੀ ਪੈਂਦੀ ਤਾਹੀਓਂ ਨਿੱਤ ਦੁਹਾਈ।

ਧੀ ਦੇ ਦੁਖੜਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਵਧੀ ਨੇ ਜਾਂਦੇ, ‘ਕੱਠੇ ਜਦ ਖੜਕਾਉਣ ਗਲਾਸੀ ਸਹੁਰਾ ਅਤੇ ਜਵਾਈ।

ਲੀਰਾਂ ਹੋਏ ਅਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਟਾਕੀ ਵੇਖੀ ਲਾ ਕੇ, ਟੁਕੜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋਈ ਜਾਵਣ ਹੀਲਾ ਕੀ ਬਣਾਈਏ।

ਜਿੱਤੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਹਾਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਹਿੰਮਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ, ਬੇਸੁਰੇ ਜਿਹੇ ਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਾਥੋਂ ਢੋਲੇ-ਮਾਹੀਏ।

ਬੜੇ ਪਰਖ ਲਏ ਯਾਰ ਅਸਾਂ ਨੇ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਣ ਬਬੇਰੇ, ਕਿਹੜਾ ਦੱਸੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਈ ਵੇਖਿਆ ਏ ਕਦ ਮਰਦਾ।

ਉੱਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਖੂਬ ਸ਼ੈਤਾਨੀਆਂ ਕਰ ਕੇ, ਉਪਰੋਂ ਉਪਰੋਂ ਆਖਣ ਯਾਰਾ ਤੇਰੇ ਬਿਨ ਨੂੰ ਸਰਦਾ।

ਨਕਲੀ ਹਾਸੇ ਹਿੜ ਹਿੜ ਨਕਲੀ ਯਾਰੀਆਂ ਨਕਲੀ ਹੋਈਆਂ, ਰੱਸੀਆਂ ਵਰਗੇ ਵੱਟ ਚੜ੍ਹੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ।

ਹਉਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਲੰਘੀ ਜਾਵੇ ਫਿਕਰਾਂ ਮਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਐਵੇਂ ਲੋਕੀ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਝੰਡੇ ਕੀਹਦੇ ਝੁੱਲਦੇ।

ਮੱਛੀ ਵਾਗੂੰ ਵਕਤ ਹੱਥ ‘ਚੋਂ ਜਾਏ ਨਿਕਲਦਾ ‘ਝੋਰੇ’ ਮਤਲਬ ਲਈ ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਬਹੁਤੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਂਝਾ।

ਵਕਤ ਬਦਲ ਰਿਹੈ, ਲੋਕ ਬਦਲ ਰਹੇ ਕਿਵੇਂ ਅੜਿੱਕੇ ਡਾਹੀਏ, ਚੂਰੀ ਉਲਟ ਖਵਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਹੀਰ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਂਝਾ।

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਮੁਤਰ ਮੁਤਰ

“ਕਰਮੋ, ਨੀ ਕੁਤੀਏ, ਸਾਗ ਤੋਤ ਲਿਆਈ?” ਕੁਤੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਬੇਬੇ, ਸਾਗ ਕਿੱਥੋਂ ਤੋਤ ਲਿਆਉਂਦੀ, ਉਥੇ ਤਾਂ ਮਰ ਜਾਣਾ ਰਿਟਾਇਰ ਬਾਣੇਦਾਰ ਖੇਤ 'ਚ ਆ ਵਤਿਆ। ਮੈਂ ਸਾਗ ਦੇ ਦੋ ਰੁਗ ਤੋਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗਲੇ ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ, ਨੀ ਕੁਤੀਏ ਏਥੇ ਤੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਾਗ ਤੋਤਦੀ ਐ?”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਬਾਬਾ ਘਰੇ ਲੋੜ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਬੱਡੇ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਓ, ਬੋਡੇ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਤੋਤ ਲੈਂਦੀ ਆ। ਟੁੱਟ ਪੈਣੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਸਾਗ ਵੀ ਖੋਹ ਲਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੱਤੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ ਵੀ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਕਹਿੰਦਾ, ‘ਬੇਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਮੰਗ ਖਾਣਿਆਂ ਨੂੰ!’

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਬਾਬਾ ਰੱਬ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਤੂੰ ਜੋ ਮਰਜੀ ਕਹਿ। ਨੀ ਬੇਬੇ ਉਹ ਤਾਂ ਭੁਏ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਵੀ ਔਖੀ ਭਾਰੀ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਫੇਰ ਨੀ ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਖੋਰਾ ਮੈਨੂੰ ਭੱਜ ਕੇ ਪਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ, ਤੁਰਦੀ ਹੋ, ਕਿਵੇਂ ਮੁਤਰ ਮੁਤਰ ਝਾਕੀ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਬੇਬੇ ਫੇਰ ਮੈਂ ਵੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਇਕ ਛੱਡ ਹੀ ਦਿੱਤੀ, ‘ਬਾਬਾ ਸਾਗ ਤਾਂ ਖੋਹ ਲਿਆ, ਹੁਣ ਮੁਤਰ ਮੁਤਰ ਵੀ ਖੋਹਣੀ ਐ? ਨੀ ਬੇਬੇ ਬਾਬਾ ਤਾਂ ਹੱਸ ਹੱਸ ਦੂਹਰਾ ਹੋ ਗਿਆ।’

-ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਫੋਨ: 847-705-8875

ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਮਰਨ ਗਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ

ਕੌੜਾ ਸੱਚ

ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਅਖਾਣ 'ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਮਰਨ, ਗਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ' ਸੁਣੀਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦੀ। ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਮਰਨ 'ਤੇ ਗਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਭਲਾ? ਪਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਚਿੜੀਆਂ (ਕੁੜੀਆਂ) ਨਾਲ ਉਪਰੋਂ ਬਲੀ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਆ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਅਰਥ ਫਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਮਝ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੋਝੇ-ਬੋਝੇ ਵਕਫੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਵਾਪਰੀ ਜਾਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਅਕਾਲੀ' ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਾਰਸ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ? ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਹੀ 'ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ' ਅਖਵਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਹੈ? ਜਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫਤਵੇ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?

ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਿਸ ਕਲਿਜੁਗ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਲਿਜੁਗ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਅਤੇ ਤਰਬੀਅਤ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਲਿਜੁਗੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਛੁਰੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਨਾਲ ਰਾਜੇ ਕਸਾਈ, ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਾਲਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ), ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਧਰਮ ਖੰਡ ਲਾ ਕੇ ਉੱਡ ਗਿਆ ਹੈ (ਧਰਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ, ਉਥੇ ਧਰਮ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਰਾਜੇ ਕਸਾਈ ਬਣ ਜਾਣ, ਫਿਰ ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਸ ਨੇ ਕਰਨੀ ਹੈ? ਨਿਆਂ ਰਾਜ ਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)। ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਵਾਂਗ ਕੂੜ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚ ਰੂਪ ਚੰਦਰਮਾ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ, ਝੂਠ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੇ ਸੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਕ ਲਿਆ ਹੈ। (ਇਹ ਕੂੜ ਦੀ ਇੰਤਹਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹੈ, ਢੀਠਤਾਈ ਦੇ ਤਾਣ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਤਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਕਿਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸ ਦੀ ਬੱਸ ਹੈ?... ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ, ਮਾਸੂਮ ਜਾਨ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਈ ਲਟਕਦੀ ਨਾਲ ਹੋਏ ਧੱਕੇ ਨੂੰ 'ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ' ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਸਾਈਪੁਣਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸ ਤੋਂ ਸਮਝ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਮਰਨ

ਗਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚ ਰੂਪ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲੱਭ ਕੇ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਇਸ ਕੂੜ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਕੂੜ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹਉਮੈ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਲਹੂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 1288 'ਤੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰਨਾਂ, ਬਾਜਾਂ ਅਤੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 'ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ' (ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ) ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਹੈ? ਇਹ ਤਾਂ ਫਾਹੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਜਾਤ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜੇ ਸ਼ੇਰ ਹਨ (ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਕੁੱਤੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵੇਲੇ-ਕੁਵੇਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਹਿਲਕਾਰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਹੁੰਦਰਾਂ ਹਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਘਾਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ (ਸ਼ੇਰ ਨਹੁੰਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜੇ ਆਪਣੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ)। ਰਾਜੇ-ਸ਼ੀਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮ ਕੁੱਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਪੀਂਦੇ ਹਨ- ਰਾਜੇ ਸ਼ੀਹ ਮੁਕੱਦਮ ਕੁੱਤੇ॥ ਜਾਂ ਇਹ ਜਗਾਇਨ ਬੈਠੇ ਸੁਤੇ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ 'ਜੁਗ ਗਰਦੀ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ

ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 'ਜੁਗ ਗਰਦੀ' ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤਾਰਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਜੁਗਿ ਗਰਦੀ ਜਬ ਹੋਵਹੇ ਉਲਟੇ ਜੁਗੁ ਕਿਆ ਹੋਇ ਵਰਤਾਰਾ।

ਉਨੇ ਗਿਲਾਨਿ ਜਗਤਿ ਵਿਚਿ ਵਰਤੇ ਪਾਪ ਭ੍ਰਿਸਟਿ ਸੰਸਾਰਾ।'

ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਲੰਘੇ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਛਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਕੌਰ ਨਾਲ ਜੋ ਛਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਕਾਸ਼ਦੀਪ

ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਫਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ; ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਖਤ (9 ਮਈ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ) ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖ ਪਾਠਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ

ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਕੌਰ ਦੀ ਮਾਂ ਛਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਆਏ ਠਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦੇਣ ਤੱਕ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਚੁੱਪ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਮਨ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ, ਅਫਸੋਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਹੂਸ ਖਿਆਲ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹਾਂ, ਪਰ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੋਟੀ ਜਿਹੀ ਵਰਗ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਆਮ ਲੋਕ ਜੋ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ-ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਖਾਸੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਡੇਰੇ ਜਮਾਈ ਬੈਠੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਉੱਤਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਬਤਾਂ ਵਿਚ ਛੁਪ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ- 'ਸਿਧ ਛਪਿ ਬੈਠੇ ਪਰਬਤੀ ਕਉਣੁ ਜਗਤਿ ਕਉ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਾ॥'

ਅਗਲਾ ਵਰਗ ਹੈ ਹਰ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਰਾਜ-ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸਮਾਜ ਉਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਬੂ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੈ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਰਗ ਹੈ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵੀ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਰਗ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਕਾ-ਅੱਖ ਰੱਖਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾ ਵੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਰਟੀ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਹਰੇ ਇਸ ਨੇ 'ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੇਵਾ' ਵਰਗੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦਾਲ-ਆਟਾ ਸਕੀਮ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ, ਸਕੂਲੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੇ ਸਾਈਕਲ, ਨੰਨੂ ਛਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੀ ਸਬਜ਼-ਬਾਗ ਅਤੇ ਸੁਪਨੇ ਦਿਖਾਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਰੇਤਾ ਬਜਰੀ ਸਕੈਂਡਲ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ, ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਕੇਬਲ ਨੈੱਟਵਰਕ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੁੱਟਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਹ ਸੂਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ੁਆਨ ਪੀੜ੍ਹੀ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਕਈ-ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕ ਮੁਢਲੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਵਿਦਿਆ ਇੰਨੀ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

'ਨੰਨੂ ਛਾਂ' ਦੀ 'ਬੇਬੇ' ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਜਿਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੇ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਕੋਈ ਧੀਆਂ ਜੰਮਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗਾ? ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲੇ ਵਾਕਿਆ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਧੀ ਬਚਾਉਣ ਆਏ ਠਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ, ਵੇਲੇ-ਕੁਵੇਲੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ (ਇਥੇ ਕੁੜੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ-ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕੱਲੀ ਕੁੜੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ) ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਬੱਟ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਜਿਹਾ ਮਸਲਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਨਿਧਤਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਦ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਇਥੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਬੱਸ ਤਾਂ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਪੁਲਿਸ ਇਥੇ

ਵੀ.ਆਈ.ਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਨਿਕਲਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਲੋਕਲ ਅਖਬਾਰ 'ਬਰੈਂਪਟਨ ਗਾਰਡੀਅਨ' ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਮੌਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਿਟਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਜਾਂ ਮਨਿਸਟਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਮਹਿਕਮਾ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਆਪ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਰੱਕੀਆਂ, ਬਦਲੀਆਂ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਲੀਡਰਾਂ ਜਾਂ ਸੀ.ਐਮ. ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਉਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਵੀ ਰੂਲਿੰਗ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਲਾਇੰਸ ਬਣਾ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧੜੇ ਪਾਲਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਹ-ਦਰਸਾਵਾ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਯੋਗੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਕੇ ਲੁਕੇ (ਜੋ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਚੰਗਾ ਸੀ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖਹਿਤਾ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦਾ) ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਇਹ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜਲਿਆਂ ਦੇ ਹਰ ਪੁੱਠੇ ਸਿੱਧੇ ਕੰਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਕਿ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਹਿਣ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਿਆਂ ਤਾਂ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਢਾਡੀਆਂ ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਬਦਾਲੀ ਤੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਿਆਂ ਕਰਨ ਦਾ

ਹਰਸਿਮਰਤ ਬਾਦਲ

ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਹੁਣ ਧਾਰਮਿਕ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਰਗ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇ ਸਕੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਧੀਕੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਮਚਾਉਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ। ਲਗਾਤਾਰ ਲੜਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਵੋਟਾਂ ਵੇਲੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਸੁਹਿਰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਧੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਤਾਂ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਮੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਡੰਡਾ ਚੁੱਕਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅੰਨ੍ਹੀ ਰਈਅਤ ਗਿਆਨ ਵਿਰੁਧੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਦੇ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। 'ਮੈਨੂੰ ਕੀ?' ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਅਣਖੀ ਸੁਭਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਗ਼ੈਰਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਸ-ਵੀਹ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕੰਡਕਟਰ ਇਥੇ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਗਏ? ਲਾਹੌਰ ਹੈ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ 'ਤੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਭਾਅ ਤਾਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਦੇ ਅਸਲੀਲ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਭੰਗੜੇ ਪਾਉਣ ਤੇ ਝੁਮਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਵਿਕ ਗਏ ਹਨ? ਉਹ ਕਿਉਂ ਬੱਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ?

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਔਰਬਿਟ ਦੀ ਇਕ ਬੱਸ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 0061-416-4218 48
(ਸੀ) ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ

ਸਿਰਫ਼ ਦਿਮਾਗੀ ਸੋਝੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਵੀ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਰਅਸਲ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਦਾ ਰੋਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਰੂਪ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵਿਦਿਆ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਵੀ ਦੋ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਉਹ ਜੋ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ, ਤੇ ਦੂਜਾ ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਅਨੁਯਾਈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਧੜੇ ਦਾ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਖੰਡਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੁੱਧੀਵਾਦੀ ਜੋ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਹਨ, ਇਹ ਹਰਾਮ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਿਜ਼ਾਮ ਤੇ ਪਿਛਲਾਗ ਹਨ,

ਪੜਿਆ ਮੂਰਖੁ ਆਖੀਐ
ਜਿਸੁ ਲਬੁ ਅਹੰਕਾਰਾ॥
ਨਾਉ ਪਤੀਐ ਨਾਉ ਬੁਝੀਐ
ਗੁਰਮਤੀ ਵੀਚਾਰਾ॥ (ਮਹਲਾ ੧)
ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਆਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ

ਅੰਦਰ ਲੋਭ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤ ਲੈ ਕੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਜੋਤਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ, ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਤਭੇਦ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਉਹ ਵਿਦਿਆ ਪਾ ਕੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਤੀਰਥਾਂ ਉਤੇ ਵਾਸਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸਫਲ ਮੰਨੇ, ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ, ਇਹ ਪੰਜੇ ਵਸ ਵਿਚ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ, ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ॥ ਜਾਂ ਪੰਚ ਰਾਸੀ ਤਾਂ ਤੀਰਥ ਵਾਸੀ॥ (ਮਹਲਾ ੧)

ਪੜਿ ਪੜਿ ਗਡੀ ਲਦੀਅਹਿ
ਪੜਿ ਪੜਿ ਭਰੀਅਹਿ ਸਾਥ॥
ਪੜਿ ਪੜਿ ਬੋਝੀ ਪਾਈਐ
ਪੜਿ ਪੜਿ ਗਡੀਅਹਿ ਖਾਤ॥
ਪੜੀਅਹਿ ਜੇਤੇ ਬਰਸ ਬਰਸ
ਪੜੀਅਹਿ ਜੇਤੇ ਮਾਸ॥
ਪੜੀਐ ਜੇਤੀ ਆਰਜਾ
ਪੜੀਅਹਿ ਜੇਤੇ ਸਾਸ॥
ਨਾਨਕ ਲੇਖੇ ਇਕ ਗਲ ਹੋਰੁ
ਹਉਮੈ ਝਖਣਾ ਝਾਖ॥ (ਮਹਲਾ ੧)

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਥਾ ਵਾਚਕ, ਗ੍ਰੰਥੀ, ਬਾਬੇ, ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਲੋਕ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਭਾਵ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਮਾਣ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ, ਹੰਕਾਰੀ ਹੋ ਜਾਏ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਿੰਦਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਰਥ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੱਡਿਆਂ ਦੇ ਗੱਡੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ, ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ, ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ। ਫਜ਼ੂਲ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਉਮੈ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਰੱਬ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਰਾਮ ਆਧਾਰਤ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਲੋਭ, ਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਹੀ ਵਿਦਿਆ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣਾ ਦੇਵੇ, ਜੋ

ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੋ ਵਰਗ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਸਨ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੇ ਕਾਜ਼ੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸੀ ਤੇ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਓਟ ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ ਸੀ। ਗਿਆਨ-ਵਿਹੂਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਰਨ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਮ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ

ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਰਅਸਲ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਦਾ ਰੋਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਰੂਪ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵਿਦਿਆ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਵੀ ਦੋ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਉਹ ਜੋ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ, ਤੇ ਦੂਜਾ ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਅਨੁਯਾਈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਧੜੇ ਦਾ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਖੰਡਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁੱਲ ਗਿਆਨ ਦਾ ਉਹ ਵਾਹਿਦ ਮਾਲਿਕ ਸੀ। ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਉਹ ਪੁੰਜ ਸੀ। ਹਰ ਗੁਨਾਹ ਤੋਂ ਉਹ ਖਾਲਸ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕਦੇ। ਉਸ ਦੀ ਟੋਕ ਵੇਦਾਂ ਉਤੇ ਸੀ। ਵੇਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਸਨ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਸੀ। ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਕੀ ਰਜਾ ਸੀ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਐਸੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪੜਿ ਪੁਸਤਕ ਸੰਧਿਆ ਬਾਦੰ॥ ਸਿਲ ਪੂਜਿਸਿ ਬਗੁਲ ਸਮਾਧੰ॥ ਮੁਖਿ ਝੁਨ ਬਿਭੂਖਣ ਸਾਰੰ॥ (ਮਹਲਾ ੧)

ਪੰਡਿਤ ਵੇਦ ਆਦਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਗਲੇ ਵਾਂਗ ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਕੂੜਿਆਰ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਐਸੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ, ਪੜਿ ਪੜਿ ਪੋਥੀ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਪਾਨਾ॥ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ ਪੜੇ ਸੁਣਿ ਥਾਟਾ॥ ਬਿਨੁ ਰਸ ਰਾਤੇ ਮਨੁ ਬਹੁ ਨਾਟਾ॥ (ਮਹਲਾ ੧)

ਬਿਨਾਂ ਰੱਬ ਵਿਚ ਰੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਨ ਟਿਕਾਏ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਪੰਡਿਤ ਮੈਲੁ ਨ ਚੁਕਈ ਜੇ ਵੇਦ ਪੜੇ ਜੁਗ ਚਾਰਿ॥ ਤੂੰ ਗੁਣ ਮਾਇਆ ਮੂਲੁ ਹੈ ਵਿਚ ਹਉਮੈ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ॥ ਪੰਡਿਤ ਭੂਲੇ ਦੂਜੇ ਲਾਗੇ ਮਾਇਆ ਕੈ ਵਾਪਾਰਿ॥ ਅੰਤਰਿ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੁਖ ਹੈ ਮੂਰਖ ਭੁਖਿਆ ਮੁਏ ਗਵਾਰ॥ (ਮਹਲਾ ੩)

ਪੰਡਿਤ ਪੜਹਿ ਵਖਾਣਹਿ ਵੇਦੁ॥ ਅੰਤਰਿ ਵਸਤੁ ਨ ਜਾਣਹਿ ਭੇਦੁ॥ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਸੋਝੀ ਬੂਝ ਨ ਹੋਇ॥ ਸਾਚਾ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ॥ (ਮਹਲਾ ੧)

ਅਸਲ ਵਿਦਿਆ-ਵਾਚੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਹੇ ਪੈ ਕੇ ਉਹ ਨਾਲੇ ਆਪ ਤਰੇਗਾ, ਨਾਲੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਰੇਗਾ, ਆਪਿ ਮੁਕਤੁ ਮੁਕਤੁ ਕਰੈ ਸੰਸਾਰੁ॥ ਜੇ ਉਹ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹਰਾਮਖੋਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਗਿਆਨਵਾਨ, ਸਿਆਣਾ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਹਉਮੈ, ਹਰਾਮ ਆਦਿ ਦੀ ਮੈਲ ਧੋ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹ ਮੈਲ ਧੋਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਮਾਇਆ ਵਾਲੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਆਪ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝੇ। ਮਤਲਬ, ਆਪ ਜੀਵੇ ਤੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਜੀਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਵੇ। ਇਸਲਾਮਿਕ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਕਾਜ਼ੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਦਾ ਹਰ ਕੰਮਕਾਜ ਕਾਜ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀ ਸ਼ੱਰੂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਚਾਹੇ ਕਾਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਨੀਵਾਂ ਹੈ, ਕਾਜ਼ੀ ਹੋਇ ਕੈ ਬਰੈ ਨਿਆਇ॥ ਫੇਰੇ ਤਸਬੀ ਕਰੇ ਖੁਦਾਇ॥ ਵਢੀ ਲੈ ਕ ਹਕੁ ਗਵਾਏ॥ ਜੇ ਕੋ ਪੁਛੈ ਤਾ ਪੜਿ ਸੁਣਾਏ॥ (ਮਹਲਾ ੧)

ਕਾਜ਼ੀ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ ਨਿਆਂ ਕਰਨ, ਫੇਰਦਾ ਤਸਬੀ ਹੈ। ਮੂੰਹੋਂ ਖੁਦਾ ਖੁਦਾ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਕੀ ਹੈ? ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਵੱਢੀ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੱਕ ਮਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਨਿਆਂ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰੂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕੱਢ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੀਹ ਕਰ ਰਖੇ ਪੰਜ ਕਰਿ ਸਾਥੀ ਨਾਉ ਸੈਤਾਨੁ ਮਤੁ ਕਟਿ ਜਾਈ॥ ਨਾਨਕ ਆਖੈ ਰਾਹਿ ਪੈ ਚਲਣਾ ਮਾਲੁ ਧਨੁ ਕਿਤ ਕੂ ਸੰਜਿਆਹੀ॥ ਹੇ ਕਾਜ਼ੀ! ਮਨ ਤੇਰਾ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤੂੰ ਤੀਹ ਰੋਜ਼ੇ ਵੀ ਰੱਖੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਨਿਮਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮਨ ਤੇਰਾ ਸੈਤਾਨ ਦਾ ਸੰਗੀ ਹੈ। ਜੋ ਦੌਲਤ ਤੂੰ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹ ਪਾਪ ਦਾ ਪੈਸਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਕਾਜ਼ੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਜਿਉਣ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਚ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਉਹ ਰੱਬ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਹਰ ਇਕ ਵਿਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੇਖੇਗਾ, ਅਸਲ ਕਾਜ਼ੀ ਉਹ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਕਿਸ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸਭ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨੂੰ ਖੂਬ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਿਆ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ, ਪੋਥੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਬਹਿਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸੱਚੀ ਕਰਨੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਸੱਚ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਮਾਇਆ, ਹਉਮੈ, ਕਾਮ ਆਦਿ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਹੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 484 ਉਤੇ ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ 'ਕਰਵਤੁ ਭਲਾ ਨ ਕਰਵਟ ਤੇਰੀ'। ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਪੰਕਤੀਆਂ ਹਨ,

ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਈ॥
ਅਬ ਤੁਮਰੀ ਪਰਤੀਤਿ ਨ ਹੋਈ॥
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਲਿਖਣ ਕਲਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਪਲੇ ਲੱਗਣੇ ਸੁਭਾਵਕ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਲਫਜ਼ਾਂ 'ਰੇ' ਅਤੇ 'ਲੋਈ' ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਲਿਖਣ ਕਲਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਸਮਝਣ

ਪ੍ਰੋ. ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 801-414-0171

ਕਰਕੇ ਕਈ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਨਘੜਤ ਸਾਖੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਲੋਈ' ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ ਤੇ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਈ ਨੇ ਕਿਸੇ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਰਾਮ ਕਹਾ ਕੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਅਖੇ ਲੋਈ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਰਾਮ ਕਿਉਂ ਕਹਾਇਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਈ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨਾਲੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਾਰੀਆਂ ਤੇ ਆਖਰੀ ਦੇ ਤੁਕਾਂ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਨੇ ਲਿਖੀਆਂ। ਉਹ ਸੱਜਣ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਬੀਰ ਜੀ ਲੋਈ ਵਲੋਂ ਸਮਝੋਤੇ ਲਈ ਤਰਲੇ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੀ ਰਹੇ। ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਨਘੜਤ ਅਰਥ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜੀਵਨ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਹਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਥੰਮੀ ਤਾਂ ਹੀ ਬਣ ਸਕਦਾ

ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਈ

ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸਹੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਮਨਘੜਤ ਸਾਖੀਆਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥ ਵੀ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸਰੋਤੇ ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਕਰਣ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰਚਣ ਵਾਲੀ ਲੋਈ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ, ਵੀ ਹੈ? ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਬਾਣੀ ਵਿਚ 35 ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਈ ਦਾ ਕਿਤੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਕਈ ਸੱਜਣ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਬਾਣੀ ਰਚਨਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਪੁਸ਼ਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਚਾਰੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮੁਹਰ 'ਨਾਨਕ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਮੁਹਰ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਰਚਿਤ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਣ') 'ਰੇ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਹੀ 'ਲੋਈ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ 'ਰੇ' ਸ਼ਬਦ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਪੰਕਤੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਥਾਂ 'ਰੇ' ਸ਼ਬਦ ਪੁਲਿੰਗ ਵਾਚਕ ਹੈ, ਰੇ ਨਰ ਇਹ ਸਾਚੀ ਜੀਅ ਧਾਰਿ॥ (ਪੰਨਾ 633) ਰੇ ਜਨ ਮਨੁ ਮਾਧਉ ਸਿਉ ਲਾਈਐ॥ (ਪੰਨਾ 324)

ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ
ਕੀਟੀ ਪਰਬਤੁ ਖਾਇਆ॥ (ਪੰਨਾ 477)
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ
ਅਉਧ ਜਾਤੁ ਹੈ ਬੀਤ॥ (ਪੰਨਾ 1427)
ਰੇ ਮੂੜੇ ਤੂੰ ਹੋਛੇ ਰਸ ਲਪਟਾਇਓ॥ (ਪੰਨਾ 1017)
ਰੇ ਲੰਪਟ ਕ੍ਰਿਸਨੁ ਅਭਾਖੰ॥ (ਪੰਨਾ 1351)
'ਰੇ' ਸ਼ਬਦ ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 549 ਵਾਰੀ ਪੁਲਿੰਗ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਆਏ ਸ਼ਬਦ 'ਰੇ ਨਰ', 'ਰੇ ਜਨ', 'ਰੇ ਸੰਤਹੁ', 'ਰੇ ਮਨਾ', 'ਰੇ ਮੂੜੇ', 'ਰੇ ਲੰਪਟ' ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹਨ। 'ਰੇ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਏ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਪੁਲਿੰਗ ਵਾਚਕ ਹਨ। ਇਹ ਨੇਮ ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਂ ਫਿਰ 'ਰੇ ਲੋਈ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵੀ 'ਲੋਈ' ਸ਼ਬਦ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ (ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀ) ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਲੋਈ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਈ॥ (ਪੰਨਾ 481) ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਈ ਭਰਮਿ ਨ ਭੁਲਹੁ ਕੋਈ॥ (ਪੰਨਾ 692) ਸੁਨਿ ਐਧਲੀ ਲੋਈ ਬੇਪੀਰਿ॥ (ਪੰਨਾ 871) ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਲੋਈ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 24 ਵਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਉਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤੀਜੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ 'ਲੋਈ' ਸ਼ਬਦ

ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਲੋਈ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਐਧਲੀ' ਅਤੇ 'ਬੇਪੀਰਿ' ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਹਨ ਜੋ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਲੋਈ ਪ੍ਰਤੀ ਹੀ ਸੰਬੋਧਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ 'ਲੋਈ' ਸ਼ਬਦ ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਪੁਲਿੰਗ ਰੂਪ ਵਿਚ 'ਜਗਤ' ਜਾਂ 'ਲੋਕਾਂ' ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ 'ਰੇ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਵਜੋਂ ਹੈ, ਰੀ ਬਾਈ ਬੇਢੀ ਦੇਨੁ ਨ ਜਾਈ॥ (ਪੰਨਾ 657) ਇਹੁ ਮਨੁ ਸੁੰਦਰਿ ਆਪਣਾ ਹਰਿ ਨਾਮ ਮਜੀਨੈ ਰੰਗਿ ਰੀ॥ (ਪੰਨਾ 400) ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ॥ (ਪੰਨਾ 384) ਰੀ ਕਲਵਾਰਿ ਗਵਾਰਿ ਮੂਢ ਮਤਿ ਉਲਟੇ ਪਵਨੁ ਫਿਰਾਵਉ॥ (ਪੰਨਾ 1123) ਕਾਜਰ ਕੋਨ ਮਹਿ ਭਈ ਨ ਕਾਰੀ ਨਿਰਮਲ ਬਰਨੁ ਬਨਿਓ ਰੀ॥ (ਪੰਨਾ 484) ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹੁ ਹਮਰੀ ਘਾਲ॥ (ਪੰਨਾ 383) ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਰੀ' ਸ਼ਬਦ 83 ਵਾਰੀ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ 'ਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਸ਼ਬਦ ਹਨ- ਬਾਈ (ਭੈਣ), ਸੁੰਦਰਿ (ਜੀਵ ਇਸਤਰੀ), ਤੇਰੀ, ਕਲਵਾਰਿ (ਕਲਾਣ, ਮਾਇਆ-ਮਦ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ!), ਗਵਾਰਿ (ਗਵਾਰਨ!), ਮੂਢ ਮਤਿ

(ਮੂਰਖ ਅਕਲ!) ਭਈ ਅਤੇ ਸਖੀ। ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਗਤ ਦਾ ਮੋਹ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, (ਏਹੁ ਕੁਟੰਬੁ ਤੁ ਜਿ ਦੇਖਦਾ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ॥ ਸਾਥਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤਿਸੁ ਨਾਲਿ ਕਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਈਐ॥ (ਬਾਣੀ 'ਅਨੰਦ') ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਆਰੇ ਨਾਲ ਚੀਰਨ ਵਿਚ ਏਨਾਂ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਜਿੰਨਾ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਮੋਹ! ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਪਰਤੀਤਿ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਾਂਗਾ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਭਗਤ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਲੋਈ' ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਸਮਝੀ ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਆਪ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਨਘੜਤ ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ 'ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਸ੍ਰਾਂਗੁ ਧਰਿ ਭੂਲੇ ਭਟਕਾ ਖਾਹਿ॥' (ਪੰਨਾ 1371) ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਵਾਪਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਜੋਕੀ ਸੰਗਤ

ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੋਏ ਮੇਲਾ, ਸੰਗਤ ਲੱਖਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜ ਜਾਂਦੀ। ਕਰਮ-ਕਾਂਢ ਜੋ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋਵੇ, ਔਖਾਂ ਮੀਚ ਦਿਖਾਵੇ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਜੀਭ ਦੇ ਰਸ ਦਾ ਹੋਏ ਲੰਗਰ, ਪੰਗਤ ਉਸੇ ਅਸਥਾਨ ਵੱਲ ਮੁੜ ਜਾਂਦੀ। ਐਪਰ ਗੁਰੂ-ਗਿਆਨ ਜਦ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਹਵਾ ਵਾਂਗ ਚੁਫੇਰੇ ਨੂੰ ਉੜ ਜਾਂਦੀ।

-ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ

ਉਨੀ ਸੌ ਪੱਚਾਸੀ, ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਕੁ ਵਜੇ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੁਈਨਜ਼ ਬੁਲੇਵਾਰਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ 'ਰੈਟਲ ਆਫ਼ਿਸ' ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਦੀ ਆਨਸਰਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਚੈਕ ਕੀਤੀ। ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਤਾਂ ਬਲੈਕ ਹੀ ਨਿਕਲੇ। ਤੀਜਾ ਕਰਨਲ ਪਾਚਾ ਦਾ ਸੀ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕਰਨਲ ਪਾਚਾ, ਗ੍ਰੀਨ ਐਵਨਿਊ 'ਤੇ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕੱਲ੍ਹ ਇਕ ਅਫਗਾਨ ਫੈਮਿਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਬੈਡਰੂਮ ਦਾ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਚਾਹੀਦੇ, ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ...। ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਫੇਰ ਕਾਲ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਡੇਢ ਕੁ ਵਜੇ ਕਰਨਲ ਪਾਚਾ ਉਸ ਫੈਮਿਲੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਹਰਪਾਲ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਪਰਤਿਆ ਹੀ ਸੀ।

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਯੂਸਫ਼ ਹਾਸ਼ਮੀ ਹੈ।" ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੋਢੀ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ।

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਵਰਜੀਨੀਆ ਬੀਚ।

55 ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਬੇਗਮ, 15-20 ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ, ਤੇ 22 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਇਕ ਸੂਖਮ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ।

"ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ?" ਉਸ ਨੇ ਕਰਨਲ ਪਾਚਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਬੌੜੀ ਬੋੜੀ। ਕੁਝ ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹੀ ਲੜਕੀ ਰੋਸ਼ਨ-ਆਰਾ ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਬੋਲ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।"

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਕੁੜੀ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ। ਉਹਦੇ ਸੰਗਾਊ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਭੈਣ ਪ੍ਰੀਤੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ, ਜੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

"ਇਹ 6 ਜਣੇ, 3 ਬੈਡਰੂਮ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਲੈਣਗੇ?" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਫੇਰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

"ਉਹ ਜਨਾਬ, ਇਹ ਵਿਚਾਰੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਰਿਫ਼ਿਊਜ਼ੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਕੱਟ ਕੇ ਆਏ ਨੇ, ਆਪੇ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ। ਦਰਅਸਲ ਮੈਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਂਪ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਬੜੇ ਭਲੇ ਲੋਕ ਨੇ। ਮੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਹੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਬੱਸ ਹੁਣ ਸਿਆਸੀ ਪਨਾਹ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ..."

ਹਰਪਾਲ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਕਰਨਲ ਪਾਚਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹੀ ਖੇਡੇ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਅਫਗਾਨ ਸੀ। ਉਮਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚਾਲੀ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ। ਕੀ ਉਹ ਸਚਮੁੱਚ ਦਾ ਕਰਨਲ ਸੀ? ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਫਗਾਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਏਨੀ ਕਦਰ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੀ ਪਦਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਕਿਰਾਏਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ। ਮੁਸੀਬਤਜ਼ਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾ ਸਮਝੀ। ਬੱਸ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਲੈ ਕੇ ਚਾਬੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸਭ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੱਲ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ।

ਹਰਪਾਲ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ 'ਕੱਲਾ' ਕੱਲਾ ਪੁੱਤ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਮੀਗ੍ਰਾਂਟ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਤੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਵੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਅੱਬੂ ਵੀ ਚਾਨਣ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਡੁਲ੍ਹ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸਾਫ ਦਿਲ ਲੱਗਾ ਸੈਂ। ਜੇ ਸਾਫ ਦਿਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਏਨਾ ਸਮਾਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਬੇਸਮੈਂਟ 'ਚ ਕੱਟਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਬੇਦਾਗ਼ ਹੋਏ ਬਿਨਾ ਕਿਵੇਂ ਪਰਤ ਸਕਦੀ ਸਾਂ? ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਤੇਰੀ ਉਹ ਇਕ ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਚੁੰਬਨ ਸੀ ਜਾਂ ਇਕ ਲਡਿਕੇ ਵੀਰ ਵਾਲਾ। ਦਰਅਸਲ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਉਕਾ ਰੂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ, ਉਸ ਘੜੀ ਤੈਥੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਨੂੰ।

ਅਨਮੋਲ ਹੀਰਾ

ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਅੱਛੇ ਤੇ ਬੁਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਮਿਲਗੋਭਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਨੁੱਖ ਜ਼ਿਹਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨੇ ਗਿਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਕਚਿਆਣ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਕ ਪਾਤਰ ਕਰਨਲ ਪਾਚਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਹਰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਐਨ ਉਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਮੁਖ ਪਾਤਰ ਰੋਸ਼ਨ-ਆਰਾ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਇਨਸਾਨ ਇਨੇ ਪਾਕ ਦਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਗੇ ਸਿਰ ਸਿਜਦੇ ਵਿਚ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਕ ਅਹਿਮ ਪਾਤਰ ਹਰਪਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਛੋਹ ਪਾ ਕੇ ਮੁਖ ਪਾਤਰ ਰੋਸ਼ਨ-ਆਰਾ ਦੀ ਰੂਹ ਪਾਕਿ ਹੋ ਗਈ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਨੇ ਇਸੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਉਹ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨਿੱਤਨੇਮੇ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ। ਵਾਪਸ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਵਿਚ ਰਤਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਈ। ਉਸ ਦੇ ਗੋਰੇ ਨਿਛੋਹ ਰੰਗ 'ਤੇ ਉਹਦੀ ਰੋਸ਼ਮੀ ਦਾਹੜੀ, ਨਿਰਮਲ ਤੱਕਣੀ ਅਤੇ ਬੜੀ ਹੀ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੱਧੀ ਦਸਤਾਰ ਉਸ ਦੀ ਲੰਮੀ-ਲੰਬੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਵਾਂਗ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਉਹ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਐਮ.ਬੀ.ਏ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ 3 ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਸਨ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕੰਮ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ,

"ਹਰਪਾਲ ਬੇਟੇ! ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵੇਲੇ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੀ ਗਿਆ ਹੋਣੈ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਲਈ ਪਰਾਈ ਇਸਤਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾੜੀ ਨੀਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰੀਅਲ ਐਸਟੇਟ ਬਿਜਨੈਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖੀ ਕਿ ਮਾਲਿਕ ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਤ੍ਰਿਮਤ ਤੇਰੇ ਸੁਹੱਪਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਉਲਝਾ ਲਵੇ ਤੇ ਨਤੀਜਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ।"

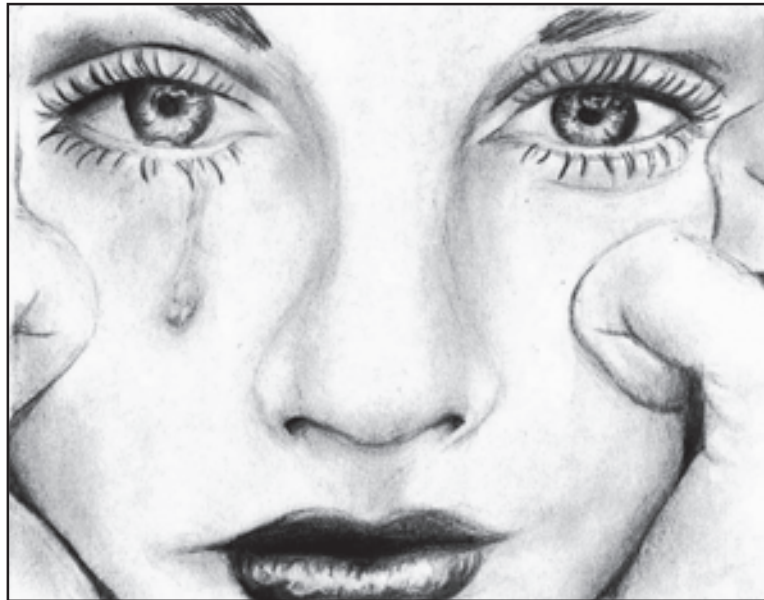
ਉਂਜ ਕੰਮ ਕਾਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿਚ ਹਨੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਆਪ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਇੱਕ ਠੰਢੀ ਯੱਥ ਰਾਤ। ਕਿਸੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਬਰਫ਼ਾਂ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਇਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਾਈਪ ਫਟ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਲਮਖਾਨੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਾਣੀ ਭਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਕਿਸੇ ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਪਲੰਬਰ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕੀਤਾ ਪਰ ਤੁਰਤ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਣ 'ਤੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਆਪ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਬਿਲਡਿੰਗ 'ਤੇ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਤੜਕੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਵੱਜੇ ਸਨ। ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮੇਨ ਵਾਲਵ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਦੀ ਜਾਣਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਐਨ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਫਾਇਰ-ਟਾਵਰ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਗੜ-ਦਗੜ ਥੱਲੇ ਉਤਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਫਾਇਰ-ਡੋਰ ਧੱਕ ਕੇ ਕੋਈ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਭੱਜਾ ਆਉਂਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਸਿਆਣਪ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਦੇਰ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਆਰਾ ਸੀ, ਹਾਸ਼ਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਲੜਕੀ। ਪਰ ਉਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਇਸ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਰਨਲ ਪਾਚਾ ਰਹਿੰਦਾ।

"ਰੋਸ਼ਨ! ਤੂੰ...? ਤੂੰ ਏਸ ਵੇਲੇ ਇਥੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ?" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਅਸਚਰਜ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਰੋਸ਼ਨ ਆਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਭੈਭੀਤ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਾਲ ਖੁਲ੍ਹੇ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਠੰਢ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਹਿੱਕ ਮੂਹਰੇ ਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

"ਹਰਪਾਲ...। ਉਹ ਪੁਲਿਸ...। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪੁਲਿਸ ਪਾਚਾ ਨੂੰ..." ਤੇ ਏਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ

ਗਲੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨੱਸ ਉਠੀ ਪਰ ਠੇਡਾ ਖਾ ਕੇ ਮੂੰਹ ਪਰਨੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੋਂ ਲਹੂ ਸਿੱਮ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਮੂੰਹ ਚਿੱਕੜ ਨਾਲ ਲੱਥ-ਪੱਥ ਸੀ। "ਰੋਸ਼ੀ ਰੀਲੈਕਸ...! ਤੂੰ ਦੱਸੋਗੀ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਹੋਇਆ? ਕਿਸ ਗੱਲੋਂ ਭੱਜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਥੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆ ਗਈ? ਕੋਈ ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ...?" ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਕੀ ਮਾਜਰਾ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਰੋਸ਼ਨ ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜ ਕੇ ਸਿਸਕਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਸਮੈਂਟ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਰੋਸ਼ੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਪੁੰਝ ਕੇ ਕਲਾਜ਼ਿਟ 'ਚ ਪਿਆ ਫਸਟ-ਏਡ ਬਾਕਸ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਮੱਥੇ ਦਾ ਜ਼ਖਮ ਸਾਫ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਖੂਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤਿਕੋਨੀ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ।

ਰੋਸ਼ਨ ਆਰਾ ਅਜੇ ਵੀ ਕੰਬੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੈਕਿਟ ਲਾਹ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਬਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਢਕ ਦਿੱਤਾ। ਤੇ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਬੋਲੀ, "ਮੈਂ ਡਰਦੀ ਹਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਲਭਦਾ ਇਥੇ ਆ ਗਿਆ!"

"ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ, ਆਪਾਂ ਪਿਛਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਬੂਹਾ ਢੋਅ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਲੈ ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਦਿਆਂ, ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।"

ਕਮਰੇ ਦੀ ਠੰਢ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਢੁੱਕ ਕੇ ਬੇਸਮੈਂਟ ਦੀ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਪਏ ਫੱਟੇ 'ਤੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਏ।

"ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂ? ਇਹ ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ। ਕਰਨਲ ਪਾਚਾ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਸਾਡਾ ਕੁਨਬਾ ਗ਼ਜ਼ਨੀ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਰੂਸ ਦੀ ਬੰਬਾਰੀ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ

ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੁੱਟੇ-ਪੁੱਟੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਭੱਜ ਆਏ। ਸਾਡੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਰਿਫ਼ਿਊਜ਼ੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈਣੀ ਪਈ। ਕਰਨਲ ਪਾਚਾ ਬੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ। ਬੜਾ ਲੁੱਚਾ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਕੈਂਪ ਦੀ ਹਰ ਸੋਹਣੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹਵਾਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਕੇ...। ਮੇਰੇ ਦੁਖੀ ਮਾਂ ਬਾਪ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬੋਲ ਸਕਦੇ।" ਤੇ ਉਹ ਫੇਰ ਡੂਸਕ ਪਈ। ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪਕ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰਖੀ, ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬੜਾ ਚਿਰ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਰੋਸ਼ਨ ਆਰਾ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਅਫਗਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਨਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਨੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੰਵਰ ਜਾਵੇਗੀ। ਬਦਨਾਮੀ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਮੇਰੇ ਸਿੱਧੇ ਸਾਧੇ ਅੱਬੂ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਭੁਚਲਾਵੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਥੇ ਆਏ ਹੋਰ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੌਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ।

ਮੇਰੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 15-16 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਉਕਾ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ-ਗੱਲ ਤੇ ਬਲੈਕ ਮੇਲ ਕਰਨ ਦੇ ਡਰਾਵੇ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸਾਈਲਮ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਜਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਦਾਦ ਨਾਲ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਕੁਨਬੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕਿੱਥੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ਮੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ, ਕੰਪਨੇ-ਲੱਤੇ, ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਿਆ ਦੇਹ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਜਾਣ, ਫੇਰ ਸ਼ਾਇਦ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗ ਸਕਣਗੇ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਅਫ਼ੀਮ ਸਮਗਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੜੀ ਚਾਲਾਕੀ ਨਾਲ ਮਖਮਲੀ ਰਜ਼ਾਈਆਂ ਦੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਕਦੇ ਓਰੀਐਂਟਲ ਗਲੀਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤੈਹਾਂ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਖੁਸ਼ਕ ਮੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬੰਡਲਾਂ ਥੱਲੇ। ਸਭ ਸਾਡੇ ਐਡਰੈਸ 'ਤੇ ਮੰਗਾਉਂਦੈ। ਹਰ ਦੂਸਰੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਸਾਰੀ ਅਫ਼ੀਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕੇ ਟਰਕਾ ਦਿੰਦੈ। ਆਪ ਗੁਲਸ਼ੌਰ ਉੜਾ ਰਿਹੈ।

ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਕਰਦੈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦਾ। ਅੱਬੂ ਕਦੇ ਉਜਰ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਫੜਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਇਕ ਭਰਾ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਖਬਰ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਮਗਲਰ ਹੈ।

ਰਾਤੀਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਆਈ ਹੋਈ ਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਫਗਾਨੀ ਮੌਸੀਕੀ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ। ਕੋਈ ਅੱਧਾ ਕੁ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹੇ ਬਿਨਾ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਕੌਣ ਹੈ?"

ਜਵਾਬ ਆਇਆ, "ਪੁਲਿਸ।"

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਕੀ ਕੰਮ ਏ?" ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਅਸਾਂ ਕੁਝ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰਨੀ ਹੈ।"

ਮੇਰਾ ਮੱਥਾ ਠਣਕਿਆ। ਸੋਚਾਂ ਭਲੇ ਲੋਕ ਹੀ ਹੋਣੇ ਨੇ ਜਿਹਤਾ ਬੂਹਾ ਨਹੀਂ ਭੰਨਿਆ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨਾ ਡਿਸਟਰਬ ਹੋ ਜਾਣ।

ਅੱਛਾ ਇਕ ਮਿੰਟ, ਮੈਂ ਨਾਈਟ-ਗਾਰਡ ਪਾ ਲਵਾਂ। ਮੈਂ ਡਰਦਿਆਂ-ਡਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੇ ਪਾਚਾ ਦੀ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ, ਪਿਛਲਾ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਨੱਸ ਆਈ। ਬੜਾ ਡਰ ਲੱਗਦੈ, ਹਰਪਾਲ।" ਤੇ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਰੋਂਦੀ-ਰੋਂਦੀ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਜਾ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਬੇਬਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਹ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਪ੍ਰੀਤੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ।

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਹਦੇ ਅੱਥਰੂ ਪੁੰਝ ਕੇ ਠਰੰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਡਰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਰੋਸ਼ੀ! ਤੈਨੂੰ ਸੱਚੇ-ਸੱਚ ਦੱਸਾਂ? ਇਹ 'ਬਦ-ਦਾ-ਤੁਖਮ' ਤੁਹਾਡਾ ਵਾਲ ਵੀ ਵਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਬੜਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੁਲਕ ਹੈ। ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਇਥੋਂ ਕਿਧਰੇ ਦੂਰ ਚਲੀ ਜਾਹ। ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਲਵੀਂ। ਮੈਂ ਸੱਤ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਾਰੇ ਏਨੀ ਨੇੜਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਪਰ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜੀ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਵਰਗੀ ਤੇਰੀ ਪਾਕਿ ਤੱਕਣੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਏਨੀ ਨੇੜਤਾ ਦਿਖਾਉਣ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੀਅ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਕਿਧਰੇ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਲੱਭਦਾ ਹੀ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ। ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਤ ਔਖੀ-ਸੌਖੀ ਇਸ ਫੱਟੇ 'ਤੇ ਹੀ ਲੇਟ ਕੇ ਕੱਟ ਲਵੀਂ, ਤੇ ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਚਲੀ ਜਾਵੀਂ। ਜਾਂ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਆ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਅੱਬੂ ਕੋਲ ਛੱਡ ਆਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਬੇਸਮੈਂਟ ਦਾ ਤਾਲਾ ਬਾਹਰੋਂ ਲਾ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਅੰਦਰੋਂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇ। ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਗੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਭਰੀਂ। ਬੱਸ ਦੜ ਵੱਟ ਕੇ..." ਉਸ ਨੇ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਰੋਸ਼ਨ ਆਰਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਧਰਵਾਸ ਬੱਝ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।

ਹਰਪਾਲ ਨੇ, ਟੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਮਲ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਹਜ ਭਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਛੋਹ ਕੇ ਇਕ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਵਾਂਗ ਦੁਲਾਰਿਆ ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ।

ਪਰ੍ਹੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀਆਂ ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਖੜਕਾ ਕੀਤਿਆਂ, ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਹੀ ਖਿਸਕ ਗਿਆ। ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਮ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਹਾਸ਼ਮੀ ਦੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਗਮ ਨੇ ਫੋਨ ਚੁੱਕਿਆ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ੀਵਰ ਰੋਸ਼ਨ ਆਰਾ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ।

"ਹੈਲੋ!"

"ਰੋਸ਼ਨ!"

"ਹਾਂ।"

"ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੈ ਨਾ?"

"ਹੁੰ।"

"ਕਿੰਨੇ ਵਜੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ?"

"ਕੋਈ ਸਾਢੇ ਛੇ ਵਜੇ।"

"ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੱਤ ਵਜੇ ਵੇਖਣ ਆਇਆ ਸਾਂ, ਪਰ...। ਮੱਥੇ ਦਾ ਜ਼ਖਮ ਕੈਸਾ ਹੈ?"

"ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਹੀਂ, ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਜਿੰਨੀ ਝਰੀਟ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੱਟੀ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।"

"ਕਿਸੇ ਨੇ ਘਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਹੋਣੈ।"

"ਮੈਂ ਕੀ ਦੱਸਦੀ? ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ?"

"ਜ਼ਖਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਪੀੜ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ?"

"ਤੇਰੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਸਫ਼ਾ ਹੈ..."

ਉਹ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਤੇਰੀ ਜੈਕਿਟ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਈ ਹੈ। ਕਦੋਂ ਲੈਣ ਆਵੇਂਗਾ?" ਜਿਵੇਂ ਤਰਲਾ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ ਕਿ 'ਫੇਰ ਕਦੋਂ ਵਿਖਾਲੀ ਦੇਵੇਂਗਾ?'

"ਅੱਜ ਤਾਂ ਜ਼ਰਾ ਬਿਜ਼ੀ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗਾ।"

"ਆਪੇ ਦੇ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵਿਹਲ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਰੋਬਰਟ ਤੋਂ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰੈਸਟ ਏਰੀਏ 'ਚ ਤਰੇ-ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਣ ਲਈ ਰੁਕਿਆ। ਕਾਰ ਪਾਰਕ ਕਰ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ, ਕੋਈ ਗੋਰਾ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਈ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਘੁੰਮਾ-ਫਿਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕਦਮ ਉਸ ਗੋਰੇ ਵੱਲ ਵਧੇ ਤੇ ਫਤਿਹ ਜਾ ਬੁਲਾਈ। ਉਹਨੇ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲਿਆ।

ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਚਿੱਟਾ ਹੈ ਜੋ ਗੋਰੇ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹਦੇ ਦਾੜ੍ਹੇ ਦੇ ਕੱਕੇ-ਭੂਰੇ ਵਾਲਾਂ ਨੇ ਉਹਦੀ ਸਨਾਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਗੋਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਦੱਸਿਆ। ਮੈਂ ਛੇ-ਸੱਤ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਡਰਾਈਵ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪੱਗ ਲਾਹ ਕੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਟੋਪੀ ਰੱਖ ਲਈ ਸੀ। ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਸਜਾਈ ਸੋਹਣੀ ਦਸਤਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਵਾਸਤਵ ਜਾਂ ਕੇ ਮੂੰਹ ਧੋਤਾ ਤੇ ਸੀਸੇ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਆਪਾ ਮੈਨੂੰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ- 'ਦੇਖ ਲੈ, ਉਹ ਗੋਰਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਖਾਲਸਾ ਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਣਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।' ਮੈਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਡਾਇਪਰ (ਪੋਤੜਾ) ਬੰਨ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ? ਉਹਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ- ਇਹ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੋਸ਼ਾਬ ਤੇ ਜੰਗਲ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

“ਤੁਸੀਂ ਇਹਨੂੰ ਡੋਗ ਕੇਅਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌਖ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਟਰੱਕ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਉਂਦੀ ਹੋਈ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

“ਇਸੇ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਮੈਂ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।” ਉਹਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਵਾਪਰੀ ਇਕ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਾਗ-ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਭੋਗ ਉਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਜੀਅ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਹਰ ਇਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਭਾਰ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾਈ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ

ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੱਡਬੀਤੀ ਸੁਣਾਈ:

ਮੈਂ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਟਰੱਕ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਚਾਰ ਡਾਲਰ ਜੁੜਦੇ ਸਨ। ਰਹਿਣ ਲਈ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਵਾਲਾ ਘਰ ਫਰੀ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵੀਕ-ਐਂਡ ਉਤੇ ਫਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬੋਟ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਬੀਚ ਨਹੀਂ ਜਿਥੇ ਜਾ ਕੇ ਮੁਰਗਾ ਨਾ ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਈ ਗਰਲਫਰੈਂਡਾਂ ਆਈਆਂ ਤੇ ਗਈਆਂ। ਮੇਰੀ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਸੀ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਸਿੰਘ, ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਉਤੇ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਕਿੰਨੇ ਗਜ਼ ਲੰਮੀ ਪੱਗ ਸਿਰ ਉਤੇ ਲਪੇਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ-ਸਵਾ ਸੱਤ ਗਜ਼। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੂੰ ਇੰਨਾ ਭਾਰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਕੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈਂ? ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਕੱਪੜਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦਸਤਾਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਤਾਜ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਸਜਾਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ।

ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਪਰ ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੱਸ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਕਮਲੇ ਗੋਰੇ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਹੋਰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪੱਗਾਂ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਬੋਤਾ ਹੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਰ ਕਿਵੇਂ ਨੂਤੀ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਮਰਾ ਕਿਰਾਏ ਉਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਅੱਗਿਉ ਉਹ ਵੀ ਸਿੰਘ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਮਰਾ ਵਾਧੂ ਹੈ, ਇਥੋਂ ਨੇੜੇ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਗੋਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਝਿਜਕਿਆ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਘਰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਸ ਨੇ ਕਮਰਾ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਸੌ ਡਾਲਰ ਮਹੀਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਉਂਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਾਰੀਕ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿੰਘ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ

ਦਾ ਨਾਂ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਡੀ ਨੇੜਤਾ ਵਧਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਜੋ ਵਿਥਿਆ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਣਾਈ ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਥਰੂ ਦਾੜ੍ਹੇ ਵੱਲ ਡਿੱਗਦੇ ਵੇਖੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲਏ ਕਿ ਪੰਨ ਸਿੱਖੀ, ਜਿਹੜੀ ਤੱਤੀਆਂ ਤਵੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਨਾ ਲਾਗੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਨਾਨਕ ਮਾਂਗੈ॥ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਗਿਆ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਬਦਲਦਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਾਸਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਮੋਨੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਸੂਮ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਨੀਂਹਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣਾ ਦਿੱਤੇ, ਉਹ ਕੌਸ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ? ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਮੈਂ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਜਰੀਏ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਤੇ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਤੂੰ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਆ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ, ਮੈਂ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਓਵਰਸਟੇਅ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਤਾਂ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਵਾਪਸ ਅਮਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਰਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਝੱਲਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਜਾਣਕਾਰ ਫਰੈਂਡ ਅੱਗੇ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਮੰਨੇ ਨਾ, ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਪਾਰਸ ਨੇ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੇਰੀ ਫਰੈਂਡ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੀ ਛਾਂਵੇਂ ਬੈਠ ਗਈ। ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਸਿੰਘਣੀ ਸਜਾ ਲਿਆ, ਨਾਂ ਸੁੰਦਰ ਕੌਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੀ ਗਰਲ ਫਰੈਂਡ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਉਹਨੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 'ਤੇ ਗੱਲ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਧੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਡੀ ਧੀ ਜਿਵੇਂ ਆਸਮਾਨੋਂ ਉਤਰੀ ਪਰੀ ਹੋਵੇ। ਨਾਂ ਅਸੀਂ ਐਂਜਲ ਰੱਖਿਆ। ਐਂਜਲ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਘਰੋਂ ਆਹ ਰੈਂਬੋ (ਕੁੱਤੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ) ਲੈ ਆਈ। ਰੈਂਬੋ ਦੋਹ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ

ਟਰੱਕ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਲ ਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ। ਮੈਂ ਤੇ ਐਂਜਲਾ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ।

ਸੁੰਦਰ ਕੌਰ ਰਾਹੀਂ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਪਰ ਸੁੰਦਰ ਕੌਰ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਉਹਨੂੰ ਡਰ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਉਦਾਸੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ? ਸੁੰਦਰ ਕੌਰ ਮੇਰੀ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਦਾ। ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਇੰਡੀਆ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਤਸਵੀਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਤਸਵੀਰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲਾ ਲੈ। ਜੇ ਤੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਬੀਅਰ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈਂ, ਛੱਡ ਦੇ, ਤੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਦੇ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇਰੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਿਣਗੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਸਭ ਕੁਝ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਗਰਲਫਰੈਂਡ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਐਂਜਲ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪਰ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ, ਉਹੀ ਹੋਇਆ। ਸੁੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪਿਆ ਤੇ ਉਹ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਈ। ਸੁੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, 'ਰੋਬਰਟ! ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਮੈਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ।' ਰੋਕਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਕੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਐਂਜਲਾ ਤੇ ਰੈਂਬੋ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਨਾ ਲੱਗਦੀਆਂ।

ਇਕ ਦਿਨ ਐਂਜਲਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਘਰ ਨੂੰ ਸਨ। ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ, ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਉਹਨੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਕਾਰ ਸਟਾਰਟ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ ਖਰੀਦ ਲਿਆਇਆ। ਪੂਰੀ ਬੋਤਲ ਚਾੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਬੇਸੁੱਧ ਹੋ ਕੇ ਬੈਡ ਉਤੇ ਡਿੱਗ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕੀ ਖੇਡ ਹੋਈ, ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰੈਂਬੋ ਬਹੁਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਭੌਂਕਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਘੋੜੇ ਵੇਚ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅੱਗ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਆ ਪਈ ਤਾਂ ਰੈਂਬੋ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਤਸਵੀਰ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਆ ਡਿੱਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਸੁਰਤ ਟਿਕਾਣੇ ਆ ਗਈ। ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਸੁਣਾਈ ਤੇ ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ। ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪੀਵਾਂਗਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੀਤੀ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਮਹਿਤਾਬ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਹੀ ਰੱਖਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਵਾਲਾ ਘਰ ਕਿਰਾਏ ਉਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਥੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ, ਪਤਨੀ ਤੇ ਐਂਜਲਾ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇੰਡੀਆ ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਆਏ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਦਾ ਸਾਕਾ ਤੇ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਕੰਧ ਦਾ ਕਹਿਰ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁੱਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਹਿ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਫਿਰ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਲਿਆਇਆ। ਮੈਂ ਰੋਬਰਟ ਤੋਂ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਵੀ ਰੈਂਬੋ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ।

ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਡਬੀਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਵੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਵੀ ਫੇਰਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਗੋਰਾ ਕਿਵੇਂ ਸਿੰਘ ਬਣ ਗਿਆ, ਤੇ ਮੈਂ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਣਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹਾਂ!

ਅਨਮੋਲ ਹੀਰਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮਿਲੀ, ਆਪੇ ਆ ਕੇ ਲੈ ਜੀ।” ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਚਾਂਡਲ ਕੇ ਬੋਲੀ।

“ਝੱਲੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ?” ਉਸ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਕਲ੍ਹ ਤੱਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਰਾਤੀ ਮੈਨੂੰ ਕੀ...?” ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ 'ਚ ਹੀ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ।

ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਡਰ ਭਾਸਣ ਲੱਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੇ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਗਲਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।

ਫੇਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਦਿਨ, ਹਾਸ਼ਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਰਨਲ ਪਾਚਾ ਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਫੋਨ ਆਇਆ ਪਰ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਘਾਹ ਨਾ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਵਿਚਾਰੀ ਰੋਸ਼ਨ ਆਰਾ ਨੂੰ ਇਕ ਮਾੜੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ।

ਹਰ ਸਾਲ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੂਹਰੇ ਉਸ ਕੁਤੀ ਦਾ ਮਾਸੂਮ ਚਿਹਰਾ ਆ ਖਲੋਂਦਾ। ਉਹ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ‘ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇ-ਸਹਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੀ।’

ਕੋਈ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਇਕ ਦਿਨ ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਆਰਾ ਦਾ ਖ਼ਤ ਮਿਲਿਆ।

ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ।

ਲਾਸ-ਏਂਜਲਸ

“ਹਰਪਾਲ! ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਵੇਖ ਕੇ। ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁਤੀ ਦਾ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਸਹੇਲੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਹਮਰਾਜ਼ ਵੀ।

ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਨਾ ਜਾ ਸਕੀ। ਕੁਝ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਐਸੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਦਾਇਤ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਏ, ਤੇ ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਕੁਨਬਾ ਤੇਰਾ ਪੁਰ-ਪੁਰ ਅਹਿਸਾਨਮੰਦ ਹੈ। ਉਸ ਰਾਤ ਮੈਂ ਏਨੀ ਡਰੀ ਹੋਈ ਸਾਂ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਬੋਲ ਗਈ ਹੋਵਾਂਗੀ। ਯਾਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਰੋਜ਼ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤੇਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲਿਆ ਸੀ? ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਦੇ ਸਪਰਸ਼ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਲਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਆਪ ਤੇਰੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕਰੀ ਬੈਠੀ ਸਾਂ।

ਫੇਰ ਆਖੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਝੱਲੀ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਝ ਲੈ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੀ ਇਕ ਦਾਸਤਾਨ ਦੱਸਦੀ ਹਾਂ। ਗ਼ਜ਼ਨੀ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢ ਇਕ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਚਾਚਾ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ। ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕੰਧ ਸਾਂਝੀ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੜਕਾ ਚਾਨਣ ਸਿੰਘ ਮੇਰਾ ਹਾਣੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡਦੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਸਾਂ। ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੀ ਉਹ ਖੇਡ, ਇਕ ਮੋਹ ਭਰਿਆ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਵਾਨ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ। ਬੱਸ ਕੰਧ ਓਹਲੇ ਖਲੋ ਕੇ ਹੀ ਕਿੰਨਾ-ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਪਠਾਣੀ ਨਾਮ ਸਾਲਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ, ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਚਾਨਣ ਕਿੰਨਾ ਪਿਆਰਾ ਹੈ। ਤੇ ਉਹ ਆਖਦਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਚਾਨਣ ਸਦਕੇ ਰੋਸ਼ਨ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਅਸਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵੱਸ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਰੋਸ਼ਨ ਆਰਾ ਰੱਖ ਦਿਆਂ। ਮੈਂ ਅੰਮੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਨਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ 'ਤੇ ਏਨਾ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਂਦੇ ਸਾਂ, ਮੈਂ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅਸੀਂ ਮਜ਼ਬੂਬੀ ਅਕੀਦਿਆਂ ਦੇ ਖੋਖਲੇਪਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਸਲਾਹੀਂ ਪੈ ਜਾਂਦੇ। ਪਈ ਵੇਖੋ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਨੇ ਤੇ ਦਾਹੜੀ ਰੱਖਦੇ ਨੇ। ਦੋਵੇਂ ਬੁੱਤ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤੇ ਇਕ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਨੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਵੀ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਨੇ। ਤਾਂ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕਦੇ?

ਇਕ ਦਿਨ ਚਾਨਣ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਤੇ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੈਂ ਅੱਜ ਇਕ ਸੁੱਖਣਾ ਸੁੱਖੀ ਹੈ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਕੀ?”

ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੈਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਭਾਈ

ਜੀ ਕੋਲੋਂ, ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਮਸਫ਼ਰ ਬਣਾਉਣ ਨਮਿਤ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।

ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਮੈਂ ਕੀ ਕਿਹਾ? “ਚਾਨਣ! ਤੇਰੇ ਅੱਬੂ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਦੇ ਵਪਾਰ ਲਈ ਅਕਸਰ ਵਲੈਤਾਂ 'ਚ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕ ਨਸਾ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਂ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਇਕ ਸਿੱਖਣੀ ਬਣ ਕੇ ਤੇਰੇ ਲੜ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ।” ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, “ਨਾ, ਮੈਂ ਏਨਾ ਬੇ-ਗ਼ੈਰਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਾਸ਼ਮੀ ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋੜਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਤੋੜ ਦਿਆਂ?” ਸੱਚੀਂ ਉਹਦੇ ਏਨੇ ਉਚੇ ਆਦਰਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਛਲਕ ਉਠੀਆਂ ਸਨ।

ਫੇਰ ਪਤਾ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਮੁਹੱਲੇ 'ਤੇ ਬੰਬ ਡਿੱਗੇ, ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਜਾਨ ਬਚ ਗਈ, ਪਰ ਚਾਨਣ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਖੁਰਾ-ਖੋਜ ਵੀ ਨਾ ਲੱਭਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਜ਼ਾਹ-ਜ਼ਾਹ ਰੋਈ ਸਾਂ। ਪਰ ਉਸ ਹਫ਼ਤਾ-ਦਫ਼ਤੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਭਾਜੜ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਅੱਬੂ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਦੱਰਾ ਖੈਬਰ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਤੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਵੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਅੱਬੂ ਵੀ ਚਾਨਣ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਡੁਲ੍ਹ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਦਿਲ ਲੱਗਾ ਸੈਂ। ਜੇ ਸਾਫ਼ ਦਿਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਏਨਾ ਸਮਾਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਬੇਸਮੈਂਟ 'ਚ ਕੱਟਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਬੇਦਾਗ ਹੋਏ ਬਿਨਾ ਕਿਵੇਂ ਪਰਤ ਸਕਦੀ ਸਾਂ? ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਤੇਰੀ ਉਹ ਇਕ ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਚੁੰਬਨ ਸੀ ਜਾਂ ਇਕ

ਲਡੀਕੇ ਵੀਰ ਵਾਲਾ। ਦਰਅਸਲ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਉਕਾ ਰੂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ, ਉਸ ਘੜੀ ਤੈਥੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਨੂੰ। ਵਕਤ ਨੇ ਵਫ਼ਾ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਏਨੀ ਵਿੱਥ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਜੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤੈਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿਆਂ। ਫੇਰ ਸੋਚਿਆ, ਮੈਂ ਇਕ ਬਦਨਾਮ ਲੜਕੀ ਤੇਰੇ ਲਾਇਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹਾਂ?

ਯਾਦ ਹੈ, ਤੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ ਸੀ? ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ, ਤੂੰ ਸੱਤ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੁੱਜੇਗਾ। ਤੇਰਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਮੈਥੋਂ ਕਿਧਰੇ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਖਿਰ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਰਹਿੰਦੀ ਸਹੇਲੀ ਰਾਹੀਂ ਤੇਰਾ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਸੁੰਨ ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ 'ਚ ਉਹ ਪਿਆਰ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਸ਼ਮ ਮੇਰੇ ਚਾਨਣ ਨੇ ਵਿਖਾਈ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਸੇਕ ਤੇਰੇ ਬੁਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਨੇ ਕਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਜਗਾਇਆ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ ਕਿਸਮਤ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਇਹ ਅਸੀਸ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੀ।

“ਅਤੀਏ ਤੂੰ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੋਤੀ ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹੜਾ ਤੈਨੂੰ ਏਨੇ ਉਚੇ ਆਚਰਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਤੀ ਮਿਲਾਏ। ਇਹ ਇਕ ‘ਬੇਸ਼-ਕੀਮਤ’ ਹੀਰਾ ਹੈ। ਵੇਖੀਂ ਸਾਭ ਕੇ ਰੱਖੀ!”

ਇਕ ਅਭਾਗਣ, ਜੋ ਤੇਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨੇ ਲੈਂਦੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ।

-ਰੋਸ਼ਨ।

ਸੰਨ 1957...ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸਾਂ ਮੈਂ, ਤੀਜੀ ਜਮਾਤ ਦੀ। ਸ਼ਾਮ ਮਨੀਟਰ ਸੀ ਮੇਰੀ ਜਮਾਤ ਦਾ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ। ਸਕੂਲ ਦੁਪਹਿਰੇ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਇਕ ਵਜੇ। ਸਵੇਰੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ, ਸ਼ਾਮ ਨਹਾ ਧੋ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਸੂਬਰੀ ਵਰਦੀ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉੱਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਬਾਲਕ ਭਾਵੇਂ ਕਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵਰਦੀ ਦੇ ਜਾਂ ਮੈਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਆ ਜਾਵਣ, ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਵਰਦੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ। ਨਹੂੰ ਕੱਟੇ ਹੋਏ, ਦੰਦ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਲਿਸ਼ ਲਿਸ਼ ਕਰਦੇ, ਤੇਲ ਲੱਗੇ, ਕੰਘੀ ਕੀਤੇ ਲਿਸ਼ਕਦੇ ਪਟੇ। ਉਹ ਕਾਲਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਹ ਕਾਲਾ ਪਰ ਤਿੱਖੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋਣਹਾਰ ਬੱਚਾ। ਬੜੀ ਉੱਜ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈਂਦਾ। ਦਫ਼ਤਰ 'ਚੋਂ ਚਾਕ ਮੰਗਾਵਾਂ ਜਾਂ ਝਾਤਨ ਜਾਂ ਗਲੋਬ, ਉਹ ਦੌੜ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ।

ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਦੀ ਤੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਚੈਕ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਬੱਚੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਟਿਫ਼ਨ ਖਾਂਦੇ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਚਾਹਾ। ਕਦੇ ਖੀਰੇ, ਮੂਲੀਆਂ, ਟਮਾਟਰ ਤੇ ਕਦੇ ਫਲ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਧੌਂਦਾ, ਕੱਟਦਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਰੋਸਦਾ। ਇੰਜ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸਾਂਝ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਾਫ਼ਕ ਸੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਜਿਹੜੇ ਚਾਹੁਣ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠਣ, ਜਿਹੜੇ ਚਾਹੁਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਜਾ ਖੇਡਣ। ਮੈਂ ਵੀ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਰੂਮ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਵੇਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਸਾਂ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰ ਕੇ ਇੰਜ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੁਝੀਆਂ-ਮੁੰਡੇ ਪਰਚੇ ਦੇ ਕੇ ਘਰੋਂ-ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਲਗਦੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਸਤਾਨੀਆਂ ਸਟਾਫ਼ ਰੂਮ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਪਰਚੇ ਚੈਕ ਕਰਦੀਆਂ।

ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਸੀ। ਹਾਸਾ-ਠੱਠਾ, ਚਾਹ-ਪਕੌੜੇ। ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸ਼ੀਲਾ ਜੈਨ ਲੰਮੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਸਾਂ। ਮਾਤਹਿਤ ਸਨ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਵਰਗੀ ਹਰਦਈ ਭੈਣ ਜੀ, ਕੰਵਲਜੀਤ, ਚੰਚਲ, ਸਰਲਾ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਤੀ ਤੇ ਅਸ਼ਰਫੀ ਦੇਵੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਧਵਾ ਸਨ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਮ

‘ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਮ’ ਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ; ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁੰਡਲੀ ਮਗਰ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਆਪਣਾ ਫਨ ਉਤਾਂਹ ਉਲਾਰ ਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਛਿੜਕਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਜਾਤ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਨੇਕਾਂ ਜਿਉੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਨਾਮੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਕਥਾ ਛੋਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਾ ਉਦਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪਿਆਰ ਦੇ ਬੀਜ ਪੁੰਗਰਦੇ ਹਨ! –ਸੰਪਾਦਕ

ਅਕਸਰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਲੜਗੁੱਚ। ਸਾਂਝੇ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ, ਰਸਮ-ਰਿਵਾਜ ਤੇ ਨੇਮ-ਬਰਤ। ਅਸ਼ਰਫੀ ਦੇਵੀ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਬਲਬੁੱਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਤੀ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ।

ਮਾਹੌਲ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਸੀ।
“ਅਰੇ ਭਸੀਨ ਜੀ (ਮੈਂ) ਪਾਨੀ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਈਏ।”
ਦਇਆਵਤੀ ਚਪੜਾਸਣ ਜਾਂ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਧਰੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ।
“ਅਰੇ ਸ਼ਾਮ ਜ਼ਰਾ ਪਾਨੀ ਤੇ ਲਾ ਦੇ।”

ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਤੜਫ ਉੱਠੀ: “ਅਰੇ ਭਸੀਨ ਜੀ, ਯੇਹ ਕਿਆ ਕੀਆ ਆਪ ਨੇ? ਆਪ ਨੇ ਤੋਂ ਹਮਾਰਾ ਜਨਮ ਹੀ ਕੁਸ਼ਟ ਕਰ ਦੀਆ। ਯੇਹ ਤੋਂ ਅਛੂਤ ਹੈ, ਭੰਗੀ। ਹਮਾਰੀ ਗਲੀ ਕੀ ਨਾਲੀਆਂ ਧੋਤਾ ਹੈ।”
ਸ਼ਾਮ ਉਥੇ ਹੀ ਜੰਮ ਗਿਆ, ਫੱਕ। ਬੁੱਤ ਦਾ

ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਜੱਗ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਲਗਾਈ।
ਸ਼ਾਮ ਦੌੜਦਾ ਗਿਆ। ਨਲ ਤੋਂ ਜੱਗ ਭਰ ਲਿਆਇਆ ਤੇ ਗਲਾਸ ਚੁੱਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਵਾਰੋਵਾਰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਣ ਲੱਗਾ। ਅਸ਼ਰਫੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਵੀ ਪੀ ਲਿਆ। ਪਰਚਾ ਵੇਖਦੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਜੂਠਾ ਗਲਾਸ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਤੜਫ ਉੱਠੀ: “ਅਰੇ ਭਸੀਨ ਜੀ, ਯੇਹ ਕਿਆ ਕੀਆ ਆਪ ਨੇ? ਆਪ ਨੇ ਤੋਂ ਹਮਾਰਾ ਜਨਮ ਹੀ ਕੁਸ਼ਟ ਕਰ ਦੀਆ। ਯੇਹ ਤੋਂ ਅਛੂਤ ਹੈ, ਭੰਗੀ। ਹਮਾਰੀ ਗਲੀ ਕੀ ਨਾਲੀਆਂ ਧੋਤਾ ਹੈ।”
ਸ਼ਾਮ ਉਥੇ ਹੀ ਜੰਮ ਗਿਆ, ਫੱਕ। ਬੁੱਤ ਦਾ ਬੁੱਤ ਤੇ ਮੈਂ ਫਿੱਸ ਪਈ। ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਅੱਥਰੂ।

ਕੰਵਲਜੀਤ 'ਨਾ ਯੇਹ ਚਾਂਦ ਹੋਗਾ ਨਾ ਤਾਰੇ ਰਹੇਗੇ' ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਗਾ ਕੇ ਹਟੀ ਸੀ ਤੇ ਸਰਲਾ 'ਜਾਨੇ ਕਿਆ ਤੁਨੇ ਕਹੀ ਜਾਨੇ ਕਿਆ ਮੈਨੇ ਸੁਨੀ...' ਛੁਹਣ ਵਾਲੀ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਗੀਤ ਸੀ ਤੇ ਅਸਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼।

ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਜੱਗ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਲਗਾਈ।
ਸ਼ਾਮ ਦੌੜਦਾ ਗਿਆ। ਨਲਕੇ ਤੋਂ ਜੱਗ ਭਰ ਲਿਆਇਆ ਤੇ ਗਲਾਸ ਚੁੱਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਵਾਰੋਵਾਰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਣ ਲੱਗਾ। ਅਸ਼ਰਫੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਵੀ ਪੀ ਲਿਆ। ਪਰਚਾ ਵੇਖਦੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਜੂਠਾ ਗਲਾਸ

ਬੁੱਤ ਤੇ ਮੈਂ ਫਿੱਸ ਪਈ। ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਅੱਥਰੂ।
ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮ ਨਾਲ ਅੱਖ ਨਾ ਮਿਲਾ ਸਕੀ।
ਉਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤਕ ਇਕੋ ਹੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਪਰੋਮੋਟ ਹੁੰਦੀ। ਇੰਦਾਂ ਬਾਲਕਾਂ

ਕਾਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ

ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਲੰਘ ਆਇਆ ਹਾਂ।
ਸਭ ਕੁਝ ਲੈ ਕੇ ਸੰਗ ਆਇਆ ਹਾਂ।
ਕਲ੍ਹਾ-ਕਲੇਸ਼ ਕਰੋਧ ਵੀ ਆਏ,
ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਆਏ।
ਈਰਖਾ ਆਈ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਆਈ,
ਮੰਦ-ਬੋਲੀ ਇਹ ਰਸਨਾ ਆਈ।

ਜਾਤ ਵੀ ਆਈ ਪਾਤ ਵੀ ਆਈ,
ਸੰਗ ਮੇਰੇ ਔਕਾਤ ਵੀ ਆਈ।
ਉਚ-ਨੀਚ ਮੈਂ ਛੱਡ ਨਾ ਸਕਿਆ,
ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਮੈਂ ਰੱਦ ਨਾ ਸਕਿਆ।
ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਰੰਗ ਵਿਖਾਇਆ,
ਏਥੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਢੰਗ ਵਿਖਾਇਆ।

ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਮੈਂ ਭੁੱਲਿਆ,
ਚੌਧਰ ਵਿਚ ਵਿਅਰਥ ਮੈਂ ਭੁੱਲਿਆ।
ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨਾ ਸੀ ਮੈਂ,
ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸੀ ਮੈਂ।
ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਸੀ ਦਰ ਬਣਾਏ,
ਰਣ-ਭੂਮੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਬਣਾਏ।

ਦੇਸ਼ ਵੀ ਖੋਇਆ ਵੇਸ਼ ਵੀ ਖੋਇਆ,
ਇੰਜ ਜਾਪੇ ਪਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਖੋਇਆ।
ਜੇ ਮੈਂ ਛੱਡ ਕੇ ਔਗੁਣ ਆਉਂਦਾ,
ਏਥੋਂ ਦੇ ਮੈਂ ਗੁਣ ਅਪਨਾਉਂਦਾ।

ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੇ ਗੁਣ ਨਾ ਭੁੱਲਦਾ,
ਚਮਕ-ਦਮਕ 'ਤੇ ਮੈਂ ਨਾ ਭੁੱਲਦਾ।
ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਫਿਰ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ,
ਪਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਮੇਰਾ ਸੁੱਚਾ ਹੁੰਦਾ।
–ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ
ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ।

ਸਰਕਾਰ ਜੀ...

ਗਿਆਰਾ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ,
ਲਾ ਲਏ ਪੰਦਰਾਂ ਗੋਤੋ ਨੇ,
ਕਾਲਾ ਧੰਨ ਜੋ ਵਾਪਸ ਲਿਆਏ,
ਭਰੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਬਥੇਰੇ ਨੇ।
ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਧੰਨ ਆਪਾਂ,
ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਮੁਕਾਉਣਾ ਏ,
ਦੱਸੋ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜੀ,
ਕਦੋਂ ਵਤਨੀ ਫੇਰਾ ਪਾਉਣਾ ਏ?

ਬੋਡੀ ਚਲਾਈ ਮੁਹਿਮ ਦੇ ਸਦਕਾ,
ਹੋ ਗਈ ਪੂਰੀ ਸਫਾਈ ਏ,
ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਲੱਭਣ 'ਤੇ ਵੀ,
ਗੰਦਗੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਈ ਏ।
ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਲੱਗਣਾ ਏ,
ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁੜ ਆਉਣਾ ਏ।
ਦੱਸੋ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜੀ,
ਕਦੋਂ ਵਤਨੀ ਫੇਰਾ ਪਾਉਣਾ ਏ?

ਖੇਤੀ, ਬਿਜਨਸ ਚੰਗੇ ਚੱਲਦੇ,
ਹੋ ਗਏ ਵਾਰੇ ਨਿਆਰੇ ਨੇ,
ਨਾ ਕੋਈ ਦਿਸੇ ਰੋਸ ਮੁਜਾਹਰਾ,
ਨਾਹੀਂ ਲੱਗਦੇ ਨਾਹਰੇ ਨੇ,
'ਅੱਛੇ ਦਿਨ' ਆ ਗਏ ਲੱਗਦੇ,
ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਕੀ ਆਉਣਾ ਏ।
ਦੱਸੋ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜੀ,
ਕਦੋਂ ਵਤਨੀ ਫੇਰਾ ਪਾਉਣਾ ਏ?

ਸਾਡੇ ਖਾਸ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ,
ਵਾਹਵਾ ਈ ਨਦਰ ਸਵੱਲੀ ਏ,
ਬੱਦਲਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਬਾਦਲ ਨੇ,
ਕਰਵਾ ਰੱਖੀ ਤਸੱਲੀ ਏ।
ਮਿੱਟੋ-ਮਿੱਟੀ ਫਸਲ ਵਿੱਕ'ਗੀ,
ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਾਹਵਾ ਆਉਣਾ ਏ।
ਦੱਸੋ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜੀ,

ਕਦੋਂ ਵਤਨੀ ਫੇਰਾ ਪਾਉਣਾ ਏ?

ਵੇਖ 'ਦਵਿੰਦਰ' ਅਮੀਰੀ ਸਾਡੀ,
ਸੂਟ ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ,
ਜਨਤਾ ਤਰਸੇ ਰੋਟੀ ਨੂੰ,
ਪਰ ਪੈਰ ਨਾ ਜਹਾਜ਼ੋਂ ਲਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।
ਫੁੱਟ-ਪਾਥ 'ਤੇ ਸੌਂਦੇ ਲੋਕੀਂ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਜਿਤਾਉਣਾ ਏ।
'ਪੰਜਾਬ' ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਬਣਿਆ,
'ਦੇਸ਼' ਅਮਰੀਕਾ ਬਣਾਉਣਾ ਏ।

–ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ
ਫੋਨ: 913-735-4661

ਚੁੱਪ ਸਰਕਾਰ

ਗਲਤ ਕੰਮੋਂ ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵਰਜੇ,
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਕਰੇ ਸਤਕਾਰ ਭਾਈਓ।
ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਨਾ ਲਾਵੇ,
ਬਾਬੇ ਨਾਲ ਜੋ ਹੈਗਾ ਪਿਆਰ ਭਾਈਓ।
ਕਿਰਪਾ ਵਾਲੀ ਕਿਰਪਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ,
ਖਿੱਚ ਲਈ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਤਲਵਾਰ ਭਾਈਓ।
ਕੌਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਹੁੰਦਾ,
ਸੋਧਾ ਲਾਣ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਦਰਬਾਰ ਭਾਈਓ।

ਜੇਕਰ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀ ਲਾਹੀ ਜਾਂਦੇ,
ਬੰਨ੍ਹ ਪੋਚਵੀਂ ਕੌਣ ਦਸਤਾਰ ਭਾਈਓ।
ਹਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਹੈ ਲਾਲੋਆਂ ਦਾ,
ਬਣ ਕੇ ਚੱਲੇ ਨਾ ਭਾਗੇ ਦੇ ਯਾਰ ਭਾਈਓ।
ਇਹੀ ਕਾਲੀਆਂ ਬਿੱਲੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸੀ,
ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬੜਾ 'ਉਪਕਾਰ' ਭਾਈਓ।
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਭਰਦੇ,
ਲੁਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਲੰਡੇ ਦਾ ਯਾਰ ਭਾਈਓ।
ਰਾਖੀ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਕਰਨ ਖਾਤਰ,
ਚੁੱਕ ਲਏ ਨੇ ਤੁਸੀਂ ਹਥਿਆਰ ਭਾਈਓ।
ਪੰਗ ਇੱਕ ਦੀ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਵੇ,
ਕੀਤੀ ਚੁੱਪ ਹੈ ਤਾਰੀਂ ਸਰਕਾਰ ਭਾਈਓ।

–ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁਲਪੁਰ

ਮੇਰਾ ਮਾਹੀ ਮਲਵਈ

ਦੇਸ਼ ਮਾਲਵਾ ਸੀ ਮੇਰਾ
ਅਤੇ ਮਾਹੀ ਮਲਵਈ।
ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਤੱਕ ਕੇ
ਮੈਂ ਮਰ ਮਰ ਗਈ।

ਉਹਦੇ ਗਲ ਸੋਹੇ ਕੈਠਾ, ਕੰਨੀ ਸੀ ਨੱਤੀਆਂ।
ਹੱਥ ਸੰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਡਾਂਗ,
ਨਸ਼ੱਈ ਸੀ ਅੱਖੀਆਂ।
ਮੈਂ ਤਾਂ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਸਾਰ, ਮਰ ਮਰ ਗਈ।...

ਖੇਤੀਂ ਕਣਕਾਂ ਸੀ ਪੱਕੀਆਂ,
ਵਾਢੀ ਕੀਤੀ ਜੱਟੀਆਂ।
ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ
ਰੋਣਕਾਂ ਸੀ ਹੱਟੀਆਂ।
ਵਾਰ ਵਾਰ ਉਡ ਜਾਏ,
ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਸ਼ਰਦਈ।...

ਤੀਆਂ ਜਦੋਂ ਆਈਆਂ,
ਬਣੇਂ ਖੀਰ ਮਾਲ-ਪੂੜੇ।
ਰਲ ਪੀਘਾਂ ਸੀ ਬੂਟੀਆਂ
ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਪਏ ਗੂੜ੍ਹੇ।
ਨੈਣ ਮਿਲੇ ਬਦੋਬਦੀ,
ਸਾਡੀ ਅੱਖ ਲੜ ਗਈ।...

ਪੱਗ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੰਗੀਲੀ,
ਉਤੇ ਤੁਰਲਾ ਕਮਾਲ ਦਾ।
ਧੂਹਵਾਂ ਚਾਦਰਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਇਆ
ਰਾਂਝੇ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਦਾ।
ਉਹਦਾ ਮੁੱਖ ਸੀ ਨੂਰਾਨੀ,
ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਸੁਰਮਈ।...

ਫਲ, ਕਣਕ, ਮੱਕੀ, ਝੋਨਾ,
ਇਹਦੀ ਧਰਤ ਉਗਾਏ।
ਅੰਨਦਾਤੇ ਪੀਰ ਯੋਧੇ ਜੰਮੇ,
ਵੱਡੇ ਇਹਦੇ ਜਾਏ।

ਪੋਨੇ ਗੰਨਿਆਂ ਦੇ ਖੇਤੋਂ ਲੰਘੀ,
ਲੁਕ ਛਿਪ ਗਈ।...

ਬੈਲਾਂ ਬੋਤੇ ਗਲ ਟੱਲੀਆਂ ਦਾ
ਮਿੱਠਾ ਸੰਗੀਤ ਸੀ।
ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਟਿੱਡਾਂ ਵਾਲਾ
ਪਾਣੀ ਮਿੱਠਾ ਸੀਤ ਸੀ।
ਮੈਂ ਵੀ ਮਾਹੀ ਨਾਲ
ਗਾਧੀ ਉਤੇ ਬੈਠ ਗਈ।...

ਮਿੱਸੀ ਰੋਟੀ 'ਤੇ ਸਾਗ ਨਾਲ
ਗੰਢਾ ਤੇ ਅਚਾਰ ਸੀ।
ਲੱਸੀ ਅਧ ਰਿੜਕੇ ਤੇ
ਦੁੱਧ ਦੀ ਬਹਾਰ ਸੀ।
ਖੇਤ ਲੈ ਕੇ ਭੱਤਾ ਮੈਂ ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ ਗਈ।...
ਉਹਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ 'ਗਿੱਲਾ'
ਮਰ ਮਰ ਗਈ।
ਦੇਸ਼ ਮਾਲਵਾ ਸੀ ਮੇਰਾ
ਅਤੇ ਮਾਹੀ ਮਲਵਈ।
–ਗੁਰਬੰਸ ਕੌਰ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ: 703-757-0446
ਵਰਜੀਨੀਆ।

ਵਿਅੰਗ

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਝੀਰ ਸਕੀਮ ਘੜ ਲਈ
ਆਪਾਂ ਛੇੜੀਏ ਸਫਾਈ ਮੁਹਾਜ਼ ਸਾਥੀ।
ਹੋਣਾ ਕੱਖ ਤੋਂ ਲੱਖ ਜੇ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ
'ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲ' ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਕਰੇ ਆਗਾਜ਼ ਸਾਥੀ।
ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਲੋਭ ਦੇਵੇ
ਵਿਚਲਾ ਦੱਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ ਸਾਥੀ।
ਜਨਤਾ ਜਦੋਂ ਪੁਕਾਰਿਆ ਲੋੜ ਵੇਲੇ
ਲਾਓ ਦਫਤਰ ਸਮੇਤ ਪਰਵਾਜ਼ ਸਾਥੀ।
ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਲਾਓ ਨਾਅਰਾ
ਮਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨੂੰ ਬੇਲਿਹਾਜ਼ ਸਾਥੀ।

–ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਾਰਲਟ
ਫੋਨ: 704-257-6693

ਸਤਿਯੁਗੀ ਬੰਦੇ-5

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 01191-11425-02364

bhullarg@gmail.com

ਗੱਲ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਧੀਆਂ ਦਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂ ਨੂੰਹਾਂ ਦਾ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੋਣਾ ਸਮਾਜਕ ਸੋਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜੇ ਨਾ ਇਹਦੀ ਕੋਈ ਕਲਪਨਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਮੰਗ। ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੋਈ ਸੋਚਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅਜੇ ਦਾਜ ਦੀ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਸੂਖ-ਸਹੁਲਤਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਸੂਚੀ ਕੁਝੀ ਵਾਲਿਆਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗੇ। ਜੋ ਜ਼ੇਵਰ ਤੇ ਲੀਝਾ-ਕੱਪੜਾ ਆਦਿ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਟੁਮ-ਟਾਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਧੀ-ਵਾਲੇ ਆਪੇ ਹੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਹੋਂ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਹੈਸੀਅਤ, ਮਾਇਕ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਇੱਛਾ ਕਰਦੀ। ਵਿਚੋਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਰਖਦਾ ਕਿ ਦੇਣ-ਲੈਣ ਧੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁੱਜਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪੁੱਤ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਣਕਰੀ ਝਾਕ ਤੇ ਇੱਛਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਹਾਵਤ ਸੀ, ਜੀਹਨੇ ਧੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਉਹਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ!

ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ, ਹੁਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੇਰਾ ਨਾਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਗਿਆ, “ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਥੋਡਾ, ਟਾਹਲੀ ਵਾਲਾ ਖੇਤ ਮੈਂ ਧਨਕੁਰ ਨੂੰ ਦੇ ਚੱਲਿਆਂ।” ਧਨ ਕੌਰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਮਾਹੌਲੇ ਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਨਾਨੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਉਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਵਿਚਾਰ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ! ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹ ਕੋਈ ਅਗੇਵਧੂ ਸਮਾਜਕ ਸਮਝ ਵਾਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਬੰਦਾ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕਿਥੋਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਮਾਮੇ ਵੀ ਸੁੱਧੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਨ। ਕਾਲਾ ਅੱਖਰ ਮੁੱਸ ਬਰਾਬਰ!

ਤੇਰਾ ਦਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਮੈਂ ਨਰਕੀ ਬਣਾਂ?

ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਵਰਤਮਾਨ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਗੱਲ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੈ ਵੀ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚ। ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਇੰਨਾ ਹਾਵੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਅਤੇ ਲੋਭ-ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਭਾਈਚਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ‘ਸਤਿਯੁਗੀ’ ਬੰਦੇ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਯਾਦ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਇਲਾਹੀ ਵਿਸਮਾਦ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਲਪਕਾਰ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ‘ਸਤਿਯੁਗੀ ਬੰਦੇ’ ਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਲੇਖ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਾਪ ਚੁਕੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਿਸੇ ਨੇ ਡੇਰੇ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਰੇਤੇ ਉਤੇ ਉਤਾ-ਆਤਾ ਪਾਉਣਾ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝੀ। ਉਦੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਡੇਰਿਉਂ-ਗੁਰਦੁਆਰਿਉਂ ਪੰਜ-ਗ੍ਰੰਥੀ, ਦਸ-ਗ੍ਰੰਥੀ ਦਾ ਪਾਠ ਸਿੱਖਦਾ। ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਾਠ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਹੁੰਦਾ। ਲੋਕ ਉਹਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗਿਆਨੀ ਜਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ। ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ-ਟਾਂਵਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਫੌਜੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਦਾ। ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਤਾਂ ਪਾਪ ਕਮਾਉਣ ਤੁੱਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੱਲ ਕੀ, ਪੜ੍ਹਨਾ ਉਦੋਂ ਪੇਂਡੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜੰਮਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਸੀ। ਦਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਚਾਚੀ-ਤਾਈ ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ। ਕੁੜੀ ਜੰਮੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲੇ ਤੋਂ ਉਹ ਝੱਟ ਆ ਗਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਆਈ ਹੋਵੇ! ਉਹ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਾਸਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਨਵ-ਜਨਮੀ ਬਾਲਤੀ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਗੋਦ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਅੱਕ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਭਿੱਜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਫੰਡਾ ਲਾ ਦਿੰਦੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੀ, “ਗੁੜ ਖਾਈਂ ਪੁਣੀ ਕੱਤੀ, ਆਪ ਨਾ ਆਈਂ, ਵੀਰ ਨੂੰ ਘੱਤੀ!” ਅੱਕ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਚਪੋਲ ਕੇ ਤੇ ਇਹ ਯਮਦੂਤੀ ‘ਲੋਰੀ’ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਲਤੀ ਇਸ ਜੱਗ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਿਧਰੋਂ ਆਈ ਹੁੰਦੀ, ਪੁਨੇ-ਪੈਰੀਂ ਉਧਰੇ ਹੀ ਮੁੜ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਆਈ, ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਨਾਨੇ ਦੀ ਯਾਦ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਨਾਨਕੇ ਰੋਮਾਣਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਪੰਦਰਾਂ ਕੋਹ ਵਾਟ ਅਸੀਂ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਪੈਦਲ ਹੀ

ਜਾਂਦੇ। ਜਾਂ ਫੇਰ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਤੋਂ ਫਤੀ ਗੱਡੀ ਬਠਿੰਡੇ ਜੰਕਸ਼ਨ ਬਦਲ ਕੇ ਗੋਨੇਆਣਾ ਮੰਡੀ ਜਾ ਉਤਰਦੇ। ਉਥੋਂ ਟਾਂਗਾ ਲੈ ਕੇ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਸੂਏ ਦੇ ਪੁਲ ਉਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਉਥੋਂ ਕੋਹ ਕੁ ਵਾਟ ਸੂਏ ਦੀ ਪਟੜੀ ਜਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਏਨੀ ਕੁ ਹੀ ਪਗਡੰਡੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਾਂਦੀ। ਫੇਰ ਮਾਮੇ ਦਾ ਪਿੰਡ ਤੇ ਘਰ ਆਉਂਦਾ। ਪਰ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੇ ਚਾਅ ਵਿਚ ਬਕੇਵਾਂ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਾ ਢੁਕਦਾ! ਮਾਮੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਉਹ ਜਿਸ ਜਿਸ ਮਹੀਨੇ ਜੰਮਦੇ ਗਏ, ਨਾਨੇ-ਨਾਨੀ ਨੇ ਉਹੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਚੇਤ ਵੱਡਾ ਸੀ, ਸਾਉਣ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਤੇ ਮੱਘਰ ਛੋਟਾ। ਨਾਮਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਈ! ਸਾਉਣ ਮਾਮਾ ਮੇਰੀ ਸੁਰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ। ਚੇਤ ਮਾਮੇ ਨੇ ਇਥੋਂ ਕੁਛ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਜਾ ਖਰੀਦੀ। ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਬੱਸ ਮਾਮਾ ਮੱਘਰ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨਾਨਕੇ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਸਦੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਆਉਂਦਾ, ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਰੋਟੀ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਲੱਸੀ ਦੇ ਦੋ ਛੰਨੇ ਪੀ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ। ਲੱਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਕਿਥੋਂ ਪੀਣੀ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਮਾਂ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਲਿਆਉਂਦੀ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਇਹ ਰੀਤ ਇਉਂ ਨਿਭਦੀ ਰਹੀ। ਫੇਰ ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਵੇ ਵੀਰ ਮੱਘਰਾ, ਛੱਡ ਇਹ ਝੋੜਾ, ਤੂੰ ਘਰੋਂ ਸੱਜਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾਇਆ ਕਰ ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਸਾਰੇ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਤੇ ਦੁੱਧ-ਲੱਸੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਦੇ ਜਾਇਆ ਕਰ।” ਮਾਮਾ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਗਿਆ, “ਕਾਕੀ, ਇਹ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਸੋਚਿਆ। ਲੈ, ਇਹ ਗੱਲ ਮੇਰੀ ਅਕਲ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਈ!” ਉਹ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਕੀ ਹੀ ਆਖਦਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਹੋਏ, ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਉਹਨੂੰ ਖਾਧੇ-ਪੀਤੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਟੋਕਦੇ, “ਮਾਮਾ ਜੀ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਕਿਤੇ ਦਾ ਕਿਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਥੋਡੀ ਭੈਣ ਦਾ ਘਰ ਹੈ, ਛੱਡੋ ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲਾਂ।” ਉਹ ਝਿੜਕਦਾ, “ਆਬਦੀਆਂ ਅਕਲਾਂ ਆਬਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖੋ। ਚਾਰ ਅੱਖਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਥੋਂ ਸਿਆਣੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਏ! ਜਾਣਦਾਂ ਮੈਂ ਥੋਡੇ ਜਮਾਨੇ ਨੂੰ!” ਅਸੀਂ ਕੱਚੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਂਦੇ। ਉਦੋਂ ਖੇਤੀ ਆਮ ਕਰਕੇ ਇਕ-ਫ਼ਸਲੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮਾਮਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਕਣਕ ਬੀਜਦਾ। ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਇਕ ਬੇਰੀ ਸੀ, ਪੁਰਾਣੀ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ। ਉਹ ਸੀ ਤਾਂ ਦੇਸੀ ਹੀ, ਪਿਉਂਦੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਬੇਰ ਬੜੇ ਮਿੱਠੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਲਗਦੇ। ਮਾਮਾ ਉਹਨੂੰ ਸਿਉ ਬੇਰੀ ਆਖਦਾ। ਬੇਰ ਕਣਕ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਕ ਜਾਂਦੇ। ਮਾਮਾ ਸੀਰੀ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਹਦਾਇਤ ਡੰਗਰ-ਪਸ਼ੂ ਤੋਂ ਕਣਕ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਦਿੰਦਾ, ਓਨੀ ਹੀ ਮੁੰਡਿਆਂ-ਖੁੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਦਿੰਦਾ। ਬੇਰ ਪੱਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਢਾਂਗੇ ਨਾਲ ਇਕ-ਇਕ ਡਾਹਣੀ ਹਲ੍ਹਣਦਾ ਤੇ ਘਰ ਲਿਆ ਕੇ ਸੁੱਕਣੇ ਪਾ ਦਿੰਦਾ। ਸੁੱਕ ਕੇ ਉਹ ਛੁਹਾਰਿਆਂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਮਾਮਾ ਬੜੇ ਉਤੇ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਬੇਰਾਂ ਦੀ ਗਠਤੀ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਲਿਆ ਰਖਦਾ। ਏਨੇ ਬੇਰ ਕੌਣ ਖਾਵੇ! ਸਾਡੇ ਸਕੇ ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ।

ਕਣਕ ਨਿਕਲਦੀ ਤਾਂ ਮਾਮੇ ਦਾ ਗੱਡਾ ਬਾਰ ਅੱਗੇ ਆ ਖਲੋਂਦਾ। ਹੇਠਾਂ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਬੇਰੀਆਂ, ਉਤੇ ਤੁੜੀ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਘੁੰਡੀਆਂ ਦੀ ਪੰਡ। ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਘੁਮਿਆਰ ਮਾਮੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਇਤਬਾਰੀ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਚੱਕੇ, ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਰੱਖੇ। ਮਾਮਾ ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਭ ਝੰਜਟ ਉਹਨੇ ਕਾਲੇ ਦੇ ਗਲ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਗੱਡੇ ਨਾਲ ਕਾਲਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਪਰੇ ਗਿਆ ਦੇਖ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, “ਵੇ ਭਾਈ ਕਾਲਿਆ,

ਮੇਰਾ ਭੋਲਾ ਭਰਾ ਤਾਂ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਸੋ ਹੈ, ਤੂੰ ਹੀ ਇਹਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਰ। ਭਲਾਂ ਇਹ ਘੁੰਡੀਆਂ ਦਾ ਗੱਠਤ ਕਿਉਂ ਐਵੇਂ ਵਾਧੂ ਚਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਇਹ ਕਿਸ ਕੰਮ? ਤੰਦੂਰ ਮੈਂ ਬਾਲਣਾ ਨਹੀਂ, ਹੋਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨਹੀਂ।”

ਕਾਲਾ ਹੱਸਿਆ, “ਭਾਏ, ਚੰਗਾ ਫਸਾਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ! ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਹਾਂ, ਭਾਏ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਘੁੰਡੀਆਂ ਇਥੇ ਹੀ ਪਈਆਂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਤੇ ਫੇਰ ਕਈ ਦਿਨ ਉਹਦੇ ਸਲੋਕ ਸੁਣਦਾ ਰਹਾਂ!” ਇਹ ਗੱਲ ਇਥਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣ ਗਈ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਕੌਣ ਕੀਹਨੂੰ ਸਲੋਕ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਐ ਬਈ ਕਾਲੇ ਖਾਂ?”

ਕਾਲਾ ਕਹਿੰਦਾ, “ਚਾਚਾ, ਸਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਤੂੰ ਸੁਣਾਵੇਗਾ, ਹੋਰ ਕੌਣ ਸੁਣਾਉ!...ਭਾਏ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਆਬਦੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਆਖ, ਘੁੰਡੀਆਂ ਨਾ ਲਿਆਇਆ ਕਰੇ, ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ।” ਮਾਮੇ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, “ਕਾਕੀ, ਜੇ ਤੰਦੂਰ ਨਹੀਂ ਬਾਲਣਾ, ਰੂੜੀ ਉਤੇ ਸਿੱਟ ਦੇ, ਵਧੀਆ ਖਾਦ ਬਣੇ।”

ਕਾਲੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਓਟ ਤੱਕ ਕੇ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, “ਚਾਚੇ ਨੇ ਘੁੰਡੀਆਂ ਕਿਥੋਂ ਰੱਖਣੀਆਂ ਨੇ, ਭਾਏ, ਆਪਣੇ ਵੇਰ ਤੋਂ ਤੇਰੀ ਤੁੜੀ ਵਿਚ ਪੰਡ ਤੁੜੀ ਦੀ ਤੇ ਦਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਪਰਾਂਤਾਂ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਧੂ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਐ।”

ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ, “ਭਾਈ ਮੱਘਰਾ, ਇਹ ਕਿਉਂ?” ਉਹਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, “ਹਵਾ-ਹਨੇਰੀ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਖੇਤ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਮੇਰੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਤੇ ਤੇਰੇ ਪਿਤ ਦੇ ਦਾਣੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤ ਵਿਚ ਰਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਖੇਤ ਦਾ ਅੰਨ ਖਾ ਕੇ ਨਰਕਾਂ ਦਾ ਭਾਗੀ ਬਣਾਂ?”

ਹੁਣ ਉਹ ਅਵਸਥਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਜਿਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਭ ਸ਼ਬਦ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਵੀ ਮੋਹ-ਮਸਤਾ ਨਾਲ ਫਲਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੁੰਝ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ।

ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੀਤਿਆਂ ਬਿਆਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦੋ ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਸਨ। ਡਾ. ਰੰਧਾਵਾ 78 ਵਰ੍ਹੇ ਜੀਵਿਆ, ਵਿਰਕ 67 ਵਰ੍ਹੇ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਕੇਵਲ 36 ਵਰ੍ਹੇ। ਡਾ. ਰੰਧਾਵਾ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ, ਵਿਰਕ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਆਪਣੇ ਬੋਲਾਂ ਸਦਕਾ-ਤਿੰਨੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਰੰਧਾਵਾ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ, ਵਿਰਕ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਦਾ ਸਰਬਵਿਆਪੀ। ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਰੰਧਾਵਾ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਿੰਨੋਂ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਡਾ. ਰੰਧਾਵਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦਾ ਬਾਨੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੀ ਤੇ ਵਿਰਕ ਬਾਨੀ ਸਕੱਤਰ।

ਜੇ ਡਾ. ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਯਾਦ ਸੰਗੀਤਮਈ ਸ਼ਾਮਾਂ, ਤਾਂ ਵਿਰਕ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੇਖ ਤੇ ਮਿਡਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਤਿੰਨ ਗ੍ਰੰਥੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਰਚਨਾਵਲੀ ਵੀਹਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੇ ਮੱਦਾਹ ਚੋਣਵੇਂ ਤੇ ਸੀਮਤ ਹਨ ਪਰ ਹਨ ਸਦੀਵੀ। ਡਾ. ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਸ਼ਿਵ ਬਟਾਲਵੀ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ

ਸ਼ਿਵ ਬਟਾਲਵੀ ਤੋਂ ਬਿਆਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ

ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬੋਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸਜਰਾ ਸਮਾਗਮ ਪੰਜਾਬ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕਾਡਮੀ ਤੇ ਸੁਰ ਸੰਗਮ ਦਾ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਨਾਰਥ ਜ਼ੋਨ ਕਲਚਰਲ ਸੈਂਟਰ-ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇਵ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਪਿੰਡ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸੀ, ਨਾਰੋਵਾਲ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਜੋ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਏਨੇ ਗੀਤ ਮੂੰਹ ਜੁਬਾਨੀ ਕੰਠ ਸਨ, ਜਿੰਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਸ ਡੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਰੀਤਾ ਗੰਗਾਹਰ, ਐਸ ਡੀ ਕੈਲੇ ਤੇ ਡਾ. ਕੋਮਲ ਚੁੱਘ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਰੰਧਾਵਾ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਪੂਰੇ ਢਾਈ ਘੰਟੇ ‘ਇੱਕ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਕਾਸ਼ਨੀ ਦੂਜਾ ਰਾਤ ਦੇ ਉਣੀਂਦਰੇ ਨੇ ਮਾਰਿਆ’ ਅਤੇ ‘ਮਾਏ ਨੀ ਮਾਏ’ ਮੇਰੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਬਿਰਹੇ ਦੀ ਰਤਕ ਪਵੇ’ ਵਰਗੇ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਐਸ. ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ‘ਇਕ ਕੁੜੀ ਜੀਹਦਾ ਨਾਮ ਮੁਹੱਬਤ, ਸ਼ਹਿਰ ਤੇਰੇ ਤਰਕਾਲਾਂ ਢਲੀਆਂ’ ਤੇ ‘ਮੈਂ ਅਧੂਰੇ ਗੀਤ ਦੀ ਇਕ ਸਤਰ ਹਾਂ’ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਰ ਡੀ ਕੈਲੇ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇਕ ਦਰਜਨ ਫਰਮਾਇਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰ ਕੇ। ‘ਜੋਬਨ

ਚੁੱਤੇ ਜੋ ਵੀ ਮਰਦਾ ਫੁੱਲ ਬਣੇ ਜਾਂ ਤਾਰਾ’ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਿਵ ਇਕ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਮ ਰੰਧਾਵਾ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਛਾਇਆ ਰਿਹਾ, ਕੁਝ ਏਸ

ਸ਼ਿਵ ਬਟਾਲਵੀ ਦਾ ਇਕ ਚਿੱਤਰ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਰੰਧਾਵਾ ਤੇ ਵਿਰਕ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ ਪਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਹਾਤਾਂ ਵਿਚ ਉਗੀ ਕੰਡਿਆਲੀ ਬੋਹਰ ਵੀ ਇਹੀ

ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ।

ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਪੈੜ ਨੱਪਣ ਵਾਲੇ: ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸੌ ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 1913 ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਏਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪੈੜ ਨੱਪਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 2014 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ‘ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ: ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ’ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਕੁੱਜੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਖੋਜਣ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸਤਕੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਂਵਾਂ ਬੋਲੇ ਕਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਹਿੰਸਰਾ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਇਸ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸੈਕੂਲਰ ਸੋਚ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਕੋਈ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਨਹੀਂ ਜੰਮਿਆ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਆਏ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸੈਕੂਲਰ ਸੁਭਾਅ ਉਤੇ ਪੋਚਾ ਫੇਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਬਣਦਾ-ਸਰਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਹਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਲਈ ਅਵਸ਼ਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਮਲਵਿੰਦਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੜੇਚ ਨੇ ‘ਸਾਕਾ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ’ ਦੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ ਨੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ ਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ ਦੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਚਰੰਜੀ ਲਾਲ ਕੰਗਣੀਵਾਲ ਨੇ ਬਾਬਾ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ। ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਕਟਤਪੁਣੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕਿੱਨੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਸ਼ਕੀਲ ਬਦਾਯੂਨੀ) ਵਹੀ ਕਾਰਵਾਂ, ਵਹੀ ਰਾਸਤੇ ਵਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਵਹੀ ਮਰਹਲੇ, ਮਗਰ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਮੁਕਾਮ ਪਰ ਕਭੀ ਤੁਮ ਨਹੀਂ ਕਭੀ ਹਮ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਫਾਰਸੀ ਅਰਬੀ ਦੇ ਬੋਲਮਾਰ ਆਹਲਾ ਲਫਜ਼ ਰਚਦੇ-ਮਿਚਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਧਯੁਗ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ-ਕਾਵਿ ਤੇ ਸੂਫੀ-ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਲਿਆਂਦੇ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਰਬ ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਤਜਾਰਤੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਤਾਂ ਉਂਜ ਵੀ ਆਰਿਆਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦ-ਇਰਾਨੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਜੁਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਅਸਲੇ ਦੀ ਇਹ ਸਾਂਝ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲੱਭੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਾਰਸ ਉੱਤੇ ਅਰਬ ਦੀ ਇਸਲਾਮੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਸਾਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਤਾਅਲੁਕ ਰਖਦੀ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਫਜ਼ ਲੱਦ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦ ਫਾਰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਗਏ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨਫੀਸ ਅਤੇ ਆਹਲਾ ਲਫਜ਼ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਇਸਲਾਮੀ ਹਕੂਮਤ ਸਮੇਂ ਫਾਰਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦਰਬਾਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਆਹਲਾ, ਅਦਬ ਭਰੀ ਤੇ ਨਫੀਸ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੈਰ! ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੂਜੀਆਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਕਦਾਚਿਤ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਹਲਾ ਹਾਜ਼ਮੇ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ।

ਆਹਲਾ ਲਫਜ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਅੱਜ ਇਸ 'ਤੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈਏ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਾਮੀ/ਅਰਬੀ ਅਸਲੇ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫਾਰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆ ਰਿਲਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਵਧੀਆ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ, ਉੱਚਾ ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੇ ਤੀਜੀ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਹੈ ਯਾਨਿ ਇਸ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਹਨ- ਸਰਵਉੱਚ, ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦਾ, ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ, ਚੋਟੀ ਦਾ, ਸਿਖਰਲਾ, ਸਰਵਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ, ਬੇਹਤਰੀਨ ਆਦਿ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਖਾਸੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ “ਆਹਲਾ ਦਰਜੇ ਦਾ” ਉਕਤੀ ਵਜੋਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੋਇਆ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦਾ, ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦਾ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, “ਜਿੱਥੇ ਔਲਾ ਯਾਰ ਖਾਂ ਉਰਦੂ, ਅਰਬੀ, ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਆਲਮ ਫਾਜ਼ਲ ਅਤੇ ਤੁਕਬੰਦੀ ਦੇ ਆਹਲਾ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮਾਹਰ ਸਨ, ਉਥੇ ਮਿੱਠੇ ਗਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਬੇਬਾਕ ਤੇ ਬੇਘੋਰ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਵੀ ਰੱਖਦੇ

ਆਹਲਾ ਅਲਫ਼ਾਜ਼

ਸਨ...।” ਖਾਦਮੇ-ਆਹਲਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਨੌਕਰ। ਕਿਧਰੇ ਕਿਧਰੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ “ਆਲਾ” ਦੇ ਹੇਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਦੇ ਵਧ ਨੇੜੇ ਹੈ। ‘ਸਦਰੇ ਆਲਾ’ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਐਨ ਅੱਖਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਲਫ ਲੱਗੇ ਐਨ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਸੁਰ (High Tone) ਵਿਚ

ਇਕ ‘ਆਲੀਸ਼ਾਨ’ ਇਮਾਰਤ

ਉਚਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਲਿਪੀਆਂਤਰਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨੇਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਹਾਹਾ (ਹ) ਨਾਲ, ਕਿਧਰੇ ਪੈਰੀਂ ਹਾਹਾ ਨਾਲ (ੁ) ਤੇ ਧਿਰੇ ਆਤਾ (ਅ) ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਇਕੋ ਸ਼ਬਦ ਕੋਹਤ, ਕੋਤ੍ਰ ਅਤੇ ਕੋਅਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਟੋਨਲ ਭਾਸ਼ਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਮਝ ਆਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਘੜਮੱਸ ਪਿਆ। ਖੈਰ! ਅਸੀਂ ਆਹਲਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ‘ਅਲੂ’ (ਐਨ-ਲਾਮ-ਵਾ) ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੋ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਚਤਾ, ਉਚਾਈ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਇਕ ਪਦ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ਹੈ, “ਬੰਦਗੀ ਅਲਹ ਆਲਾ ਹੁਜਰਾ॥” ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ,

ਹਲੇ ਯਾਰਾਂ ਹਲੇ ਯਾਰਾਂ ਖੁਸਿਖਬਰੀ॥

ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ॥

ਨੀਕੀ ਤੇਰੀ ਬਿਗਾਰੀ ਆਲੇ ਤੇਰਾ ਨਾਉ॥
ਦੋਨੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਆਲਾ/ਆਲੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ‘ਅਹਿਲਾ’ ਵੀ ਵਧੀਆ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, “ਧਨ ਸਿਉ ਰਤਾ ਜੋਬਨਿ ਮਤਾ ਅਹਿਲਾ ਜਨਮ ਗਵਾਇਆ॥” “ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼” ਤੇ ਕੁਝ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ

‘ਨਿਸਫਲ’ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ‘ਅ+ਲਾਹਾ’ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ‘ਅਫਲ’ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪਤ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜੋ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਹਲਾ ਨਾਲ ਜੋੜਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸਰਵਉੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਵੱਟ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਲਈ ਹੈ।

‘ਅਲੂ’ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਲੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਉਚਾ, ਬੁਲੰਦ, ਉਦਾਤ, ਉਘਾ, ਚੋਟੀ ਦਾ ਆਦਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੁਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਇਕ ਸੀਹਰਵੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ਹੈ, ਰੇ-ਰੋਜ਼ ਹਸਰ ਕੋਈ ਰਹੇ ਨ ਖਾਲੀ, ਲਵੇ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਜਗ ਦਾ ਵਾਲੀ। ਜੇਰ ਜਬਰ ਸਭ ਭੁੱਲਣ ਆਲੀ, ਤਿਸ ਦਿਨ ਹਜ਼ਰਤ ਆਪ ਛਡਾਵੇ। ਇਸ ਲਾਗੀ ਕੋ ਕੋਣ ਬੁਝਾਵੇ।

ਇਥੇ ‘ਜੇਰ ਜਬਰ’ ਦਾ ਭਾਵ ਉੱਚ ਨੀਚ ਹੈ।

‘ਸੈਫ ਉਲ ਮਲੂਕ’ ਵਿਚ ਮੀਆਂ ਮੁਹੰਮਦ

ਬਖ਼ਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆ ਹੈ,

ਫ਼ੀਰੋਜ਼ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਆਲੀ
ਸਦਾ ਰਹੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ।
ਦੇਇੰ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਤਾਂ ਹਿਕ ਗੱਲ ਦਾ
ਹੋਵਾਂ ਅੱਜ ਸਵਾਲੀ।
ਆਲੀ ਦਾ ਅਰਥ ਇਥੇ ਉਚਾ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਆਲੀ ਅਗੇਤਰ ਲੱਗ ਕੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ‘ਆਲੀਸ਼ਾਨ’ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਭਵਯ ਜਿਵੇਂ ਅਲੀਸ਼ਾਨ ਇਮਾਰਤ,

ਐਸੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਇਮਾਰਤ,

ਜੈਸੀ ਜਗਤ ਨਾ ਸਾਰੇ।

ਵੇਖ ਹੋਇਆ ਹੈਰਾਨ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ,

ਸੁੰਦਰ ਮਹਿਲ ਚੁਬਾਰੇ।

-ਮੀਆਂ ਮੁਹੰਮਦ ਬਖ਼ਸ਼

(ਸੈਫ ਉਲ ਮਲੂਕ)

‘ਆਲੀ ਜਨਾਬ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲਾ। ਜਨਾਬੇ-ਆਲੀ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲਈ ਸਨਮਾਨਸੂਚਕ ਸੰਬੋਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “ਲਾਵਾਰਿਸ” ਫਿਲਮ ਦਾ ਗੀਤ ਹੈ, “ਅਪਨੀ ਤੋ ਜੈਸੇ ਤੈਸੇ ਕਟ ਜਾਏਗੀ, ਆਪ ਕਾ ਕਿਆ ਹੋਗਾ ਜਨਾਬੇ ਆਲੀ।” ‘ਹਜ਼ੂਰੇ ਆਲੀ’ ਵੀ ਇਸੇ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਥੇ ਆਲੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ‘ਵਾਲਾ’ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ‘ਹਜ਼ੂਰੇ ਵਾਲਾ’ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ‘ਯੇ ਰਾਤ ਫਿਰ ਨਾ ਆਏਗੀ’ ਦੇ ਇਕ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਹਨ, “ਹਜ਼ੂਰੇ ਵਾਲਾ, ਜੋ ਹੋ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ...”

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਲਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ‘ਅਲੀ’। ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਉੱਚੇ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਪੈਗੰਬਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਚਾਚਾਜ਼ਾਦ ਭਾਈ (ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ) ਅਤੇ ਜਵਾਈ ਦਾ ਨਾਂ ਅਲੀ (ਅਲੀ ਇਬਨੇ ਅਬੀ ਤਾਲਿਬ) ਸੀ। ਇਹ ਚੌਥਾ ਖਲੀਫਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਸ਼ੀਆ ਅਖਵਾਏ। ਸ਼ੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਖਲੀਫਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਅਲਫ ਲੈਲਾ ਦੀ ‘ਅਲੀ ਬਾਬਾ ਅਤੇ ਚਾਲੀ ਚੋਰ’ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਨਾਇਕ ਵੀ ਅਲੀ ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਾਂ ਇਸਾਈ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਜ਼ਹਬ ਧਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਅਪਨਾਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਕੈਸੀਅਸ ਕਲੇਅ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਾਇਦੇ-ਆਜ਼ਮ ਦਾ ਨਾਂ ਅਲੀ ਮੁਹੰਮਦ ਜਿਨਾਹ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਅਲੀ ਦਾ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗੀ ਨਾਂ ਆਲਿਆ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।

‘ਅਲੂ’ ਤੋਂ ਹੀ ਅਰਬੀ ਦਾ ਅਲਾਵਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ‘ਹੋਰ ਵਾਧਾ’

ਦਿੰਦੀਆਂ। ਇਹ ਲੇਖ ਮੈਂ ਬੜੇ ਉਚੇਚ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨੋਤਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਟੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੱਡੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮਬਾਜ਼ ਲੋਕ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਉਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਤ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ 9 ਮਈ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਦਾ ਲੰਮਾ ਖਤ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਅਣਖ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਕੇ ਝੰਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ‘ਮਾਇਆ’ ਦੀ ਮੋਟੀ ਤਹਿ ਦੇਵਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਉਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਕੀ ਪਤਾ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਦਾ ਖਤ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲੋਕ ਜਾਗ ਪੈਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੇ ਗਲਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦੇਣ। ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਆਸ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਸ਼ਾਇਦ 2012 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਅਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਦੀ 100ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਪੜੋਂਦੀ (ਸਮਰਾਲਾ) ਮਨਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਦਾ ਮੰਟੋ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸ਼ਾਇਦ

ਜਿਵੇਂ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਉਨ ਉੱਤੇ ਲੱਦੀ ਹੋਰ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗਠੜੀ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋਇਆ ‘ਇਲਾਵਾ’ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਤਿਰਿਕਤ। ਪਾਠਕ ਸਮਝ ਹੀ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਚਾਈ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਬੰਧ ਬਣਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਇਲਾਵਾ’ ਸ਼ਬਦ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਖੂਬ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਕਰਨੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ “ਉੱਤੇ ਵਾਧਾ ਇਹ ਕਿ” ਜਾਂ “ਉਪਰੋਂ” ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, “ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੈਸੇ ਖੋਹ ਲਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਵੀ।” ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਬਦ ਹਟਾ ਕੇ ਇਸ ਫਿਕਰੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, “ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੈਸੇ ਖੋਹ ਲਏ। ਉੱਤੇ ਵਾਧਾ ਇਹ ਕਿ (ਜਾਂ ਉਪਰੋਂ) ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਵੀ।” ਇਸ ਧਾਤੂ ਅੱਗੇ ਅਰਬੀ ਅਗੇਤਰ ‘ਤ’ ਲਗਾ ਕੇ ‘ਤਾਅਲਾ’ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ “ਔਲਾ ਤਾਅਲਾ” ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਵਿਚ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਰੱਬ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ‘ਉੱਚੇ ਤੇ ਉੱਚਾ ਭਗਵੰਤ’। ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਹਰਾ ਹੈ, “ਸੁਭਾਨਹੂ ਵਾ ਤਾਅਲਾ” ਜਿਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਾਹਵਾਹ ਉਚਤਮ ਪਰਮਾਤਮਾ।

ਅਸੀਂ ਅਰਬੀ ‘ਅਲੂ’ ਧਾਤੂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਮੀ ਖਾਸੇ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੋਰ ਸਾਮੀ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਹਿਬਰੂ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ‘ਅਲਾਹ’ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ‘ਕੋਠੇ ਉਪਰਲਾ ਕਮਰਾ’ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੇ ‘ਚੁਬਾਰਾ’। ਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਅਲਾਹ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ, ਪਹੁੰਚਣਾ, ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਉਚਾਈ ਦੇ ਭਾਵ ਸਪਸ਼ਟ ਝਲਕਦੇ ਹਨ। ਹਿਬਰੂ ਆਲੀਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਇਸਰਾਈਲ ਵੱਲ ਪ੍ਰਵਾਸ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੇ ਯੂਰੂਸਲਮ ਵੱਲ ਚੜ੍ਹਾਈ। ਹਿਬਰੂ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਚਿਣਗ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ।

-ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ

ਨਿਉ ਯਾਰਕ।

ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਵੀਹ ਸੌ ਵੀਹ ਜਾਂ...

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ 28 ਅਪਰੈਲ ਵਾਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸ. ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਲੇਖ ‘ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਵੀਹ ਸੌ ਵੀਹ ਜਾਂ ਚਾਰ ਸੌ...?’ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਕਿ ਕੁਝ ਉੱਤੇ ਉਂਗਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਉਂਦੇ ਅਜੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਲੋਪ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਜਿਹੜਾ ਮਸਲਾ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪ ਤਰਲੇ-ਮੱਛੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਸ. ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੀ ਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਬੇਰੇ ਪਾਠਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣਗੇ। ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਇਹ ਸੋਹਣਾ ਮੌਕਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਬਾਰੇ ਛਪੇ ਲੇਖ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਨਿਰਪੱਖ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹਨ-ਭਾਵੇਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲਗਣ ਜਾਂ ਬੁਰੇ। ਸ. ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਨਿੰਗਰ ਵਜਨ ਹੈ ਕਿ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਸਵਾਰਥ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ? ਫਿਰ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਦਾ ਇਹ ਰੌਲਾ-ਗੌਲਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ। ਕੀ ਇਸ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ

ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ? ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਵਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਖਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਵੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਲਾ ਇਹ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਘ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇਗਾ? ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੰਘ ਕਿਊਬੈਕ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ, ਸੁਡਾਨ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ

ਹੋਈਆਂ ਰਾਏਸੁਮਾਰੀਆਂ (ਰੈਫਰੈਂਡਮ) ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਊਬੈਕ ਅਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਕੋਲ ਹੈ। ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਤਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਰੈਫਰੈਂਡਮ-2020 ਵਰਗੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਹੀ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਖੋਪੇ ਨਹੀਂ ਲਹਿਣ

ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦਾ ਲੋਕ ਉਭਾਰ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ (ਅੰਕ 20, 16 ਮਈ) ਵਿਚ ਪਰਮਜੀਤ ਰੋਡੇ ਦਾ ਲੇਖ ‘ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦਾ ਲੋਕ ਉਭਾਰ’ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਸਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਹਰ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਖਾਤੋਂ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪਰਮਜੀਤ ਰੋਡੇ ਵਧਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਟਿਕਾ ਕੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਰਟੀਕਲ ਅਕਸਰ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁੱਲ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦਾ ਮੰਚ ਮੁਹੱਈਆ

ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਸ਼ੁਕਰੀਆ।

ਇਸੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਦਾ ਲੇਖ ‘ਜਿਥੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਹੈ’ ਅਤੇ ਨਵਚੇਤਨ ਲੰਡਨ ਦਾ ਲੇਖ ‘ਡਾਢਿਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੁੱਲ’ ਵੀ ਝੰਜੋੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸਨ। 9 ਮਈ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਦਾ ‘ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਤ’ ਪੂਰੇ ਦਿਲ-ਗੁਰਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਲੇਖ ਸੀ। ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਹੀ ਜਾਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬੁਲਗਾਰੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ‘ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਹੁੰਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲਹੂ ਸਿੱਮ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।’ ਇਹ ਲੇਖ ਵੀ ਸਿੱਮਦੇ ਪੋਟਿਆਂ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ।

-ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ (ਨਿਉ ਯਾਰਕ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

1050 South Graham Road, Greenwood, IN 46143

Ph: 317-884-4708

ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ

ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ, 7 ਜੂਨ 2015

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: 5 ਜੂਨ 2015 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ) ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: 7 ਜੂਨ 2015 (ਐਤਵਾਰ) ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸਟੇਟ ਗਵਰਨਰ, ਸਿਟੀ ਮੇਅਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਚੀਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) 2 ਜੂਨ ਤੋਂ 7 ਜੂਨ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮ 6:00 ਤੋਂ ਰਾਤ 9:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ।

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ

ਭਾਈ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ) 317-919-4068, ਭਾਈ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਉਪ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ), ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ (ਸਕੱਤਰ) 916-416-2499, ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭਾਊ (ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ), ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਠ (ਚੇਅਰਮੈਨ) 240-381-2266, ਭਾਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ (ਮੀਤ ਚੇਅਰਮੈਨ), ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬੁੱਕਣ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਣਵੈਤ, ਭਾਈ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ

ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਸਿਨੇਮਾ

1941 ਵਿਚ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿ-ਹੋਂਦ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮ 'ਪਤੋਸੀ' ਬਣਾਈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ 1942 ਵਿਚ ਮਹਿਬੂਬ ਖਾਨ ਨੇ 'ਰੋਟੀ' ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਗ-ਵੰਡ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੀ 'ਕਿਸਮਤ' ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਫਿਲਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਗਿਆਨ ਮੁਖਰਜੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਜ਼ੇਬਕਤਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਸ ਅੰਦਰਲੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਮਮਤਾ ਅਤੇ ਮੋਹ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਰਚਾ ਇਸ ਦੇ ਗੀਤ 'ਦੂਰ ਹਟੋ, ਦੂਰ ਹਟੋ, ਐ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲੇ... ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਹਮਾਰਾ ਹੈ' ਕਰ ਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ 'ਚਲ ਚਲ ਰੇ ਨੌਜਵਾਨ' 1944 ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਆਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਸਾਅਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਨੇ ਲਿਖੀ ਸੀ। 1944 ਵਿਚ 'ਫੂਲ' ਰਾਹੀਂ ਪੱਤਰਕਾਰ-ਲੇਖਕ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਫਿਲਮ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ। 1946 ਵਿਚ ਮਹਿਬੂਬ ਖਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਅਨਮੋਲ ਘੜੀ' ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕੀਤਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਵਰਗੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਦਾਕਾਰਾ ਤੇ ਮਖਮਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਗਾਣੇ 'ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਹਾਂ ਹੈ', 'ਜਵਾਂ ਹੈ ਮੁਹੱਬਤ' ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਦਾਬਹਾਰ ਧੁਨਾਂ ਹੋ ਨਿਬੜੀਆਂ।

1946 ਦਾ ਵਰ੍ਹਾ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। 1946 ਤੱਕ ਆਉਂਦਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ, ਉਥੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

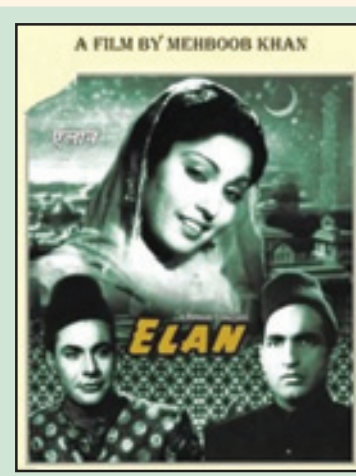

1946 ਵਿਚ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਧਰਤੀ ਕੇ ਲਾਲ' (ਉਪਰ) ਨਾਲ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਦਸਤਕ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਫਿਲਮ 'ਐਲਾਨ' (1947) ਦਾ ਪੋਸਟਰ। ਇਹ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਤੇ ਮਧੂ ਬਾਲਾ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਫਿਲਮ ਸੀ।

ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ ਵੀ ਜਰਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। 1941 ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਅਚਾਨਕ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਬਰਲਿਨ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਿਟਲਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ। ਉਧਰ 1942 ਤੱਕ ਆਉਂਦਿਆਂ 'ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ 'ਆਜ਼ਾਦੀ' ਦੀ ਉਮੀਦ ਜਗਾਈ। 1943-44 ਵਿਚ ਹੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਭਿਅੰਕਰ ਅਕਾਲ ਪਿਆ। 1944 ਵਿਚ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਕਾਈ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ 'ਇਪਟਾ' (ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਥਿਏਟਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ) ਬਣਾਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਚੁੱਕਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਜੇਤੂ ਰਹੀ, ਪਰ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਖ਼ੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇਤਾ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ 16 ਅਗਸਤ 1946 ਤੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ

1940 ਤੋਂ 1950 ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਿਥੇ ਸਿਆਸੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਮਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰ ਦਾ ਸਿਨੇਮਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਪ੍ਰਤੀ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫਿਲਮਾਂ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਪੱਖੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਰੂਮਾਨੀਅਤ ਵੱਲ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਬੋਰੀਆ-ਬਿਸਤਰ ਸਮੇਟਣ ਦੀ ਘੰਟੀ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਦੀ ਝੰਜੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਲਈ ਬਸਤੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗਲੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਅਕਾਲ 1946 ਵਿਚ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਧਰਤੀ ਕੇ ਲਾਲ' ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਿਆ। ਇਹ ਫਿਲਮ 'ਇਪਟਾ' ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਅਕਾਲ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮੂਹਿਕ ਚੇਤਨਾ

ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਤਲਾਸ਼ਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਨੇ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਐਂਡ ਵੰਨ ਡਿਡ ਨੌਟ ਕਮ ਬੈਕ' ਉੱਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ 'ਡਾ. ਕੋਟਨਿਸ ਕੀ ਅਮਰ ਕਹਾਨੀ'। ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਲੜ ਰਹੇ ਚੀਨੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਚੀਨ ਭੇਜਦੀ ਹੈ। ਚੀਨੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਕੋਟਨਿਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਚੀਨੀ ਕੁੜੀ ਚਿੰਗ ਲਾਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ-ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਭਿਅੰਕਰ ਰੋਗ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਇਪਟਾ' ਦਾ ਕਲਾ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀਕਰਨ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਪਟਾ ਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ 1946 ਵਿਚ ਚੇਤਨ ਆਨੰਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਮੈਕਿਸਮ ਗੋਰਕੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ/ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ/ਨਿਮਨ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਜਿਉਣ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ

ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਹਾਂ ਹੈ

2

ਸਿਨੇਮਾ
ਤੇ
ਸਮਾਜ
ਦਾ
ਬਿਰਤਾਂਤ

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ

ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਯਥਾਰਥਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ਕੀਤੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਫ਼ਰਾਂਸ ਦੇ ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੌਰ ਦੇ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਮੁਸਲਿਮ ਸਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮ 'ਐਲਾਨ' 1947 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੋਅਮੈਨ ਰਾਜਕਪੂਰ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰਾ ਮਧੂਬਾਲਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫਿਲਮੀ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਉਂ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ 1940 ਤੋਂ 1950 ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਿਥੇ ਸਿਆਸੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਮਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰ ਦਾ ਸਿਨੇਮਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਪ੍ਰਤੀ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫਿਲਮਾਂ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਪੱਖੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਰੂਮਾਨੀਅਤ ਵੱਲ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਵੰਗਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਲੇਖਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਦਾਕਾਰ ਤੱਕ ਸਾਰੇ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇ ਸਿਨੇਮਾ ਆਪਣੀਆਂ ਕਲਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਵੇਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਚਲਦਾ)

ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਦੇ ਕਾਨ ਸਰੋਕਾਰ

ਪੰਜ ਵਾਰ ਕੌਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੀ ਬੜੀ ਜਾਨਦਾਰ ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਤੇ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਸਮਾਜਕ ਕਾਰਕੁਨ ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲਾ ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਂਗ ਸਜ-ਧਜ ਕੇ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰੈਂਡ ਕਾਰਪੈੱਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਵੀ ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰੈਂਪ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਰੈਂਡ ਕਾਰਪੈੱਟ ਉੱਤੇ ਮਟਕਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਬੱਚਨ ਅਤੇ ਸੋਨਮ ਕਪੂਰ ਨੇ ਇਸੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੈਂਡ ਕਾਰਪੈੱਟ ਉੱਤੇ ਤੁਰਨਾ ਹੁਣ ਸ਼ਾਨ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ।

ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਮੇਲਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੇਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਅਕਸ ਵਿਗੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਬਥੇਰੇ ਮੰਚ

ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਜੇ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲਾ 1946 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ 1930ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜੀਨ ਜੇਅ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਏ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਿਨੇਮਾ ਆਟੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਮੇਲੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ

ਸਿਨੇਮਾ ਆਟੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਮੇਲਾ ਹੀ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲਾ ਬਣਿਆ। ਉੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਵੀ ਸੱਚ ਕਿ ਇਹ ਮੇਲਾ ਆਏ ਸਾਲ ਆਪਣਾ ਸਰੂਪ ਬਦਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਜੁੜਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

1947 ਵਿਚ ਇਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 16 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ

ਯੂਰਪੀ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਇਹ ਮੇਲਾ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਮੰਚ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਫਿਲਮ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਨੇ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਅਲੋਚਨਾ ਪੱਖੋਂ ਯੂਰਪੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਨੁਮਾਇੰਦੀ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੀ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਫਿਲਮ ਤਾਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਫਿਲਮ 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ' ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਫਿਲਮ 'ਮਸਾਣ' ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਨੀਰਜ ਗਵਾਨ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਕੂਟ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਚੌਥੀ ਕੂਟ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਦੇ ਇਸ ਖਿਆਲ ਦੀ ਡਟ ਕੇ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਮੰਚ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਧੁੰਦਲੇ ਨਹੀਂ ਪੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੇ ਲਿਥਾਸ ਦੀ ਥਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਚਰਚਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਇਕ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ

The Anu Attorney Immigration Law Firm Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability
*Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

*Green Cards (Investor, Employment)
*E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
*Family Green Card, Fiancee Visa
*Deportation Defense, VAWA, U Visa
*Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
*H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ,
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ,
ਹਿੰਦੀ ਤੇ
ਉਰਦੂ ਵਿਚ
ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ
ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:

Seattle, WA

Ph: 206-774-0907

Fremont, California

Ph: 510-353-0102

Cell Phone 510-299-1907

Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattorney.com
www.anuattorney.com

Weekends &
Evening
Appointments
Available

FAMILY LAW

*Divorce *Annulment
*International Custody

INCORPORATIONS

*International Contracts, Mergers
*Attorney Supreme Court of India

*Bankruptcy Consultation & Filing

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801, Pine Street, # 24 C, Seattle, Washington 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

US Business Brokers Inc. American Financing Group LLC

101 W 22nd St, Suite 111, Lombard, IL 60148
23280 Pacific Highway South, Suite 307, Kent, WA 98032

Financing - Loans

- We do all kinds of SBA & Conventional loans.
- We are specialized in Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Convenience Stores, Motels, Apartment Buildings, Strip Plazas, Commercial Buildings, Food Franchise.
- We can get your Loan approved within few days.

Contact us for any
Financing Need Nationwide.

- FAST APPROVAL
- QUICK CLOSINGS
- SBA 504 & 7A
- CONVENTIONAL LOANS
- HOTELS, MOTELS
- GAS STATIONS, TRUCK STOPS
- SUBWAY, DUNKIN DONUTS
- LIQUOR STORES, C-STORES

ਬਿਜਨਸ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Contact us Buy or Sell business

AJ Sandhu (MBA)

Managing Broker/Realtor/Consultant
Licensed in IL, IN, WA

916-995-0783 (Cell)

206-941-0792 (DIR)

630-206-2467 (Fax)

www.ubbchicago.com

aj@ubbchicago.com

FuelMaster Truck Stop

I-70 Exit 137

1534 N State Road 1, Cambridge City, IN 47327

(Ph: 765-478-5555)

1. Brand new showers and bathroom
2. Truck repair shop
3. 20 Cents cheaper reefer fuel
4. Free Scale with 100 gallons fuel purchase
5. Fully Paved truck parking,
6. Free Wi-Fi & Driver lounge
7. Pizza & Arby's Restaurant

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ

Indian Restaurant Coming Soon.

Guaranteed 100% pure diesel no bio diesel.
100% ਪਿਓਰ ਡੀਜ਼ਲ, ਕੋਈ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10 ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ, ਖਰਚ ਘਟਾਓ, ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

Ph: 317-291-2300, ext. 22

BIGGEST SALE EVER ON PUNJABI TV

40% OFF
PER MONTH

FOR 12 MONTHS ON
PUNJABI MEGA PACK

PUNJABI MEGA PACK

GET DISH FOR THE BEST
PUNJABI TV PROGRAMMING

\$14⁹⁹
MO
FOR 12 MONTHS

~~\$24⁹⁹~~
MO
REGULAR PRICE

jus
punjabi

PTC
PUNJABI

Q
eto
ਪੰਜਾਬੀ

WILLOW^{HD}

GLOBAL
PUNJAB

mh
MILIONE

QX
TASHAN

jus
24x7

PTC
NEWS

PTC
chak de

Requires 24-month commitment, credit qualification and subscription to qualifying American programming. Early Termination Fee applies. Cannot be combined with other International offers.

Order now and **SAVE \$120!**

1-888-626-0801

Use Offer Code **SAVEBIG**

dish

International programming requires additional \$10/mo. International Basic Package or any America's Top Package.

Important Terms and Conditions: \$10/mo. Credit for 12 Months Offer: Valid for activation and installation of qualifying new DISH service. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to Punjabi Mega Pack. Must provide Offer Code at time of order. Receive a monthly credit of \$10 for the first 12 months.

Promotional Offers: All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. After any applicable promotional period, then-current everyday monthly price applies and is subject to change. **ETF:** If you cancel service during first 24 months, early termination fee of \$20 for each month remaining applies.

Additional Requirements: Installation/Equipment Requirements: A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. **Miscellaneous:** Offers available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. Taxes or reimbursement charges for state gross earnings taxes may apply. Additional restrictions and taxes may apply. **Offer ends 8/13/15.**

© 2015 DISH Network LLC. All rights reserved.

0801-Q2R2-PUNJABI BSE Promo MAY